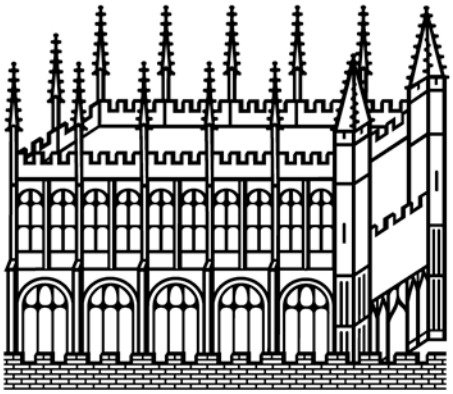

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

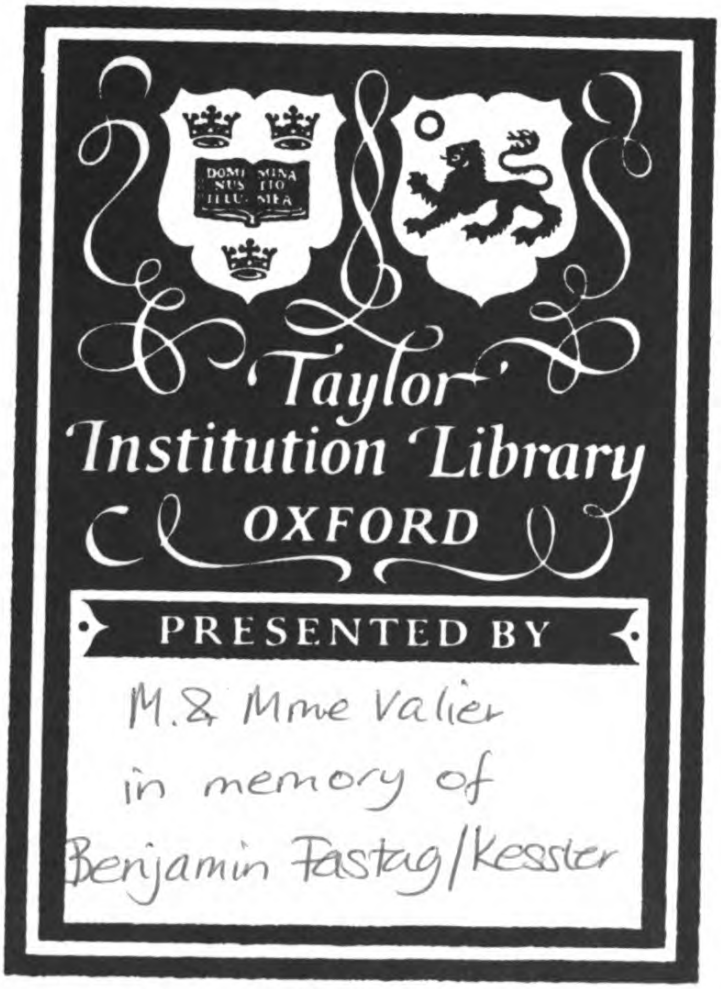
Taylor
Institution Library
OXFORD
PRESENTED BY
M. & Mme Valier
in memory of
Benjamin Fastag/Kessler

פאלגענדע ווערק ווערען פערפערטיגט צום דרוק:

א פאלשטענדיגע אויסגאבע פון י. ל. פרץ'ס שריפטען
דר. ח. זשיטלאוסקי'ס שריפטען
ליעסינ'ס געזאמעלטע ליעדער
יודישע פאלקס-ליעדער געזאמעלט פון י. ל. כהן
דער מטורף, דראמא אין 4 אקטען, פון יעקב גאדין
ל. מאלסטאי'ס די שקלאפערייי פון אונזער ציים
" " דער סוף פון דער חיינטיגער וועלט
" " די אויפשטעלונג פון גיהנם
" " וועגען דער געזעלשאפטליכער בעווענגונג אין רוסלאנד
" " תחית המתים
היינעס געדיכטע, איבערזעצט פון ד. פינסקי
געקליבענע ערצעהלונגען פון גיואי דע מאפאסאן, איבערזעצט פון י. ענטין

אדרעסירען:

The International Library Pub. Co.
102 & 104 W. 38th ST.
NEW YORK.

פריז

דזשאהן סטואַרט מילל, פריוחויט, איבערזעצט אויס דעם ענגלישען אָריגינאַל מיט א ביאָגראַפיע פון פערפאַסער, פון דר. י. א. מעריסאָן, מיט אַן הקדמה פון דר. ח. זשיטלאָווסקי, געבונדען ..... 75.

דר. פאול עלטצבאכער, דער אנארכיזם, איבערזעצט פון דר. י. א. מעריסאָן, געבונדען 1.00

מיכל קאפלאן, גחעטא־קלאַנגען ..... 25.

פריז

ד. פינסקי, ערצעהלונגען, 2 בענדער, געבונדען, יעדער באנד 75.
" אויזיק שעפטעל, דראמא ..... 15.
דר. קאספע, מעכאניקע ..... 10.
" " כעמיע ..... 15.
" " אסטראנאמיע 15,
יהואש, געזאמעלטע ליעדער, געבונדען 1.00
י. גארדין, ערצעהלונגען, געבונדען ..... 75.
" " מאפפהא ..... 25.
" " גאט, מענש און טייפעל ..... 25.
" " אלישע בן אבויה ..... 15.
" " דער אונבעקאנטער ..... 20.
" " די אמת'ע קראפט ..... 20.
מאקסים גארקי, ערצעהלונגען ..... 15.
" " אינטערוויוס ..... 15.
ליעוו טאלסטאי, אויסציגער מיטעל ..... 5.
" " פאטריאטיזמוס און רעגירונג ..... 5.
" " צום ארבייטער פאלק ..... 15.
דר. ח. זשיטלאווסקי, דער סאציאליזם און די נאציאנאלע פראגע ..... 40.
ז. ליבין, געקליבענע סקיצען, געבונדען ..... 75.
מ. בראנאוו, דער מענש און די נאטור ..... 10.
לעאפ. קאמפף, פאר'ן שטורם, דראמא ..... 20.
הענריק איבסען, די גייסטער " ..... 20.
„קניאז פאטיאמקין" ..... 20.
דר. ש. פעסקין, סטרויקס ..... 5.

קאטאלאג

פון די

אינטערנאַציאָנאַלע ביבליאָטהעק

פרייז

פילים קראַנץ, קולטור געשיכטע, 3 בענדער, געבונדען,
יעדער באַנד ..... .75.
" " פראַנצויזישע רעוואָלוציאָן, געבונדען 1.00
" " אַמעריקאַ פאר קאָלומבוס, געבונדען ..... .50.
" " יציאת מצרים, פאַפּיער ..... .15.
" " וואָס חיסט נאַציאָן ..... .10.

לעבענס-בעשרייבונגען פון בעריהמטע מענער.

אַ זאַמלונג פון ביאָגראַפיעס פון די גרעסטע דענקער,
פאַעטען און שריפטשטעלער פון דער אַלטער און נייער
צייט, אין 3 בענדער, געבונדען, יעדער 1.25

מאַרים ראָזענפעלד, שריפטען, 1טער טעט, באַנד 1, געבונדען 1.00
" " " " " " 2 " 1.00
" " " " " " 3 " 1.00
" " נייע שריפטען 2טער טעט, באַנד 4, געבונדען 1.25
" " " " " " 5 " 1.25
" " " " " " 6 " 1.25

דער נגיד פערשטעהט ניט ווי דער ארעמאן לעבט,
און דער ארעמאן — פאַרוואָס דער נגיד לעבט ניט.

א נאַרישער עושר איז ניטא, און
דער קליגסטער אביון איז א שומה.

דער נגיד בעשווינדעלט די וועלט,
און דער קבצן איז שטענדיג שולדיג.

דעם גביר'ס טויט ערווארטעט די ירושה,
און דעם ארעמאן לאזט מען ניט לעבען.

דער בעסטער גביר איז א טויטער.

וועו דער גביר נעהמט דיך ארום,
טאפט ער דאס ווי פעט דו ביזט.

דער שליסעל פון גן עדן איז עשירות,
און ארעמקייט — דער גיהנום אליין.

זוען דו גנב'עסט א מויער, איז וואויל דיר,
און וועה, וועו דו גנב'עסט א ציגעל.

דעם נגיד'ס חטא איז א מילב,
דעם אביון'ס — אן עלעפאנט.

דער גביר האט דיך ליעב וועו דו חנפה'סט איהם,
דער ארעמאן — וועו דו שטראפסט איהם.

דו מעגסט האבען די העכסטע נשמה,
דער גביר קוקט שטענדיג ארונטער אויף דיר.

דער נגיד וויינט וועו געלד איז וואלוועל,
דער ארעמאן — וועו ברויט איז טהייער.

דער חכם וויל געלד ווייל ער ד א ר ף דאס,
דער שוטה, ווייל ער ל י ע ב ט דאס.

עשירות איז א גאלדענע קארעטע,
דאס רוב עסט פון איהר א חזיר.

דער גביר ווערט אם מעהרסטען צומישט,
וועו ער דערזעהט א גליקליכען ארעמאן.

אפאריזמען

דו זוכסט אומזיסט זיך
פאר'ן גביר צו בוקען,
אט ווייזט ער דעם פנים,
אט דעם רוקען.

ארעמקייט איז שטענדיג אן אומגליק,
רייכטהום א מאל א שטראף.

דער גביר גיט, אום צו קענען נעהמען.

ווען דו הערסט די גבירים לאכען,
חאב מיטלייד מיט דעם ארעמאן.

דער גביר איז ווי א פענבער,
פול דערפון, ווען אנדערע האבען
איהם אנגעבלאזען.

דער נייד זוכט טיט די עתרע,
מען כרענגט זי איהם אין שטוב,
איהר אפיזון זוכט די שאנדע טיט,
עי שראנט איהר אויך זיך.

ווען נבירים טאנצען אין מזרח,
וועה די אביונים אין מערב!

און דאך ניט פערגעסען
צו קריעגען א שטיין...

עם הסדור

וואס איז דאס פאר א חדוש,
וואס שמערעל קען מיך ניט?
איך זינג און זינג אין אידיש
און זינג א אידיש ליעד.

מיין אומה דארף קיין ליעדער,
קיין דיכטער און קיין הארף.
זי האט א גראבען סדור,
דאס אלעס וואס זיא דארף.

חברות

מיר האבען חברות שטארקע,
וואס זארגען נאר פאר קרקע,
וואס שאפען אונז נאר קברים,
דאך זעהט מען זעלטען שטרעבען
צו העלפען די וואס לעבען
אין זייערע קרשנק און ארעם.

איינער איז א קרעמעריל
און פערשפּאָרט צו קלאָגען,
איינער זינגט א זמר'ל
מיט א פּוסטען מאָגען.

האָב קיין פּאַראיבעל

ווען דו האָסט אין שטוב קיין ביבעל,
טא שווייג און האַלט איין דיין צונג,
און האָב ניט קיין פּאַראיבעל
ווען מען רופט דיך „גראָבער יונג".

א מצבה

אָט דא רוהט א צדיק,
א מגן הדור,
וואָס האָט אין עניות
פּערבראַכט זיינע יאָהר.
זיין שם האָט געקלונגען,
זיין תורה געברענט,
ער האָט זיינע טעג נאָר
אויף לערנען פּערוועندט.
און דאָך האָט ער קיינמאָל
קיין מנוחה געהאַט,
קיין דירה קיין רעכטע,
קיין ברויט ניט צוזאַט.
פּער'יתום'ט געוועזען,
פּערגעסען, אליין,

ער האָט דעם בוך „דער שעהנער שאָטץ",
„דער ווּיטער האָהן", „די בורג קאָטץ",
„דער גלעזער פרינץ", „דער גרינער שאָך",
„דער ווייסער זיפּץ", „דער העלער לאָך",
און צימבעל באָם'ס נעדיכטע.
ער האָט ראָמאַנען אַלערליי:
„די בלאָנדע מינקע פון לאָזדיי",
„דער הייסער פראָסט", „דער פלאָכער תהום",
„די קאַלבּ פון שכם", „דער רב פון סדום".
ער האָט אַלצדינג און האָט א סך,
ער האָט נאָר ליידער קיין תנ"ך,
קיין אידישע געשיכטע!

יענקים

יאָסעלע פּופּיק און חיים'קע ביק
זיינען מיט עטליכע יאָהרען צוריק
געקומען אין דיעזער מדינה.
יעצט זיינען זיי ביידע שוין ענגלישע לייט
און האָבען געשעפטען און זיינען „אַלל רייט"
און קענען נית אָנזעהן קיין „גרינע".

דיכטער און קויפמאַן

צ ו ו י י פּאָוואָליער אידעלאָך,
ביידע פון איין טאָטען.
אייגער מאַכט זיך ליעדעלאָך,
אייגער — „משא ומתן".

ליעבע

ווען די ערשטע ליעבע שטאַרבט
לעבט די צווייטע זעהר זעלטען,
וואָס די צווייטע דיר פערדאַרבט
קען די דריטע ניט פערגעלטען...
וועה דיר ווען דיר טרעפט די סיבה!
די וועלט האָט
נאָר איין גאָט,
און איין ליעבע.

וואָס טויג גאָלד? וואָס טויג זיין שימער?
פרישע לופט, א ריינער צימער,
ברויט געגנוג, א ביסעל משקה,
רייז מיט יאוך און מילך מיט קאַשקע
און א ווייב מיט אַלע מעלות,
און די וועלט איז פריי פון יעלות.

איהר מעגט זיך מיט דער ליעבע בענשען,
ס'איז קיין שפּאַס—
דאָך זי האָט שוין געטויט מעהר מענשען
ווי דער האָס.

א ביבליאָטהעק

ר' יאָקעל האָט א ביבליאָטהעק
מיט ביכער, ביכער גאַנצע פּעק;

די פרעסט און קעלטען זיינען פיעל,
די וועלט איז בארוועס און נאקעט.
דאך מעג עס פריהרען וואו עס ווייל,
אבי עס פריהרט ניט אין פאקעט.

אן אלטע מעשה

מען זאגט אונז צו
אויפ'ן פיינעם ארט.
מיר פרעגען: „נו"?
מען ענטפערט: „ווארט"!
מיר שרייען: „סטייטש"!
מען ליארמט: „רוהט"!
עס קנאקט דער ייטש,
עס רינט דאס בלוט.

די וועלט און דער פאעט

עס גיהט אן אר'מער דיכטער
אין הונגער און אין קעלט
און קרעכצט: „א, הימלישער ריכטער,
האב מיטלייד אויף דער וועלט!"...

עס גיהען די „ווערטהע לעזער"
גאנץ גלייכגילטיג פארביי,
און קרימען מיט די נעזער:
„וואס ווייל ער סיי ווי סיי?"...

פריעדען

צושמעלצען ווילען זיי דעם שוועד,
ער זאָל אַלס אַקער־אייזען דיענען,
צו אַקערען דערמיט די ערד,
אום דאָרט צו זוכען, צו געפינען
נאָך א שארפערע געוועהר,
וואָס זאָל קענען שניידען מעהר.

דער טראָסט

פאר אַלצדינג, וואָס איהר האָט,
דאַרפט איהר דאַנקען גאָט;
פאר אַלצדינג, וואָס אייך קאָסט,
דאַרפט איהר דאַנקען דעם טראָסט.

דער פראָסט
און דער טראָסט
זיי ברינגען אונז קיין פרייד: —
עס קאָסט
און עס קאָסט
און— פלאָצען זאָלען זיי בוידע!

נישט־קשה, אונזער וועלט איז פיין
גאָר אויף אַן אַנדער אופן! —
א בויגעל־גנב שפּאַרט מען איין,
א טראָסטניק לאָזט מען לויפען.

מענטשן שפּיעלען שאך און שפּיעלען קאַרטען,
דער גאַנצער אין טהעאַטער און דער— דאַרטען...
עקאל אַבער מוזען די ערוועקען,
וועלכע גאַנען נאָר אַדום און שמעקען...

אידעאַן

ר׳ יעקעל זאָגט: די וועלט איז פיין,
ר׳ טודרום שריַיט, אז זי איז שלעכט,
איך שטעה פּאַרטראַכט און הער זיך איין —
מיר דאַכט זיי האָבען בוידע רעכט.

מיט כח

פּריש און מוטהיג, נאָר געוואַכט!
דען דאָס לעבען איז א שלאַכט.
לעבעדיג! זיך ניט געשוינט!
יעדע וואָגנים ווערט בעלוינט.
ווען דו ניצט דיין יעדע שעה,
דאַן פּערגעסטו און— ביזט דא.

האַלט איהם

און האַסטו געכאַפּט דאָס גליק פּאר׳ן קאָפּ,
טא האַלט איהם פעסט און לאָז איהם ניט אָב,
דען קוים פּערטראַכטסטו זיך אויף א וויל׳,
אַנטלויפט ער פון דיר צעהן־טויזענד מייל.

דער נאר

ביי׳ם נאר ווערט א פולע קאפ מיט רויך,
ווען איהם איז גוט און דעם חכם אויך,
דען לויט ווי ער קען די זאך פערשטעהן,
קומט דאס גליק נאר דער דומהייט אליין.

דער לומפ

דער לומפ פרעהט זיך ניט מיט וואס ער האט,
ער ווייל נאר זעהען דעם גומענ׳ם באנקראט.
דען ווען דאס גוטע נאר איז פארביי
קען פריי שטאלצירען די לומפעריי.

זי לעבט אייביג

די דומהייט, זי וועט לאנג נאך האלטען,
און אלץ אין אנדערע געשטאלטען
ערשיינען פאר די מאסען.
אין יעדען אנדערען יאהרהונדערט
וועט זי אלץ אנדערס זיין בעזואונדערט
און וועט זיך שטענדיג פאסען.

די ערגסטע

פיעל זיינען די מענשליכע געברויכען,
פיעלע מענשען טרינקען, פיעלע רויכען,

די וועלט

די וועלט איז טויב וועז מען לויבט דיך,
אוז הערט וועז מען איז דיר צו־ווידער;
די וועלט איז בלינד וועז מען הויבט דיך,
אוז זעהט וועז מען לעגט דיך אַנידער...

פּאַרזיכטיג

זייט ערנסט מיט דער אונשולד סיי ווי סיי,
דען אַפּטמאַל מאַכט זיך לומפּעריי,
אום אַבצוטהאַן א זאַך א „בלאַטע"—
גע'פּגר'ט, שטיל אוז תם'עוואַטע.

די מענשהייט

דו ביזט פּאַר'ן עולם ניט קלוג
ביז ער קען ניט ערפּאַהרען,
אַז דו ביזט שוין מאַן גענוג
איהם קונציג אַבצונאַרען.

פּרעג ניט

ניט פּרעג די וועלט קיין עצה,
נאַר פּאַלג דיין אייגענעם ראַט,
וויל נאַר דיין אייגענע פּלייצע
מוז מראַגען דעם רעזולטאַט.

עפיגראמען

שאפען

און שאפסטו פאר געצאהלט אליין,
דאן איז דיין שאפען זעלטען ריין.
און שאפסטו, ווייל דו זוכסט א שם,
דאן נארסטו זיך זאגאר מיט דעם,
דען שאפען האט נאר דאן א האפט
ווען איינער שאפט נאר, ווייל ער שאפט.

קריטיק

אויב דיין קונסט איז ניט קיין „אי אי",
מען מאכט אויף איהר קיין ברכה...
טא שרייב „קריטיק" און שילט, און שריי
אויף דעם, וואס האט הצלחה!

איבערזעצען

זוען דו איבערזעצסט דאס טויטע ווארט,
דאן פערנעמסטו נאר אומזיסט אן ארט;
ווארום קינסטלער ביסטו ווען דו ווייזט,
ניט יענעמס ווארט, נאר יענעמס גיסט.

דאך מאנכעם מאל איז עם כדאי
דו זאלסט דאם איהם ניט שיינקען,
דאן גיב איהם, גיב איהם סיי ווי סיי,
און זאל ער דיך געדיינקען!

אין עצה

על תען כסיל...
ענה כסיל...
(משלי, קאפ. כ"ו.)

דאם בעסט, וואס דו קענסט טהאן דעם לומפ,
איז וועגען איהם צו שרייבען.
ער וועט זיך שטעהן אין מיטען זומפ
און פשוט נחת קלייבען.

דיין קראפט וועלט נאר אומזיסט פערוועגדט,
געהסט רעדען צו א שרץ—
ער וועלט דורכדעם נאר פראמינענט
און קריעגט קיין דרך ארץ.

דו ווילסט דעם לומפ פערשאפען שמערץ
זאלסטו איהם איגנארירען,
דאן כרעכט ארן איהם זיין שוואנצ הערץ,
ער מוז פאר פיין קרשפירען.

דער לומפ בעליידינט דיך, נעדיינק,
זאלסט זיך מיט איהם נים דיספוטען!
פעטן נלויבסט איהם פיי הי פי א קריינק,
ער מעג דא נאלד צושפרינגען.

אז זיי'רע רייד איז ניט נערעדט,
אז זיי צו גלויבען איז א חטא,
ערשט יעצט פערשטעה איך און איך וועט,
כ'וועל מעהר קיין דזשאב ניט קריגען!

„ א „יוני" זיי, א בייזע לייד!
וואס ארט אייך", זאגט ער, „זיי'רע רייד,
מען עסט דאס דען? מען מאכט א קלייד
דערפון?" אט דאס איז לשון!

דער בוטשער און דער לענדלארד אויך:
„אז אלץ די כארנאכיסטען!
א מכה," זאגען זיי, „אין בויך
די „יוני", געהן זאל זי מיט רויך,
אז וואלפען זאל זיי מיילען הויך
די אלע צענצעליסטען!"

דעם טויט דערלאנגט מיר נאר אין האנד
מיין אייגענע אידענע.
א שלאק, נאך גאר ניט לאנג אין לאנד...
„א מורא," זאגט זי, „און א שאנד"...
איך הער איהר אבער ווי די וואנד,
ס'גיבען שלעק פערשיעדענע.

דער עולם רעדט אפילו דאך,
מען זאגט... נאר עט, ס'איז סברות!...
א פולע באסעם גיבען נאך,
אז געבען זאל זיי נאט א בראך—
אז העכסטענס אפשר נאך א וואך
און איך וועל זיין אויף צרות...

היינט געהט פערשטעהט מיר, געהט און זעהט,
אז באסעם זאגען ליגען!

מאנאלאג פון א סטרייק-ברעכער

א יך בין א סקעב, נו, מילא וואס?
דערווייל איז מזל ברכה.
איך בין יד־אחת מיט'ן באס,
איך לעב, איך לוידיג אוים א כום
און גיב פאר אלעמען אט דאס...
אבי איך האב מלאכה!

ס'איז גוט וואו כ'גיב זיך נאר א דרעה,
איך לאך פון זייער בייזער!
א סטרייק, אז אך איז זיי און וועה!
דאך מיך בעגלייט די פאליציי
אט וואו איך געה און וואו איך שטעה,
איך בין א גאנצער קייזער!

און ארבייט, ארבייט איז פאראן
אהן שיעור און אהן ערך.
סטרייקען, שמייקען, וועלכער פלאן!
אן עסק נאר פאר א בולוואן,
נו, ארבייט איך און בין א מאן
און האלט שוין אויף א דרך.

מיין גראס'רי־מאן איז לויטער פרייד:
איך ברענג אהיים דעם גראשען—

OXFORD

כאהר :

מען זעחט שוין קיין טאַרבע,
קיין שנאַרישע שטיקער,
א „באַננע", א „דזשאַנע",
א סיף און א „פיאַנע",
און גאַלד איז דער עיקר.

ווי וואויל איז דיר, „באַנע", ווי גוט דיין מערכה!
וואַם דארפסטו דעם „מענש", וועז דיר גילט די הצלחה?
דען ביזטו ניט היינט מיסטער ריסערס א פרוינד,
וואַם ער איז א „איד" טאַקע ממש וואַם שוינט?...
און זיינען מיר אידען ניט פראַסט אין גן־עדן
דערפאַר טאַקע נאַר, וואַם מיר האַבען אייך ביידען?
דו דארפסט זיך דא אסור פאר אימיצען שעמען,
וואַם קימערט די וועלט דיך, וואַם ארט דיך ווער־וועמען?
דו זוך נור וואַם מעהרער און מעהרער צו נעהמען!
דען דא דארף מען ווי אלען און וועז מען ווייל קען מען...

אין חקדש, אין שנאַרעווע, איז ער געבאַרען,
און דאַרטען פערבראַכט זיינע אינגעל'שע יאָהרען,
ביי איינעם געלעקט און ביים צוויטען געשמעקט,
ביים דריטען די האַנד אין דער קעש'נע געשטעקט...
אָט דאָ פלעגט ער קריגען און דאַרט פלעגט ער נעהמען,
קיין הרפה געקענט, ניט געוואוסט זיך פון שעמען...
דאָך דאָ איז ער איצטער אַ מאַן אַ פערשפּיצטער,
אין קעריזשעם זיצט ער, אין דימאַנטען בליצט ער,
און שרעקליכען שכל און שארפזין בעזיצט ער.

כאָהר:

מען זעהט שוין קיין טאַרבע,
קיין שנאַרישע שטיקער,
אַ „באַננע", אַ „דזשאַנע",
אַ סיף און אַ „פּיאַנע",
און געלד איז דער עיקר.

מען זאָגט אַז אַ מאָל איז זיך בערעל געקומען
און האָט אין אַ הויז אַ פּאָר לייכטער גענומען.
אי וועה האָט מען איהם דאַרט געפּאַקט און געהאַקט!
געהאַקט און געקנאַקט און אַם ענדע פערפּאַקט...
דאָך דאָ, וואָלט איהר זעהן, האָט אַ פּאָנשאַפּ דער בחור;
אַ רייכער פּראָצענטניק, וואָס האַנדעלט מיט וואָכער.
דאָ נעהמט ער זיך לייכטער, און גאָפּעל, און מעסער,
דאָך וועט רעדט פון „זיצען"? אַרומגעהן איז בעסער!
דאָ פילט ער מיט אוצרות אָן עמער און פעסער,
און וואָס פון מאָל וועט זיין הכנסה רק גרעסער.

פון בלאטקע דער שמייסער
הייסט יעצט מיסטער רייסער,
ער איז אין „ניויארצע"
געווארען דאזארצע,
געווארען א דייטש.

בערעלע שנארער.

א ט באלד ווי ער איז דא אריבערגעקומען
האט ער זיך מיט פליים צו דער טארבע גענומען,
און האט דא געשנארט, און געשפארט, און געשנארט,
און האט דא געשפארט און געשנארט און געשפארט,
ביז איהם האט בעגליקט און ער מאכט, ווי זאגט יענער,
א לעבען א שענעם, וואס קען נאך זיין שענער!
איהם רופט מען שוין „באננע", זיין ווייב הייסט שוין „אננע",
דעם זוהן רופט מען „דזשאננע", די טאכטער „מאריאנע";
אין אפים א סייף, און אין „פארלאר" א „פיאנע",
און טויזענדער זיינען דעם נגיד מקנא.

כאהר:

מען זעהט שוין קיין טארבע,
קיין שנארישע שטיקער,
א „באננע", א „דזשאננע",
א סייף און א „פיאנע",
און געלד איז דער עיקר.

די תוכחה איין מאל אין יאהר כאטש צו קריגען—
ער האט דאן געהאט ביז די דראבינעם פול...
און דא, ווען עס דארפען די ק"ק אנשי בייסער
א דרשן א נייעם, א רב, צי א ש"ץ,
דאן מוז איהם פערהערען גאר מאטקע דער שמייסער,
וויל ער איז דער מבין, ביי איהם איז דער פלאץ.

כאהר:

מען זעהט שוין קיין פערד ניט,
מען זעהט שוין קיין בייטש,
פון בלאטקע דער שמייסער
הייסט יעצט מיסטער ריייסער,
ער איז אין „ניויארצע"
געווארען דאזארצע,
געווארען א דייטש.

אין חדר פלעגט מאטקע קיין „אלף" ניט ווייסען,
עם האט דער מלמד געקאיט פראסט די ערד,
ער האט איהם גע'ממית'ט, האט פאסען געריסען,
האט שטיקער געבייסען, נאר קנעל מיט א פערד!
דאך דא האט דער בחור א „פינסטערע גבורה",
א זעלטענעם כוח, ער שטורעמט א וועלט, —
מען פרעגט ביי איהם עצות, ער זיצט גאר אין „דזשורע",
א גוואלדיגער חכם, ער רעדט און מע קוועלט.

כאהר:

מען זעהט שוין קיין פערד ניט,
מען זעהט שוין קיין בייטש,

צוויי מחותנים

מאטקע דער שמייסער.

ער איז גאר אין בלאטקע געווען א שמייסער, פלעגט שמירען די רעדער און האלטען דעם בייטש, און דא איז ער „פרעז׳דענט", הייסט מיסטער רייסער און טראגט א „פרינץ אייזיק" און איז גאר א „דייטש", אט דא האט פערבלאנזשעט ביים שמייסער אין בייטעל א שענע מטבע, איך וויים ניט פאר וואס?... איצט שטעהט ער ביים ספר אין שוהל מיט א טייטעל און טהוילט די עליות און איז בעל הבית.

כאהר:

מען זעהט שוין קיין פערד ניט,
מען זעהט שוין קיין בייטש,
פון בלאטקע דער שמייסער
הייסט יעצט מיסטער רייסער,
ער איז אין „ניויארצע"
געווארען דאזארצע,
געווארען א דייטש.

אין בלאטקע האט מאטקע געהאט פערגעניגען
וועז ער האט דערלעבט אין דער שמייסערשער שול

נאך וואס זיין טרפה'ר בוזים גליהט
פאר זיינע „צדקות", וואס ער גיט.
און האט געענטפערט די מינוט:
„יא, אמת, דו ביזט מאקי גוט,
ס'איז ווירקליך ביי חזרים שווער
צו טרעפען אזא נאבלען הערר.
דאך בעסער שטארב איך אין נויט און פיין
אייידער זינגען הלל אויף א שוויין."

און דעם חזיר איז דאָס געלונגען.
זיין נאָמען האָט אַזוי געקלונגען,
זיין גוטסקייט — ג׳ע׳שם׳ט איבעראַל.
אַז איין אָרימע נאַכטיגאַל
איז געקומען צום רייכען שוויין,
ער זאָל איהר מהנה זיין.
„קום נעהנטער, קום, מיין טהייערער גאַסט!"
האָט דער חזיר געזאָגט מיט האַסט—
„איך וויל דיר מכבד זיין ווי דיר פּאַסט.
מיין טיש איז געגרייט צו יעדער צייט
פּאַר דיר, פּאַר אַלע גרויסע לייט,
געפּינסט מיך שטענדיג ביי דיין זייט.
פּרעג אָן דעם הונד, דעם האָהן, דעם באָק,
זיי וויסען אַלע פון מיין חק:
צו צעהלען מצוות אויפ׳ן שאָק,
צו געבען יעדען, וועלכער בעט,
און אַלץ בסתר, ניט געראַדט...
אָט טהו איך יעצט אויך דיין פּערלאַנג,
געוועהנליך וועסטו באַלד
צוקלינגען אין דעם וואַלד
א שענעם, פּרעכטיגען געזאַנג"...
און רוידענדיג האָט דיזער עקעל
ארונטערגעוואַרפען א ברעקעל...
און שווייניש שמייכלענדיג א ביסעל
אַרויסגעשטעלט דאָס חזיר־פּיסעל...

* * *

די נאַכטיגאַל האָט גלייך דערפיהלט
וואוהין דער רייכער חזיר ציעלט,

דער חזיר און די נאַכטיגאל

א פאבעל פאר אלע צייטען.

א בכבוד'ער דבר אחר,
אין חזיר־שטאַל א גאַנצער מאכער,
ביי א קאַרעטע א פולע
אין אמת־חזיר'שע גדולה—
פלעגט אפטמאל ביי געלעגנהייט,
ארונטערוואַרפען ביי דער זייט
אן איבעריג בריעקעל פון זיין סנוק,
נאַטירליך מיט א קוק—
פאר'ן באַק, פאר'ן האַהן,
פאר דער גאַנז, און פאר'ן הונד.
ער פלעגט דאַס חסד טהאַן:
„אזוי צו געבען איז געזונד",
האַט ער אין זיך געלאַכט,
און שטילערהייט געטראַכט:
„עט, זאַלען זיי כאפען א ביסען,
און זאַל מען אין שטאדט טאקי וויסען,
אז איך בין א גרויסער בעל צדקה,
וואַס זאַרגט זיך פאַר זייער חפסקה?
יא, זאַלען די חיות דאַס גלויבען
און שטאַרק מיינע גוטסקייטען לויבען."

* * *

צווינגט מיך ניט

(פריי נאך היינע'ס „וואַרטעט נור".)

דו ייל איך זינג אלץ טרויער־ליעדלאך,
מיינט איהר, אז איך קען ניט לאכען?
האָט נאָר ניט קיין טעות, אידלאך!
דען איך קען אויך חוזק מאכען.

און איך זאג אייך אן: ניט צווינגט מיך,
איך זאל פלוצלונג נעהמען שפאסען!
דען איהר וועט ערשט אונבעדינגט מיך
מוזען שילטען און פערהאסען.

דאן, וועז איך וועל לוסטיג ווערען,
וועז מיין לאך־גייסט וועט ערוואכען,—
דאן וועט א י ה ר ערשט גיסען טרערען,
אבער איך, א, איך וועל לאכען!

איך וועל לאכען אוז זיך ויצלען,
אייך וועט אבער שרעקליך בייסען—
איהר וועט פיהלען אזא קיצלען,
אז איהר וועט די חאר זיך רייסען.

זייט צופריעדען, וואס מיט טרערען
איך בעדיינער אייך, איהר, מאכער!
וועז אייך דאן, וועז איך וועל שווערען
צו פערבליבען אייער לאכער!

די ברו׳דיגע „קאזיאנסטשינע",
דער עקעלהאפטער גוץ!

איך קען זי, אט די בחור׳טע,
איך האב געפיהלט איהר דרוק...
עס שרעקט מיך איהר בעגעגעניש,
עס סקרוכעט מיך איהר קוק.
זי האט מיך פון דאם הייליגסטע
פערטריעבען טויזענד מאל,
און איהרע אפפער מעהרען זיך,
און פאלען אהן א צאהל.
און קומען וועט משיח ניט,
איך שוועך אייך אויף מיין הן, —
כל זמן מען וועט די מיאוסקייט
ביי יעדע קדושה זעהן...

„קאזיאנסטשינע"

מיך עקעלט די „קאזיאנסטשינע",
איהר קאלטע מעלאדיע,
זי שטערט מיר די בעגיינסטערונג
און טוידט די פאזיע,
זי בלאזט פון מיר דעם לעבען אוים,
דעם זיסען ארמאט,
און מאכט פון ליעבסטען יום טוב מיר
א טרוקענעם סאלדאט.
זי קומט ביי יעדע הויליגקייט
מיט ארדנונג ווי א וואיט,
די העסליכע „קאזיאנסטשינע",
די מיאוס'ע, אלטע מאיד!

איך זעה זי ביי דער „רייניגקייט"
און ביי דער רויטער פאהן,
די ברודיגע „קאזיאנסטשינע",
און שטענדיג אויבען־אן...
אט דארטען מוזמו לייענען
לויט אנגענומ'נעם טראפ....
און דא טארסטו פון „פלאטפארם"
קיין פיצעל ניט אראב...
דעם ווילען, זאגט זי, קען זי ניט,
זי וויים נאר פון גענוג,

דאך מכות וועלען זיי בעקומען
די „דערדאנעלען" און מזומן,
אללאה, אללאה.

דאך וועו מיך עקעלט יעדענם טענה,
דאן האב איך וועיבער זעהער פיינע,
אללאה, אללאה.
אט זיי פערטרייבען מיין חלשות
און איך פערגעס אן אלע דרשות,
אללאה, אללאה.

דער טערקישער למנצח

אן ענטפער צו ענגלאנד.

צוקאך זיך ניט, געטרייע שוועסטער,
דיין חוב איז אסור ניט דער גרעסטער,
אללאה, אללאה.
ווען איך זאל יעדען דארפען שטעקען,
וועט מיר אויף אנביסען ניט קלעקען,
אללאה, אללאה.

דער מאהנט פאר קוגלען, דער פאר ביקסען,
און יעדער אייגער וויל מיר „פיקסען".
אללאה, אללאה.
א יעדער אייגער שרייט: „אהער קעש!"
דאך איך צאהל אלעמען אויף טערקעש,
אללאה, אללאה.

קאצאפ פערמעסט זיך מיט דער קנוטע,
„אהער" —זאגט ער מיר— „ביז א פרוטה!"
אללאה, אללאה.
דאך ער קריעגט אויך וואס אלע קריגען—
א תירוץ מיט א נייעם ליגען,
אללאה, אללאה.

איך וויים אז יעדערער וואלט וועלען
א זופ פין מיינע „דארדאנעלען",
אללאה, אללאה.

אָ, ציטער פאר דעם דיכטער׳ס שטים!
ניט טשעפּע, ניט צורייץ איהם!
דער הימעל נעהמט זיך אַן פאר איהם,
די העלל מיט איהרע לצים.

געדיינק!

דאָסטו דעם דיכטער בייז געמאכט,
האָסטו פערדיענט זיין קללה,
דאָן ציטער! האָסט אויף זיך געבראכט
דיין אייביגע מפלה.

דו האָסט געשטעלט דיין זעל אין קאָן,
דו האָסט פערשפיעלט דיין לעבען;
ער שיקט אויף דיר די גייסטער אָן,
דו זאָלסט זיי חשבון גיבען.

און ראָכע נעהמען זיי מיט כעם
פון דיר, געמיינער זינדער!
דער הימעל לאָזט ניט מאכען שפאָם
מיט זיינע מוזענקינדער.

עס שלאָגט א דונער מיט א ברען
דיין „איצטער" און דיין „שפעטער",
דו וויסט ניט ווי דאָס ווערט געשעהן
און וויסט ניט פון קיין רעטער.

עס טרעט א ווילדע קראָפט ארוים,
אָן אשמדאי אין צאָרען,
ער שלינגט דיך איין און שפייט דיך אוים
צו אלל' די שוואָרצע יאָהרען.

האָט מען ניט געקענט קיין חברות,
ניט געהאָט קיין ראש חקהל.
אָבער איצטער האָט, מיט מזל,
אידישקייט אן אַנדער פּלאַן.
אַלץ איז דאָ, נאָר ליידער זיינען
מעהר קיין אידען ניט פּאַראַן!

אויף עכטע אידישקייט — ר׳ מייזעל,
וועט, קומענדיג א היים פון קלייזעל,
זיך שטארק דערלאבען מיט דעם מאכל...
און גלעטענדיג זיך בארד און בייכעל
ביי א רביעית׳ל מיט האריק,
צוזינגען זיך ווי א קאנאריק.
און דאנקען גאט, און אגב ברוינע׳ן,
וואס וועט ווי די לבנה שיינען;
און וועט דאן אי פערליעבט, אי הייליג,
אהן טענות פיעל
דערלאנגען שטיל
איהר ליעבען פרינץ דעם בעסטען חלק.

אמאל און היינט

דן די אידען פון מצרים
משה האט א מאל בעפרייט,
איז די וועלט געווען א ווילדע,
און פון חכמה זעהר ווייט.
אבער איצטער ווערט דאס וועלטיל
קליגער, ווייסענדער פון שעה,
איצטער האט זי אלעם, אלעם,
נאר קיין משה איז נישטא.

ביי די אידען אין דעד מדבר,
נאר פארציימען, גאר א מאל, —

ער פֿאשעט זיך א פעטען בויך,
ער פֿאקט זיך מעהר ווי אלע,
ער קריעגט די אויגען פון דער יויך,
די פלעכטיל פון דער חלה.

ער איז א תקיף נעבען טיש,
און אלץ איז לויט זיין וועלער,
דער רעכטער מיטען פון די פיש
איז שטענדיג אויף זיין טעלער.

די קינדער בלייבען ווי פערשטומט,
זיי ציט'רען פאר זיין פֿארע:
„דער באַרדער געהט, דער באַרדער קומט,
מרעט אַב און מאכט א וואַרע!"

אזוי קוועלט אַן דעם באַרדער'ס גוף
מיט גוטעם און מיט זיסעם,
אוי, ביז דער „מיסטער" כאפט זיך אויף
און ער צופאטשט די מיסעם...

טשאלענט

ב ויך־וועהטאג פערוקט אין אויוועז
לכבוד שבת מיט קלאפאט,
מיט קללות און מיט לויב צו גאט,
און פול מיט האפנונג, אז דער מבין

איך האָב א מאל געקענט א סקעב.
וואָס האָט צום באָם געוואונקען.
ער האָט געטהאָן א וויל א לעב,
געגעסען און געטרונקען,
פערבלאָזענדיג דיא „יוניאָן־נאָרען"
מיט'ן רויך פון טייערע ציגארען.

דאָך ווען דער סטרייק האָט זיך געענדט
די סטרייקער צו דערהויכען,
דאָן האָט ער נעכאָך נאָר „געשמעקט"
און ניט געהאָט צו רויכען.
און שטאָט צו זיין דעם באָס' א לעקער,
פלעגט ער נאָר חנפ'ענען דעם בעקער...

דער „סטאָר באָרדער"

יטא וואָס איבעריגם צו זעהן,
א מאן ווי אלע מענער,
די „מיסעס", אָבער, זאָגט „ער קען",
זי האָלט איהם פאָר א קענער.

און וואָס ער טהוט דאָס בלייבט געטהאָן,
און וואָס ער זאָגט איז קודש,
ער איז אין שטוב א גאָנצער האָהן
א גאָנצער פרנס חודש.

איך האָב דעם שוסטער דאָס דערלאַנגט
פאַר פיקסען מיר די שיך.

עס האָבען שיך און פאַעזיע,
און דראַטווע מיט געזאַנג
פעראיניגט זיך (איהר זעהט דאָך ווי!)
און אויף א גלייכען גאַנג.

קוסען

נו, גענוג, גענוג מיך קוסען,
אך, ווי ציטער איך דערפאר!
קוסט מיר אוים דעם גאַנצען שכל
און איך בלייב א ווילדער נאַר.
דען ווי לאַנג איך הער נאַר קלינגען
דיין געשמאַקען, פאַלשען קום,
זוך איך אויף דיין זיסע פאַלשקייט
אין מיין הארץ א שטיקעל זכות.

* * *

קום, גאַליעכטע, קום מיך וויעדער,
איצט איז גראַד די בעסטע צייט.
מאַך מיך דום, איך זאָל ניט וויסען,
וואָס דיין פאַלשער קום בעדייט.
דען ווי לאַנג איך בין ביי'ם שכל,
וויים איך פון דיין קום דעם מיין.
אך, ווי גליקליך וואָלט איך ווערען,
וען איך זאָל עס ניט פערשטעהן.

דער שכור

דיט זעכציג יאָהרען טרינק איך שוין
פערשיעדענע געטראַנקען,
דאָס שמעקט אזוי, אז קיינמאָל קומט
דער טויט אויף מיין געדאַנקען.

דאָך בין איך וועגען אויגען־שמערץ
אַוועק צו דאָקטאָר שינדער,
ער זאָגט: „הער אויף צו שכור'ן,
זאָנסט בלייבסטו נאָך א בלינדער!"

מיר בלייבט עגאָל, איך שכור דאָך,
און וועלט דאָס איינגעזונקען!
געזעהן האָב איך שוין גאַנץ גענוג,
דאָך ניט גענוג געטרונקען.

גלגל החוזר

דער פויגעל האָט געזונגען בחיר,
איך האָב איהם נאָכגעמאַכט,
זיין ליעד געמומען אויף פאַפיער,
צום פאַבלישער געבראַכט.

דער פאַבלישער האָט מיר בעדאַנקט
מיט א מטבע גיך.

נו, היט זיך מיט א קאפ פול וויין
ווי דו בעטראכסט דיין בלענד,
דען וועה דעם גאט וואס פאלט אריין
ביי מענשען אין די הענד!...

א לענדלאנד

איך בין א לענדלאנד און פערמאג
א הויז מיט טויזענד לעכער,
דאס ברינגט די איינוואהנער נאר קלאג,
דאך ווערט עס טהייערער פון טאג,
עס שמייגט די רענט אלין העכער.

די שכנים שרייען, כ'לאך מיך אויס!
זיי קענען נאר ניט מאכען—
איך היים, מען שלוידערט זיי ארויס
אין גאס מיט זיי'רע זאכען.

עס שרייט די וועלט: „עס איז א צער",
זואו קריכט עס מיר אין פאה!
איך זיץ אזן רויכער מיין ציגאר
און צעהל מיר די מטבע.

וואו כאָפּ איך ערגעץ דעם פּאָעט,
איך זאָל איהם קענען ווייזען
דעם פּאלשען „משקל" אומעטום,
די „תנועות" מיט די גרייזען?...

איך זאָל איהם פרעגען ווי ער קומט
אזא מין קוואטש צו דיכטען,
און אויב ער לאָזט דאָס ווי דאָס איז,
אויף קיינמאָל צו פערריכטען?

II.

א טעות איז די וועלט, באנקראָט
פון אַנהייב ביז צום סוף,
עם האָט איהר א בעטרונק'נער גאָט
בעשאפען אין זיין שלאָף.

ער האָט געגענעצט און געלאכט,
ניט ווייסענדיג זיין שולד,
איצט זיצט ער בריטלאָך און בעטראכט
די מענשליכע געדולד.

א, גאָט, דיין וועלט איז שטאַרק ניט גוט!
אויף צרות איז דיין ערד!
זי שמעקט מיט בראַנפּען און מיט בלוט
און גלאַנצט נאָר מיט'ן שווערד...

אונשטערבליבקייט.

אן אלטע זאך, וואס ווערט אלץ נייער:
וואס נאר די ערד העקט צו איז טייער.

דער נוסח איז זיך דאן משנה:
דער לומפּ איז דיר ניט מעהר מקנא,

דער אויסוואורף געהט דיך ניט בעריידען,
דער בור דערצעהלט ניט, אז ער „קען" דיך,
דער חמר — אז ער האט „געזעהן" דיך,
דאן חנפּה'ט מען זאגאר דיין זיידען.

מען זוכט שוין אלערהאנד זכות אבות,
ווי גיך דו ווערסט נאר א בן מות.

פּעסימיזמום

די וועלט איז א צו'הרג'עט ליעד,
א ווימטע שטיק בדחנות!
עם האט קיין גראם, עם האט קיין טעם.
אן עקעל בנאמנות!

עם האט קיין גיימט און קיין געפיהל,
עם פּאסען ניט די ציילען.
א גוטע שורה וואו־ניט־וואו,
א שלעכטע ציחט זיך מיילען...

היי, זייט מוחל דאָרט, ווי הייסט איהר?
נאָך א גראָם, פערגעסט דאָס ניט!
בילט ניט, ס'נילט ניט, מכות ווייסט איהר;
דאָס, ר' איד, איז אויך א ליעד.

אמעריקא.

א מעריקא, דו לאַנד פון צוקער,
אמעריקא, דו לאַנד פון גאָלד,
ווי ביטער איז אין דיר דאָס לעבען!
ווי שלעכט ווערט דאָ דער מענש בעצאָהלט!

א, לאַנד, וואָס דיינע שיפען, באָהנען,
דורכקרייצען שנעל אי לאַנד, אי פלום,
ווי הינטערשטעליג איז דיין פאָלק נאָך!
ווי געהט דער עולם דאָ צו פום!

א, לאַנד פון פרעדיגער און רעדנער,
פון גלאַטע פראָזען, חיטרען ציעל! —
ווי ליידט דאָ שווייגענדיג די מאַסע!
ווי שמאַרבט דאָס פאָלק פאַר הונגער שטיל!

א, וואונדערלאַנד! א, וואונדער־מענשען!
אַנשטאָט דעם לעבענס צוקער־ראָר,
ווי לאַנג וועסטו, א, קאַלטער יענקי,
דאָ קאַיען שיקזאַלס מאַבאָק נאָר?...

דעם אַרימאַן, דעם ביטערן,
בעפרייט ער פון זיין ציטערן
און ברענגט איהם אויבן־אַן.
אָ, ער קען אַלצדינג טהאַן!

איך האָב געליטען און געהאַרט,
געהאַפט אויף זיין גענאַד,
די האָפנונג האָט מיך ניט גענארט,
איך האָב זיך סוף כל סוף דערוואַרט,
אָ, עס איז דאָ א גאָט!
דורך פרומקייט און דורך גלויביגקייט
האָט מיך דערהויבט זיין אייביגקייט,
ערהויבען גאַר און גאַר,
ביז אויפ'ן פינפטען פלאַר...

א קריטיקער.

„דך אָם מיר דיכטער? וואָם מיר ליעדער?"
הער איך ווי דאַרט רעדט א איד,
„קוים נאָר גראַמט זיך וויעדער־סידור,
דומע־פרומע — היימט דאָם ליעד.

פעהלען דען אין אידיש ווערטער?
וועלכע חכמה שטעקט דערביי?
ערטער, הערט ער, שטערט ער, קלערט ער,
און עם קלינגט, און עם איז ניי."

יא, א „קלייזעל" און א „ברייזעל"
און א הייזעל, וואָס טראָגט רענט,
מאכט זיך ווען א „הייזעל־מייזעל"
און א מעשה, אז עס ברענט,

וועד איך ניט אזוי בדלות,
ווי א מאל אין דוד'ס שטאָדט—
האָב איך שטארק פערזיכערט אלעם,
זוייטער איז פאראן א גאָט...

אין אוגאנדא וואלט איך לויפען,
דען א היים האָט דאך א ווערטה,
אבער אויף אן אנדער אופן,
ניט אויף אקערען די ערד.

אקערען, — א מזל ברכה!
פעדלענדיג פערדין איך מעהר.
וועלכער טייזועל דארף א סאכע?
גיט דעם פעקעל מיר אהער!...

מזמור לתודה.

מאשפות ירום אבינו.
(תהלים)

א לויב צו איהם, א דאנק צו איהם,
צום גוטען גאָט א לויב!
א, ער פערנעהמט דעם שוואכענם שטים
און ער ערהויבט פון שטויב.

בלעטלאך פאזע וועג

דער גלות־איד.

דך ערטער זיינען זעהר ביליג
און דער סידור איז קיין בער,
שטעהט דאָרט „ציון", איך בין וויליג
דאָס צו זאָגען און — ניט מעהר.

פאָהרען פאָהר איך ווען איין ברירה,
אָבער ניט נאָך ציון, ניין!
ס'איז אפילו אן עבירה
נאָך אמעריקא צו גיין.

דאָך איך האָב אן אנדער דעה,
מעג דאָס לאָנד זיין טריף און קרום—
כשר איז דאָרט די מ ט ב ע,
כשר איז זי א ו מ ע ט ו ם.

חרוב איז שוין לאָנג מיין הייזעל
דאָרט אין ציון, אָבער דאָ,
מאָך איך מיר א נייע „קליזעל"
אין א מזל'דיגע שעה.

און אחרן חאָט געגומען מיט די אויגען גלאָצען
(איהר מענט שוין נאָך דעם בערגעל אָבזאָגען יחי רצון...) —
ער האָט עס וואויל געמאכט, דער עסק איז געלונגען.
עס איז פון גרויסען בארג מיט גאָלד ארויסגעשפרונגען —
א טויזענד אָקסען, מיינט איהר, הא? נו, זייט צופריעדען
אויך מיט א קליינע קעלבעל„ מיינע ליעבע אידען.

דער עגל

נעשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו.

דאָס שרייען דאָס מיט ווילדע קולות יעקב׳ס בנים,
בעפאלענדיג דאָרט אהרן׳ען ווי וואלד־גזלנים?
„א גאָט פערלאנגען מיר!" — צוטראָגען זיך די גוואלדען —
„וואָס ער זאָל געהן פאָר אונז און זאָל מלחמה האלטען:
דען משה, וועלכער האָט בעפרייט אונז פון מצרים,
ער זוימט זיך עפעס... שנעל! אהער א גאָט א נייעם!"

און אהרן איז קיין נאָר און פאלט אויף איין המצאה:
„איהר ווילט א גאָט, חמורים? גוט, מיר טהוט׳ס הנאה.
א גאָט? אָך, אויסגעצייכענט! איך האָב נישט דאָנענען,
נו, שנעל דאָס ביסעל גאָלד! אהער מיר דאָס פערמענגען!
אהער דאָס ביסעל צירונג מיר, אהער אין גאנצען!"
איהר זעהט א שמחה? „מע", ווי צאן קדשים טאנצען!

מען רייסט אראָב די אוירינגלאָך, די רינגען,
אין גאנצען לאנער הערט מען גאָלד און גאָלד נאָר קלינגען.
עם ווערט א גאָלדנער בארג, א גרויסער גאָלדנער טורעם,
באלד ווערט א גאָט!... וואו נעהמט מען אזא גרויסען פורעם?
נישט האָט קיין עגמת נפש, ברידער, האָט קיין שרעקען:
דאָס געהט דאָך אלץ צום כ ה ן... הלואי זאָל קלעקען!....

זוען עם טרעפט, זיי האָבען חשק
זיך צו שפּיעלען אין מלחמה,
רינט דאָס בלוט, עם פליעסען טרערן
און עם ציטערט די נשמה.

אויך קיין דרעהערס דאַרפט איהר, קינדער!
דרעהען מוז מען דאָ שטודירען,
דרעהען איז די גרעסטע חכמה
יעצט פון אונזער עקזיסטירען.

נו, אין פערדלעך קענט איהר שפּיעלען?
פערד צו זיין איז היינט אַ עהרע —
אַ, מיר האָבען פערד בעוואוסטע
ליטעראַטען, רעדאַקטערע.

מאַנכע זיינען גאָר ערהויבען,
און זיי שפּיעלען גרויסע ראָלען—
ניין, אַלס פּורים־שפּיעלער, קינדער,
וועט ערשט שפּעטער אייך בעצאָהלען...

צו די פורים־שפיעלער

קינדער, ווארפט אוועק די מאסקעס!
שעהמען דארפט איהר זיך אצינדער—
מעגט איהר זיך ווי גוט מאסקירען,
זעהט מען אלץ, אז איהר זייט קינדער.

לאזט די גרויסע זיך פארשטעלען—
מאסקעס דארף מען קענען טראגען,
וען מען וויל דעם עולם נארען
און צו עפעם זיך דערשלאגען.

דעם, וואס ווייס זיך ווי צו פארבען,
האלט די וועלט פאר א געשייטעי—
ער איז חריץ, ער איז יחסן,
און איז נושא חן ביי לייטען.

ווארפט אוועק די שווערדלאך, קינדער!
לאזט דאס פיר די גרויסע מענער—
פוי, איהר מאכט זיך מעהר ניט נאריש! —
ניין; דערצו זייט איהר קיין קענער.

איהר זייט קינדער גאר אהן שכל;
ציהט דעם שווערד נור צום געלעכטער.
אבער זיי— עס בליצט דער דעגען!
אבער זיי— זיי זיינען פעכטער!

איך בלייב צומישט, איך בלייב פערטראכט,
און לאך מיט „קאלטע צייהנער":
איך האב פערוועגדט מיין גאנצע מאכט
און לויידער פיהלט דאס קיינער.

דער שוחט מאכט אזש מיט די הענד,
איך זעה זיין שמחה בולט:
„איהר האָט געוויזען וואָס איהר קענט,
איהר האָט זיי פראָסט געקוילעט."

דער מלוה זאָגט: „איהר קענט, איהר קענט.
דאָס זיינען אַנד'רע דרכים,
איהר האָט געצאָהלט זיי מיט פראָצענט,
געצאָהלט זיי מיט רוחים."

דער גבאי קומט אַנטקעגען מיר,
עס ריידען פופצעהן שתיות:
„איהר האָט געטיילט זיי וואויל, א בחיר,
די ריכטיגע עליות."

דער חזן מאכט דאָס קורץ און שארף:
„דאָס דריידעל איז געלונגען,
איהר האָט געדאָוועט ווי מען דארף,
איהר האָט זיי פיין געזונגען."

דער בעדער שרייט, איך הער זיין קול:
דער פנים זיינער זשארעט —
„איהר זייט א בריה אויפ'ן פאָל,
איהר האָט זיי גוט געפארעט."

נו, טהו איך מיר אין שוהל א געה,
דער גאַנצער עולם פרעהט זיך:
„ס'איז גוט אויף זיי, ס'איז גוט אויף זיי,
מסתמא, עס פערשטעהט זיך."

אומזיסטע כחות

אין האָב מיר אין א ליעד א מאל
דעם עולם אבגעשמיסען,
געשאָטען שמיץ גאָר אָהן א צאָהל,
גאָר פראָסט די הויט געריסען.

די קהל'ס-ליים און די גאָלד'נע פאָהן,
כ'האָב אלעמען געגעבען,
דעם פאָליש און דעם אויבען-אַן:
דעם בעדער און דעם רבי'ן.

דערנאָך האָב איך קיין מיה געשפּארט,
איך בין געגאַנגען הערען:
וואָס רעדט מען דאָ, וואָס רעדט מען דאָרט,
וואָס בני ישראל קלערען.

איך גיב די מזוזה מיר א קוש
און געה, און טרעף דעם רבי'ן:
„אוי, לעבען זאָלט איהר פאָר דעם דרוש,
איהר האָט זיי גוט געגעבען."

מיך טרעפט א איד און נאָך א איד,
דער מוהל קומט אין מיטען:
„איך האָב געלייענט אייער ליעד,
איהר האָט זיי גוט געשניטען."

הומאָרעסקעס און סאַטירעס

אין הימעל׳ם־בלוי
זיין ריין בעזעהר;
אין ליליע־בלום,
פערקלערט און פרום—
זיין ליעבע ריין,
זיין ליעבע שען
און אהן א מום;
אין דונער׳ם ברום
זיין ווילדען כעם,
וואס וויים קיין שפאם;
אין בריימען ים
זיין בריימעם חערץ
און אין דעם תהום
פון ווילדען שטראם
זיין מיעפען שמערץ.
זיין ב׳האלט׳נעם פלאם."

און גלייך האט גענומען דער הימעל זיך קלערען,
און הויך אויף א שטראהל צו די גאלדענע שטערען
ארויף איז די ריינע נשמה פון דיכטער
צו שאינען דארט, צווישען די אייביגע ליכטער.

דאָך הערט זיך אַ הילוג געזאַנג,
אַ הלל צום דיכטערשען ראַנג:
עס זינגען אין אייביגען כאָר
נשמות ערהויבענע נאָר:

———

„וואָס וואַהר און שען
וועט ניט פערגעהן —
לאַכט אוים די צייט,
און שווינד'ט ניט, ניין!
דאָס גרייכט אוים וויט,
אַ אייביגקייט,
ווי גאָט אַליין.
דעם גיסט, וואָס שאַפט
מיט קינסטלער־קראַפט,
עהוואַרט קיין נאַכט
און זים געזאַנג
פול הימעלסמאַכט—
קיין אונטערגאַנג.
דער דיכטער לעבט
אין זיין געדיכט;
זיין זעעלע שוועבט
אין ריינעם ליכט;
אין פויגעל'ס שטים
דערקענט איהר איהם;
אין בליץ און בראן
זיין שארפע פאן;
אין פרישען טוי
זיין שענע טרער;

דער דיכטער

וך אַס קרעכצען די ענגעל און געטער?
וואָס שוואַרצט זיך דעם הימעל'ס לאָזור?
וואָס זיפצען די בלומען און בלעטער?
וואָס בליקט אַזוי קראַנק די נאַטור?

וואָס זיינען די מוזען פּעראָומערט;
געהילט אין א שוואַרצען וואָל?
וואָס פּאַלט עס פון אויבען בעקומערט
אַראָב מעלאַנכאָליש דער שטראַהל?

וואָס יאָמערט דער ווינד אויף די ים'ן?
וואָס רוישען די בוימער מיט שרעק?
וואָס קומען זיך פּלוצלונג צוזאַמען
די וואָלקען און פּליהען אַוועק?

וואָס קראַכט דאָס און ברומט מיט נצחון?
וואָס צוקט דורך די לופט רויט און שאַרף,
אַט פונקט ווי עס וואַלט זיך צובראַכען
א שטערבענדען דיכטער'ס א הארף?

וואָס ווייגט דאָס אַרונטער?... פּערגאַנגען
איז איצט דער פּאַעט. א, דערפאַר
איז אַלעס מיט טרויער פּערהאַנגען,
איז אַלצדינג אין עלענד און צער.

קונסט און לעבען

ד ייך איז דאָס לעבען,
עתהויבען און גרויס.
א, לאָך עס ניט אויס!
דו קענסט עס ניט געבען.
דו קענסט עס ניט נעהמען,
דו ביזט די עקסטרעמען
צו שוואך צו רעגיערען.
און האָסטו דעם קערען
פון שאפען און „ווערען",
נאָטור צו קאָפירען
לויט קינסטלער געבאָט,
דאן וועלען די מענשען
דיך לויבען און בענשען,
דאן ביזטו א גאָט.

אדיע, איהר ביכער! שטיל און שטום,
בעגראבען בלייבט איהר אין מיין שראנק,
אין אומעט שוועבט אייך דארט ארום
מיין יאוש־פינסטערער גדאנק.

אין דער פינסטער

ער׳יתום׳ט שטעהען זיי און שטום,
די ביכער אין פערשלאָס׳נעם שראַנק,
אין אומעט שוועבט זיי דאָרט ארום
מיין יאוש־פינסטערער גדאַנק.

אויף אייביג, אייביג בלייבען זיי,
די ביכער מיינע צוגעמאכט!
די טרייסטער אין מיין לעבענס־וועה,
די שטערען אין מיין עלענדם־נאכט!

זיי האָבען מיר א מאָל געשיקט
א ליכט אויף מיין צו דונק׳לען וועג,
און מיך מיט האָפנונגען געקוויקט
אין גלות־שוואַרצע נעכט און טעג.

געפונען האָב איך אין דעם בוך
דעם פלאָם, וואָס האָט מיין גייסט געגעהרט;
די וואַפען געגען שיקזאל׳ס־פלוך,
מיט וועלכע איך האָב זיך געוועהרט.

דאָך זייט מיך שרעקט א לאַנגע נאכט,
א ביסטרע בלינדקייט, איז פאר מיר
דאָס לעבען א פערלאָר׳נע שלאכט,
דאָס בוך — א פוסטע שטיק פאַפיער.

א, איך קען די מענשענס שוואכקייט!
זיי'רע גיינג איז מיר ניט ניי,—
כ'האב צופיעל ערנסט ניט גענומען
אייער פרוינדשאפט סיי־ווי־סיי.

ווען איך וועל אין עלענד שטארבען,
שטיל, פערגעסען, פאר דער צייט,
וועלען נאך מיין וואגען נאכגעהן
גאנץ בכבוד'יגע לייט.

עס וועט דאמאלס זיין א עהרע
אונטערפיהרען כאטש דעם פערד,
און נאכדעם ארויפצושיטען
אויף דעם גרוב א רידעל ערד.

פון די סך'ן געסט און קרובים
קומען אפט נאר צוויי אריין:
קומט די זון אפט מיט א שמייכעל,
די לבנה מיט איהר שיין.

וען איך גליה אין נערוועז־פיעבער,
הער איך, נאר איך וויים ניט וואו—
ווי מען לייענט מיינע פערזען
און מען שילט מיך נאך דערצו!

„אז ג'הרג'עט זאל ער ווערען!
זאל א בראך נאך איהם פערגעהן!
זיינע ליעדער זיינען טאקע
אמת, אידישלאך און שען!"

דאם, א, זיינען די מתנות
פאר דעם אידישען פאעט,
וען עס גלאצט איהם שוין אין פנים
סיי־ווי־סיי די טהרה־ברעט!

גוטע, פאלשע חסידים מיינע,
גלאטע צינגער, קומט צו מיר!
שמייכעלט מיר א ביסעל אונטער!
וואס אנטלויפט איהר פון מיין טהיר?

קומט! איך טראג אויף אייך קיין שנאה,
וואס איהר האלט פון מיר זיך וויים.
איך האב פריהער נאך פערשטאנען,
וואס פאר חברה־ליים איהר זיים.

פערגעסעז

פֿרײנד, פערעהרער און חברים
האָב איך גאָר אַ סך געהאַט,
ווען די צייט האָט מיר געשמייכעלט
און געמאַכט מיט פֿרײדען זאַט.

מיט די שענסטע קאָמפּלימענטען
האָבען זיי פֿאָר מיר געטאַנצט,
ווען מיין מזל האָט געלויכטען,
ווען מיין שטערען האָט געגלאַנצט.

אַ, ווי האָבען זיי בעזונגען
מיך, אַזש ביז דער שפּראַך'ס באַנקראָט!
אין די הימלען מיך געהויבען,
פֿונקט ווי איך וואָלט זיין אַ גאָט.

איצטער, ווען אַוועקגעוואַרפֿען
האָט דאָס גליק מיך אַן אַ זייט,
האָבען יענע אַלע שמייכלער
צו בעזוכען מיך קיין צייט.

אײַנזאָם איז מיין קראַנקען־צימער
ליעג איך טרויעריג אַליין,
נאָר די ווענט די שטומע הערען
מיינע קרעכצען, מיין געוויין.

דער אלטער בוים

עס שטעהט א בוים צופוילט און דאר,
און פול מיט וועהטאג רעדט ער. —
עם ערגערט איהם, דעם אלטען נאר,
וואס דארטען וואקסען בלעטער...
שווייג שטיל, דו נאר! וואס העלפט די רייד?
די טעג און יאהרען פליהען, —
דער פאלט, דער שטעהט, דער קומט, דער געהט,
דו קענסט ניט אייביג בליהען...

פיעל „היינטם" זיינען „נעכטעגם" שוין געוואָרען,
„היינטם", וואָם זיינען „מאָרגענם" אלץ געווען.
אך, אויך היינט'גער „חיינט" וועט געהן פערלאָרען,
אויב דו האָסט איהם נאכלעסיג פערזעהן.

מענש, דו האָסט ניט מעהר דא ווי מינוטען,
איידער דיך מאָהנט אויף די קאָלטע ערד,
נעהם דיין חוב! מיט בעזען צו מיט גוטען,
קעמפפען מוזט דו געגען שיקזאל'ס שווערד!

א רגע

אל תתהלל ביום מחר
כי לא תדע מה יולד יום.
(משלי.)

דיין ניט אויף די צייטען, וואס פערשוועבען,
לאז צו־רוה אומזיסטע זארג און פיין!
קלאג ניט אויף דעם אבגעלעבטען לעבען,
וועלכער איז שוין מעהר געווים ניט דיין.

יעדער טויטער „נעכטען" מאכט דיך קליגער,
וויזט דיר אן די שטערבליכקייט פון „הייגט".
נאר אין אויגענבליק ביזט דו א היגער,
מיט דער רגע נאר ביזט דו א פרייגד.

זעה, ווי טעג און יאהרען שווינדען, זינקען.
שנעלער, ניט פערנאכלעסיג דעם „שוין"!
וועג דו שטעהסט ביים ברונען, זאלסט דו טרינקען...
יעצט געארבייט; יעצט פערלאנג דיין לוין.

ניט דיין וויינען העלפט דיר, ניט דיין קלאגען.
דאס, וואס איז אועק, דאס קומט ניט מעהר.
וואס די ווינדען פון דער צייט פערטראגען,
ברינגט דיין זיפץ ניט מעהר צוריק אהער.

נאכט און מארגען

עס לייכטען די שטערענדלעך העל דורך די נאכט
און שיינען, און גלאנצען, און גליהען.
זיי וועקען ארום אזא געטליכען פראכט,
זיי וועקען אין הארץ אזא הייליגע מאכט,
א לוסט אין די וועלטען צו פליהען.
עס גלאנצען די הימלען ערהאבען און ריין,
פערלאנגענם נאר זעלטענע שוועבען.
די ערד איז פערפינסטערט, דער הימעל איז שען,
דאס לעבען איז קורץ, און דער מענש איז אליין.
וויי גוט דאס איז העכער צו שטרעבען!

נאר פלוצלונג א דונקעלע כמאַרע פערשטעלט
די ליכטיגע מנורות פון אויבען.
פערשוואונדען דער צויבער, פעראומערט די וועלט,
א וועה רעדט אראב פון דעם הימעלס געצעלט,
פערהאנגען די האפענונגם שויבען.
דאך אונטער די וואלקען, דארט וועבט זיך א שיין,
דארט רעגט זיך א בלוטיונגער מארגען.
א זונן, יא, א פרעכטיגע זונן וועט דאס זיין.
עם דעמערט... א, וואכט נאר, עם ברעכט באלד אריין
דער טאג, וועלכער ליעגט נאך פערבארגען.

ווינאכטס-גלאָקען

קלינגט אוים, קלינגט אוים, איהר ווינאכטס־גלאָקען!
זאָגט אַן דעם הימעל און די ערד,
פיעל מאָל איהר האָט די וועלט געשראָקען,
פיעל מאָל איהר האָט געוועקט דעם שווערד!

קלינגט אוים, און זאָלען אַלע שטערען
בעהאָלטען זייער זיסען פראָכט!
זאָל די לבנה דונקעל ווערען
און ניט בעלייכטען אָט די נאכט!

דען פינסטערנים האָט איהר פערקינדיגט
זייט יאָהרען און זייט דורות לאָנג.
אָ, וועה, ווי האָט די וועלט געזינדיגט,
דאָס זי מוז הערען אייער קלאָנג!

צו די פויגעל

נ יט זינגט מיר, פויגעלאך געטרייע!
פון מאי, פון פעלדער פרישע, פרייע,
וואָס נוצט מיר אייער ליעד?
אומזיסט! איהר דאַרפט זיך ניט בעמיהען,
איך ליעב נאָר טרויער־מעלאָדיען,
א איד בין איך, א איד!

א, זינגט פון זיפצען, זינגט פון טרערען!
א אומעדיגעס לאָזט מיך הערען!
דאָס פאַסט צו מיין געמיט.
מיט טרערען האָט מען מיך געזויגען,
אויף זיפצען בין איך אויפגעצויגען,
א איד בין איך, א איד!

איך בין ווי דער בית־עולם־וואָרים:
איך קען נאָר מתים, קען נאָר קברים,
אַוואָ קיין לעבען בליהט.
א, וויינט! וויינט, פויגעלאך געטרייע!
אויף אַלטע חורבן'ס און אויף נייע...
א איד בין איך, א איד!

דאָך איך מוז די אויגען בלענדען,
ביי די שונאים בעטלען געהן,
און ער לאָזט זיין תורה שענדען,
און ער ווייל ניט העלפען, ניין!

„שמע ישראל" איז מיין צייכען,
„אונזער גאָט איז אייניער נאָר",
און דאָס קאָסט מיר בערג מיט לייכען
מעהר שוין ווי צוויי טויזענד יאָהר.
כ'האָב א מאָל מיין מוטה בעוואונדערט
אין דער גרויסער, שוואַרצער נאַכט,
דאָך דער צוואַנציגסטער יאהרהונדערט
האָט מיך ענדליך מיעד געמאַכט.

קנוטלאַנד, א, דו מיין גיהנום!
קנוטלאַנד! מיין פערדאַמטע רוט!
דו צוהאַקסט מיין לייב בחינם,
דו פערגיסט אומזיסט מיין בלוט.
פאַר די מענשהייט קניע איך ניעדער,
מיטליייד בעט איך, אויב זי האָט,
קנוטלאַנד קלאָגען מיינע ליעדער
און זיי קלאָגען אָן מיין גאָט!

וואו איז די ישרנות זיינע,
און מיט וועמען פיהרט ער קריעג?
עופ'עלעך ביים ברוסט צושניטען,
אויפגעשטאכען אויף א שוועבד, —
ווער האט נאך ווי איך געליטען
דא, אויף דער פערשאלט'נער ערד?

גיפט איז אין מיין ברויט געקנעטען,
און מיין וואסער איז פערגאלט.
איך פערגעה, די שונאים שפעטען,
און די רשעות וועלט ניט אלט...
גזרות שטראמען ווי די וועלען
אין דעם ווילדען אקעאן,
און איך קען קיין פום ניט שטעלען,
וואו קיין אבגרונד איז פארן.

פריה און שפעט מוז איך נאר שרייען,
דען דער טויט איז פאר מיין בליק;
דאך, מיין גאט וויל ניט בעפרייען,
לאזט מיך אלץ ביי'ם פיינד צוריק.
בעטלער זיינען מיינע שברות,
א, ווי גרויזאם איז די שטראף!
ליידען לייד איך איוב'ס צרות,
און איך האב ניט איוב'ס סוף.

ער האט מיר פערטרויט זיין תורה,
זי איז מיר דאם אויג אין קאפ —
דורך סכנות און דורך מורא
טראג איך איהר און גיב ניט אב.

דאָס ליעד פון די פּאָגראָמען

(פּאָלקס־מאָטיוו)

געווידמעט מיין פרייַנד מ. ל. גלאַס.

ער אנה השם שועתי ולא תשמע?
אזעק חמס ולא תושיע?
(חבקוק.)

ניט צו גאָט רופֿ איך מיט שרעקען,
ער געדענקט ניט מעהר זיין קינד.
איך וויל יעצט דעם מענש ערוועקען,
אַנצוקלאָגען גאָט אַצינד.
שרעקליך זיינען די פּאָגראָמען,
פּחדים, וועה, אויף יעדען טריט,
אַלעם לייד איך אין זיין נאָמען,
און זיין שבועה האַלט ער ניט!

אין מצרים און אין בבל,
אומעטום אין יעדען אָרט
איז פּאַראַן א רויטער טאָווע,
וואָס דערצעהלט מיין אונגליק דאָרט.
אומעטום געשטרעקט מיין לעבען
און געבאָדען זיך אין שפּאָט, —
זאָל די וועלט איהר אורטהייל געבען:
וועך ס'איז שולדיג — איך צו גאָט?

אויב די שולד איז אמת מיינע,
וואָס האָט שולד דאָס קינד אין וויעג?

„וואָס זוכט איהר מיר „כשרות" און קעמפפט מיט אַ „סרכא"?
גיט אַב אייער פּועל די וועדמה פון זיין טרחה!
מעקט אוים אייער אונריינע גנבה־כונה!
אַ היים גיט דעם יתום, אַ הילף דער אלמנה;
וואַשט אַב אייר בלוטיגע, רויבערשע לאַפּעס
און קאַרמעט מיט קהל ניט מעהר קיין קהל׳שע צאַפּעס,
וואָס הייסען מיט פרומע, פערגלאַצטע הויות
אייך לעבען פון גזלה אויף זייער אחריות!"

אַט דאָס נאָר, רבותי, אַט דאָס וויל די תורה;
אַט דאָס מיינט דער נביא, אַט דאָס וויל דער בורא;
אַט דאָס הייסט שבועות, דער יום טוב פון עהרע
און אַכטונג צו אונזער אונשטערבליכער לעהרע!
נאָר דאָן קענט איהר קומען און דאָונען אַהן בושה,
זיך דבקה׳ן אין קריאת שמע און שפרינגען אין קדושה,
און לעבען אין אַכטונג, און שטאַרבען אין פריעדען,
אַט דאָן זייט איהר מענשען, אַט דאָן זייט איהר אידען!

א קליניגקייט איז עס אייך אידישקייט היטען!
ווי קען מען דאָס מפסיק זיין סאָמע אין מיטען?...

זיי קענען ניט, ווילען ניט, טאָטע געטרייער!
מען ווייכט פון דיין תורה, אזוי ווי פון פייער...
א, היציגע שרייער! נאָך קלינגט זייער „נעשה"
נאָר קומט דאָס צום חשבון איז אַנדערש די מעשה.
נו, מיש איך: „לא תגנוב", „לא תרצח"... ר' חיים,
ר' טודרום, אָט דאָס ווייל דער בורא שמים!
וואָס גלאָצט איהר די אויגען? וואָס מאַכט איהר פאָר תנועות?
ניט דאָס מיינט די תורה, ניט דאָס איז שבועות!

„וואָס שפרינגט איהר מיר „קדוש"? מיך עקלען די האָפקעס!
ווער דאַרף אייר יוצרות מחילה? די באָבקעס!
וואָס דרעהט איהר זיך, פונקט ווי די שלאָנגען, צו מודים?
איך קען אייער פרומקייט, איך וויים, עס איז בוידים!
איהר שווינדעלט און גזל'ט און זוכט נאָך א היתר...
איך פיהל ווי אָט כאַפּ איך א דונער און שמעטער!
איהר זייט מיר קיין קינדער, כ'בין ניט אייער פאָטער!
א, קרעץ פון מיין בריאה! ווי ווער איך אייך פטור?

„איהר האָט קיין געפיהלען, איהר לאָזט דא פערבלוטען
דעם ניצליכען, עד'לען, גערעכטען און גוטען,
און דאָך קומט איהר, שאַכערער, מיך צו פערדולען
מיט שענע חזנים, מיט טייערע שולען!
שבועות! זיי ווערען מיט מיר מחותנים!
חנפים! וואָס האָט איהר ביי מיר פאָר א פנים?
אַווענק! איהר פערבלאָטיגטע, שוואַרצע נשמות!
וואָס קומט איהר מיך דולען מיט אי'רע „אקדמות"?

שבועות

וט יום טוב, רבותי, גוט יום טוב אונז כ'לעבען!
היינט האָט מען דאָך אונז אונזער תורה געגעבען.
א ביכעל מיט וועלטער ווי פערל געקליבען,
מיט הייליגע אותיות אויף פאַרמעט געשריבען.
לכבוד שבועות, נו, עפענט עם, בריידער,
און לאָמיר עם דורכמישען, לאָמיר עם וויעדער
בעטראַכטען און זעהן טאַקע קלאָר, אויב מיר ווייסען
און היטען, וואָס גאָט האָט פערזאָגט און געהייסען!

נו, רוקט זיך זשע נעהנטער, ר' יאָקעל, ר' מיכעל!
נו, קומט, ר' גבריאל, און עפענט דאָס ביכעל!
איהר קווינקעלט?... טאָ קומט זשע, זייט מוחל, ר' בינעם,
איהר זייט דאָך א צדיק, איהר היט דאָך די דינים...
איהר דאַוונט?... טאָ רופט זשע, זייט מוחל, ר' שמעיה'ן,
דעם גרויסען בעל צדקה... רופט איצעל דעם דיין!
אָט לאָמיר זיך דורכרעדען, וואָס האָט איהר מורא?
איהר זייט דאָך גאָטספאַרכטיג, איהר היט דאָך די תורה...

ר' צמח, ר' למך, איהר פאַסט דאָך תעניתים...
טאָ קומט זשע! — וואָס דרעהט איהר זיך אין די טלתים?...
און רופט מיר ר' אבא'ן, ער רעדט דאָך פון גאָט נאָר,
פון „טאַטען אין הימעל" און פון זיין „געבאָט" נאָר,
און רופט יאָנקעל גבאי, דעם ראש הותיקין!
פערנומען?... זיי קענען ניט?... זאָגען איצט „תיקון?"...

אזוי ווי אן אלין, וואס פערפליהט—
פערגעסען די קרוין פון רעגיערער,
פערגעסען די קרוין פון באנקיערער,
די קרוין פון דער קונסט אבער ניט.

דריי קרוינען

דער אכזר דער טויט איז געקומען
און האָט אונז דריי קרוינען גענומען,
גענומען אין איין אויגענבליק:
די עדעלסטע קרוין פון רעגיערער,
די טייערסטע קרוין פון באנקירער
די היליגסטע קרוין פון מוזיק.

ויקטאריא פון ענגלאנד געשטארבען,
דער ראטהשילד פון פראנקפורט א קרבן,
עם ווייגען דער שווערד און דאָם געלד,
„דאך ווערדי, מיין ווערדי פערגאנגען,
ניטא מעהר דער גאָט פון געזאנגען!"
צוטראגט זיך דער קלאג פון דער וועלט.

בריטאניא האָט שוין א געביעטער,
די בערזע האָט אויך שוין א היטער,
פערוויסט בלייבט נאָר איין אויבען־אן:
עס וועט די מוזיק נאָך לאנג קלאגען
ביז זי וועט א ווערדי פערמאגען,
א ווירדיגען מאן פאר איהר טהראן.

מיר האבען דריי קרוינען בעזעסען.
אן צוויי וועט די וועלט זיך פערגעסען

צום רודער, מיין קעפטען, רודער און יאָג,
דען פונקט צו דעם טאָג וויל איך קומען.

„וען פרייהייט פערעהרט איהר נאָבעלען מאן
מיט קראָנצען און מיט מעלאָדיען,
אָ, דאָן, שנעל, מיין קעפטען! שנעלער! אָ, דאָן
זאָל זי פאָר מיר פאָלען און קניען.

„וען שולע און טעמפעל קלינגען מיט לויב
צום פיינד פון די הערשער און טהראָנען,
אָ, דאָן זאָל פאָר מיר זיך וועלצען אין שטויב
די שענסטע נאציאָן פון נאציאָנען."

פרינץ היינריך וועדט שטיל, דער שטורמווינד שרייט אוים:
„אָ, ניין, דאָס וועל איך ניט דערלאָזען!
און מעג זיין דיין קעפטען מוטהיג און גרוים,
דער מעכטיגסטער פון די מאָטראָזען,

„מיט בערג צאָם איך אָב דיין שווימענדען וועג,
און האָלט אויפ'ן ים דיך געפאָנגען.
אומזיסט, דו וועסט פרייהייט'ס הייליגען ברעג
צו וואָשינגטאָן'ס טאָג ניט דערלאָנגען."

עס ליאָרמט, עס רוישט, עס וויטערט, עס שרייט,
אומזיסט וועדען כחות פערוועגדעט,
פרינץ היינריך קומט אָן, דאָך ניט אין דער צייט —
און פרייהייט פערבליבט ניט געשענדעט.

פרינץ היינריך

(א באלאדע.)

פרינץ היינריך פאהרט אין זיין פרינצליכע שיף
אויף ווייטע צופרעגעלטע פלוטען,
דאס וואסער איז ווילד, דאס וואסער איז טיף,
ער זיצט און ער צעהלט די מינוטען.

ער ווייס, איהם ערווארט א בילד־שענע פרוי,
א יוגענד, מיט הייסען בעגעהרען,
געציערט אין א מאנטעל „רויט וויים און בלוי",
בעשפרינקעלט מיט גאלדענע שטערען.

„נו, קעפטען, מיין קעפטען, שפאר ניט קיין דאמפף,
קאלאמביא ערווארטעט מיין קומען—
מעג פיהרען דער ים זיין שרעקליכען קאמפף,
און מעגען די שטורם־ווינדען ברומען.

„א, זאל מיך וואס שנעלער די רעפובליק
פון „בראווע" און „פרייע" בעגריסען.
זי האט ערשט מיט אין יאהרהונדערט צוריק
דעם באנד פון די פרינצען צוריסען.

„נאך פייערט זי שטאלץ איהר „וואשינגטאן טאג"
און ציערט זיינע בילדער מיט בלומען—

דאך פונקט ווי אויף יענע, אזוי אויך אויף איהם,
אזוי אויף זיין לאנד איז א קללה.
דען דורך דעם געטומעל צוטראגט זיך א שטים,
וואס קינדיגט אן שפאניענס מפלה.

און פאלקענווייז וואקסען ארוים ווי פון דר'ערד
קובאנער, מור'ן און מאראנען...
א שרעקענס־ארמעע צו פום און צו פערד,
זיי קומען, מען וויים ניט פון וואנען.

און פריי דורך מאדריד איז דער שוידריגער גאנג,
א מחנה פון טויטע מארשירער!
זיי געהען צום טאקט פון דעם פריילִיכען קלאנג,
מאסעא איז הויפט־קאמאנדירער...

און לאכענדיג געהען זיי פריי דורכ'ן שטאדט,
די שטאדט פון פערשאלטענע טומאה,
וואס האט זיך פערטרויט אויף א בלוטיגען גאט
און אויף זיינע דיענער די פרומע.

און ס'לאכען אויך הימעל און ערד אויפ'ן קול,
זיי לאכען פון פינסטערע טהראנען...
א, לוסטיגע בעטלערקע! טויטער „אמאל"!
פערשאלטענע אינקוויזיציאנען!

פערזשאווערט זיין יעדוויעדער צוואנגם־אינסטרומענט,
פערשוואונדען די פּען און דער שרייבער,
וואם פלעגט מיט איהר קריצען זיין מאָרד־דאָקומענט
צו קוועלען אונשולדיגע לייבער.

וואם דען איז די שמחה? וואם פרייט זיך די נאכט?
וואם זינגען די דאמיניקאנער?
„געבראכען דעם שונא׳ס געפעהרליכע מאכט:
געפאלען דער גרויסער קובאנער"!

פער׳יתום׳ט געבליעבען דער שארפער מאשעט,
מיט וועלכען מאסעא דער זיעגער
האט שפאניען די אלטע געצאהלט פאר איהר חטא,
געשניטען אהן צאהל איהרע קריעגער.

פערלאשען די אויגען, וואם האבען געקוקט
אויף שפאניען מיט ווילדען נצחון.
דער גבור, וואם האט ווי א חיה פערצוקט
די זינדיגע, ליגנט יעצט געבראכען.

דערפאר איז מאדריד אזוי לוסטיג און קוועלט.
געזיעגט האט איהר בלוטיגער קאילער:
געפאלען איז קובא׳ס געפירכטעטער העלד
אין נעטץ פון דעם שד׳אישען וואילער;

דער טייוועל, אין וועמען עס איז נאך צו זעהן
דער גיפט פון די אינקוויזיטארען,
וואם האבען ערשטוינט דעם היסטאריקער׳ס פען,
וואם האט זיי בעשפיגען מיט צארען.

אַנטאָניאָ מאַסעאָ

(דער קובאַנער העלד)

ע ס קלינגען די גלאָקען, עס לעבט אַלט מאַדריד,
דער שטאָלץ פון אַמאָליגע דאָנען, —
עס רעש׳ט און עס טומלט, עס קאָכט און עס זיד׳ט,
עס פלאַעטערען זיידענע פאָהנען...

עס ציהט זיך א גוואַלדיגע פאָלקס־פראָצעסיאָן,
ענטציקט און בעגיים־טערט, עס זידען
פאַר שמחה די הערצער. וואָס גרעהט מען דאָ טהאָן?
ניט אָפּטמאָל פערברענען א אידען?

א אידען, וואָס וויל ניט פערבייטען זיין גאָט,
זיין גלויבען, זיין זיסע נחמה,
און קוקט אויף דעם בלומיגען קרייץ מיט א שפּאָט
און הויכט אַזוי אויס זיין נשמה?

וואָס דען קען ערפרייען דעם פרומען שפּאַניאָל?
וואו קען ער א שענ׳רע פּאַראַדע?
דאָך ניין, דאָס איז אַלץ נאָר גרוועזען א מאָל!
בעגראָבען איז יעצט מאַרקווע־מאַדאָ.

פערוואַנדעלט אין שטויב ליגט דאָס שלאַנגישע הערץ,
וואָס האָט קיין רחמנות פערשטאַנען,
וואָס האָט זיך געקוויקט מיט דעם אידישען שמערץ,
געלאָבט מיט דאָס בלוט פון מאַראַנען.

א, זאל דיין גייסט ביי דיעזען טהויער וואכען,
ביים טהויער, וואס דו האסט געעפענט פאר דעם מיעדען,
און זאל קיין בעזע קראפט איהם ניט פערמאכען,
ניט לעסטערען דיין זעעלע, וועלכע רוהט אין פריעדען!

דזשאַרדזש וואַשינגטאָן

א נאבעלמאן פון העכ׳רען גיימט געבאָרען,
אריסטאקראַט געוואָן אין אָנפאַנג פון זיין לעבען,
דאָך האָט דער יחוס זיך אין איהם פערלאָרען;
ער האָט דעם פאָלק זיין עדעל האַרץ אַוועקגעגעבען.
ער האָט זיין גרעס׳רען „איך" צו הילף גענומען:
דעם מענש, די פרייהייט האָט ער לויז געמאכט די פליעגעל,
ער איז אַוועק פיעל נאָבלער ווי געקומען,
זיין קבר איז א פולע גרעסער ווי זיין וויעגעל.

געקעמפפט, רעגיערט, דאָך ניט געהערשט אויף קיינעם,
א חבר צו יוכבד׳ס זוהן: זוי פון מצרים
בעפרייט א פאָלק, געלעבט מיט איהם אין־איינעם,
און אויפגעמאכט דער וועלט א ניי ירושלים.
א, גרויסער גיימט, וואָס האָט א וועלט געשאפען!
א, ריינע, אונבעפלעקטע זעעלע אָהן א גלייכען!
דיר זינגט א ליעד א יעדער פרייער האָפען,
דער האָדמאָן רוישט דיין לויב, עם רוישען אלע טייכען!

דיר פלאָטערט אוים א לויב דער שענסטער באָנער,
עם רעדען אלע בערג פון דיר, די טיעפע פלוטען.
א, דו אונשטערבליכער אמעריקאָנער,
פון וועלכען אלע פעלקער דענקען, וועלן זיי בלוטען!

אין יעדוויעדע ריכטונג,
מיט טויט און פערניכטונג.

דאָס קראכען די קלייטען, פאבריקען, עס פאלט
די מענשליכע ארבייט מיט שטורמישען גוואלט,
אין פלאָם זעהט דער שאפער פערשווינדען זיין שאפען!
ער זעהט, וי עס בלייבט פון זיין מיהע קיין שפור,
און שוואך איז דער גבור, עס זיגט די נאטור —
און לעגט מיט פערצווייפלונג אנידער די וואפען...

א שטאָט איז אין פלאמען, ניטאָ מעהר קיין ראטה!
דער שכל איז טעמפע, די גבורה איז מאט.
וער קען די יסודות פערשטעלען די וועגען?
עס טראָגט זיך דער פלאקער מיט זעלטענער מאכט,
עס האָט זיך בעפרייט דער גיהנום, ערוואכט!
דער טויט האָט געצויגען זיין פלאמענדען דעגען!

פּייער

אָדער דער מענש און די יסודות.

ע ם רוישט און עס גוואלדעוועט וויא אין א שלאכט !
עס לויפען די מענשען ארוים אין דער נאכט,
עס שרייען די גרויסע און קליינע צוזאמען.
עס איילען די מאסען צושראקען און בלאס
און גיבען זיך איבער דער נאקעטער גאס.
די שטאָט ברענט, די שטאָט איז אין פלאמען !

עס גיסט זיך פאנאנדער דער העלישער פלאם,
עס שווימען די חורבות אין בראנדיגען ים,
אין רויך ווערט פערוואנדעלט דאם מענשליכע שטרעבען.
עס שווינד׳ט יעדע אָרדענונג און מיט א רעש
אנטלויפען צומישטע דורך בערגער מיט אש
און זוכען אן אָרט צו בעשיצען דאם לעבען.

עס שטירצען די הייזער,
די טעמפלען, די בריזער,
די קירכען, די שולען,
מיט ווילדען פערדולען.
עס פלאצען די ריגעל,
עס ברעכען די ציגעל,
עס קנאקען די בריטער
מיט רויש און געשמעטער,

צו די דיכטערלינגע

(פּאַלעמישעס)

עס האָבען מאַנכע דומע יונגען
די ליעדער מיינע נאָכגעזונגען,
מיט קנאה זיינען זיי געשפּרונגען
צו גרייכען מיך און צו בעזיעגען.
דאָך האָבען אָט די אַלע כוואַטעס
מיט זיי׳רע צוגעפּאַרבטע שמאַטעס
געגרייכט ביי מיר נאָר ביז די פּיאַטעס, —
און זיינען דאָרט געבליבען ליגען.

נו, ליגט דאָרט, ליגט מיר צום גלעכטער,
איהר חוצפּה׳דיגע גראָמען־פּלעכטער!
איהר זייט צומאָל קיין שטויב קיין רעכטער,
אויף וועלכען עס איז וועדטה צו טרעטען.
איך וויים: איהר ווילט, איהר זייט צו גערען
מיין פּום כאָטש זאָל אייך וועז בעהרען,
דאָך נייז! איהר וועט קיינמאָל ניט וועדען
דער בלומענשטויב פון די פּאָעטען!

האָט נחת און פּרייד, און געזונד,
און וועלט אין דער ליעבע אַלץ אינגער.

האָט אמת'ע ליעבשאַפט אַ סך,
וועלט אייגער צום צוויטען ניט קעלטער.
האָט קינדער און קינדס קינדערלאַך,
און ענדליך אַ רוהיגע עלטער.

און ווען עס וועט קומען די שעה,
אַז איהר זאָלט אַוועקגעהן פון דאָנען,
זאָל ווייגען די וועלט דעם „נישטאָ",
אזוי ווי איך זינג דעם פּאַראָנען!

דעם דיכטער'ס דרשה-געשאַנק

(נעלעגענהייט'ס נעדיכט.)

די רויז פלאַקערט אויף און פערבליהט,
דער עכּא פון גאָלד ווערט פערקלונגען,
דאָך אייביג בלייבט לעבען דאָס ליעד,
וואָס ווערט מיט אַן אמת געזונגען.

מתנות פון אירדישען גלאַנץ
פערזויעלקען צוגלייך מיט די יאהרען,
נאָר שטענדיג בלייבט הייליג און גאַנץ,
וואָס טיעף אין דער ברוסט ווערט געבאָרען.

עשירות איז ניט אין מיין ראַנג·
בוקעטען און גאָלד אייך צו שיינקען, —
אָ, נעמט־זשע מיין האַרצענס־געזאַנג,
א זאַך, וואָס די וועלט וועט געדיינקען.

עס פעהלט מיר דער געטליכער פלאַם
צו זעהן וואָס פאַר אייך איז פערשריבען,
מיר זיינען נאָר כּוואַליעס אין ים,
אין בלינדקייט געיאָגט און געטריבען.

נו, ווינשט אייך פון האַרצען פון גרונד
דאָס בעסטע אַן אַרימער זינגער.

ווי זיך די גלגלים דרעהען
נאך דעם מיסטער׳ס ווילען טריי!
דורות קומען, דורות גיהען, —
און דער בונד איז אייביג ניי.

זעהסט, ווי וויט מען מוז עס טרייבען
אום צו ווערען הויך געשטעלט?
ווילסט דיין שם זאל אייביג בליבען?
שאף אזוי ווי גאט זיין וועלט!

דען עס בליבען די נאר גלאנצען,
אייביג בליבען די אליין,
וועלכע האבען גאנץ אין גאנצען
אויפגעבויט די וואהרהיט שטן.

שאפסטו גרינדליך, בליבסט דאס לעבען,
און דיין נאמען הערט זיך וויט.
זעה צום העכסטען פונקט צו שטרעבען,
ווען דו פאדערסט אייביגקייט!

וועב אליין די הימלען דיינע,
וואו דאס שענע לעבען לעבט.
גאט האט אויך די הימלען זיינע
גאנץ אליין פאר זיך געוועבט.

דאן נאר קען עס דיר געראטען,
ווי דעם גאט, מיט הימעלם מאכט,
יעדען משחית, יעדען שטן
צו פעריאגען אין די נאכט...

קינסטלער-ליעד

דו ילפטו קינסטלער־וועדטה געווינען,
אונזער שענע וועלט בעטראכט!
קענסט אין איהר קיין מום געפינען.
גאָט האָט פאלקאם איהר געמאכט.

זעה, ווי גאנץ זי איז, ווי אייניג
איינם זיך מיט דאָם אנד׳רע בינד׳ט!
קיין זאך צו פיעל, קיין זאך וויניג,
אויסגעדעכענט אויפ׳ן קווינט.

זעה, ווי שען די הימלען זייען
אָרום אונז ארומגעהילט!
ווי די שטערען קונציג שיינען,
אין לאזור ווי אייגעגילט!

ווי די פויגעלאך, וואָס זינגען,
מתונן זיך אין וואלד א לאז!
זוי די יונגע לעמער שפרינגען
אין דעם גרינגעווירצטען גראז!

זעה, ווי כשוף׳דיג עס מאנצען
זילבער־וועלען אויף דעם טייך!
ווי אין פעלד די גאלד פאמ׳דאנצען
גלאנצען קליינע זונען גלייך!

אַ מרייסט

עס איז נאָך קיינמאָל ניט פערקלונגען
אַ ליעד מיט אַן אמת געזונגען ;
אַ ליעד פול מיט האַרץ און געפיהל..
דאָס האָט נאָך קיין דונער דערשלאָגען,
קיין שטורם געקענט עס פעריאָגען,
קיין כח געקענט מאכען שטיל.

דרום זיי ניט געפאלען, מיין ליעדעל,
וועג דיך זינגט אַן אַרימער אידעל,
און זינגט דיך אין אידישען גוסט ;
אָט דאָס זאָל דיר זיין די נחמה :
דו קומסט פון א ריינע נשמה
און שטאַמסט פון א פיהלענדע ברוסט !

ווי איך זינג

אַיהר פרעגט ביי מיר וואו איך בעלאַנג,
וואָס מיך דערפרייט און מיר טהוט באַנג?
אַ, הערט די נאַכטיגאַל'ס געזאַנג!
אַט גיסט זי אוים איהר זיסען גוסט
אויף אַ געשמאַקען בלומענקוסט,
און אַט פערגעהט זי פאַר געוויין
דאַרט ערגעץ אויף אַ הוילען שטיין...
אַט פייפט זי פריי אין גרינעם וואַלד,
און אַט הילכט פון אַ חורבה באַלד
אַרונטער איהר פער'כשופ'ט קול,
זי זינגט דעם באַרג, זי זינגט דעם טהאַל.

אַזוי זינג איך מיין עהרליך ליעד
אַוואַו עם וועלקט און וואַו עם בליהט,
האָב קיין בעשטימטע ריכטונג ניט.
איך זינג — דאָס זינגען איז מיין ציעל.
אין יעדער ליעד איז אַ געפיהל.
איך קלער ניט וואָס, איך קלער ניט וואָן,
אַט פלוצלינג גיט אין הארץ אַ ברען,
עס גיט אַ קלעם, עס גיט אַ שפאַר,
אַ מאָל די פרייד, אַ מאָל דער צער, —
דאָס קומט פון ברוסט און ניט פון קאָפּ,
און די נשמה נארט ניט אָב...

אָ, מערקט דאָס אייך, איהר גיימטער פלאָכע!
און קוים זאָל זיך מיין האַרץ פערליעבען,
מיין ליעבע וואָלט ניט שטום געבליעבען,
דען הימעל־גרוים איז מיר מיין שפראָכע!

דאָס לעבען קען קיין זאַך מיר בריינגען,
איך זאָל ניט קענען דאָס בעזינגען.
מיין שפראַך איז בריט ווי אָלע ים'ן
און שען ווי מאי אין פולען בליהען,
איך זינג, און מיינע ליעדער גליהען
אין טויזענד־פארבעדיגע פלאָמען.

אידיש

עס קלאגען מאנבע גראמען־פלעכטער,
דאס אונזער לשון איז א שלעכטער;
דאס „אידיש" איז צו פראסט, צו טרוקען,
עס האט קיין בלומען און קיין פארבען,
און קראצט די זעעלע ווי א שארבען,
און איז פערזויערט און מסוכן.

עס פעהלט אונז, זאגען זיי, דאס שענע,
דאס עדלע ווארט, דאס זאנפטע, ריינע,
און דאס בעשרייבקט זיי די געזאנגען...
עס האט נאר ראפניקעס צו ריסען,
נאר ריטער, זאגען זיי, צו שמייסען,
און ניט קיין הארצעדיגע קלאנגען.

א, וועה! די וועלט נאך צו פערבלענדען!
די מוטערשפראכע פרעך צו שענדען
און זיך פערטיידיגען דורך ליגען!
א, אידיש, דו מיין בעסטער חלק!
וי בימטו ריך, וי בימטו חיוליג!
וואס קען איך ניט מיט דיר שעזיעגען?

די שענסטע בלום פון אלע טחאלען,
מיר פעהלט קיין פארבען זי צו מאלען,

TAYLOR INST. OXFORD

טויזענדע בעהאַרצטע גליק־פראַבירער
האָט די לוסט אין אַבגרונד שוין פערשלעפט,
דאָך דאָס פיעל־פערלאַנגטע צו בעקומען
האָט נאָך קיינער, קיינער ניט דערלעבט...

ביים אלטען — ער זאגט: „אויף דער יוגענד א בליק".
ביים קינסטלער — ער זאגט מיר: „א שם איז א גליק".
אזוי מיט זיין ענטפער קומט יעדער צוגעהן,
און וואס עס הייסט גליק, קען איך אלץ ניט פערשטעהן.

דאס אינזעלע

אויף דעם ווייטען ים־הגדול, זאגט מען,
ליגט א אינזעלע אין גאלדנעם פראכט,
און ווי גוט, ווי וואויל וואלט זיין דעם וואנד'רער,
ווען זיין שיף וואלט איהם אהין געבראכט!

דארט איז פרייד און אייביג־זיסער נחת,
דארט איז פרעמד דער זיפץ, איז פרעמד די טרער.
קוים בעטרעטסטו יענעם גרינעם באדען
קענסטו זיך שוין גאר ניטווינשען מעהר.

נאר פערשאלטען האט א מכשפה
אט דעם שענעם, וואונדערליכען ארט:
קיינמאל זאלען רייזענדע דאס גרייכען,
פאהרער קיינמאל, קיינמאל קומען דארט...

און זייט דעמאלט העלפען קיין תחבולות,
סיבות, סטראשען דיך א שרעק...
אט, א, זעהסטו, זעהסט די זעלט'נע ברעגען!
נעה'נטערסטו זיך, ווארפט עם דיך אווע...

און זעה ווי אויבען נאָרט די זון,
און זעה ווי אונטען נאָרט דער טריט —
דאָן פרעג איך מיט מיין שוועך געמיט
און פרעג מיט וועה: „וואָס ווערט דערפון?"

ווען אָפט איך פיהל אַ טיעפע פרייד,
פערגעס דעם שיקזאל'ס האַרטע רייד,
און איך בעזינג אין מיר דאָס גליק,
און ווער ענטציקט פון אויגענבליק,
און זויג די לוסט פון יעדער שטראָהל,
און זעה די נוצען אין דער גאָל,
און זעה דעם וואַכען אין דעם שלאָף,
און זעה דעם אָנפאַנג אין דעם סוף,
דאָן פיהל איך אויך אַ זיסען שרעק
און פרעג: „נו, וואָס איז דאָך דער צוועק?"

וואָס איז גליק?

איך פרעג ביי דעם אביון, וואָס באַדט זיך אין נויט:
וואָס היסט ביי דיר גליק? און ער ענטפערט מיר: „ברויט".
איך פרעג ביי דעם נגיד, וואָס שטעהט אויבען־אָן:
וואָס הייסט ביי דיר גליק? און ער זאָגט: „א מיליאָן".
איך קום מיט מיין פראָגע צו דעם מיליאָנער:
וואָס הייסט ביי דיר גליק? און ער ענטפערט מיר: „מעהר".
איך פרעג ביי דעם קראַנקען, ער ענטפערט: „געזונד".
ביים יונגען — ער ענטפערט: „א פרייליכע שטונד".

אויף לעבענס פערלוסטען זיך קלעמען
און ווייגען בעצאהלט זיך אונז שווער,
דען וואס קען דער שיקזאל אונז נעהמען
אזוינס וואס זאל ווערטה זיין א שרער?

די ליעבע! דאס איז מיין פערלאנגען!
די ליעבע, — דאס איז וואס איך זוך!
אהן איהר זיינען פרייד און געזאנגען,
און מענשען, און יאהרען, — א פלוך!

דערפאר ווין איך אב מיינע יאהרען,
און אלץ ארום מיר איז פערפלוכט.
מיך ארט ניט וואס איך האב פערלארען,
ניטא איז וואס איך האב געזוכט!

וואס איז דער צוועק

מה יתרון לאדם בכל עמלו
שיעמול תחת השמש?
(קהלת)

דן אפט איך ווער פון לעבען מיד,
און איך בעקלאג אין מיר דעם איד,
און איך בעוויין אין מיר דעם מענש,
און זעה דעם פלוך אין וואס איך בענש,
און זעה דעם חאס אין וואס איך ליעב,
און זעה ווי אלץ ארום איז טריעב,

דאן, א, וואלט איך וועלען כאפען
דיזע וועלט מיט מיינע הענד
און צוטרייסלען איהר, ווי שמשון
האט צוטרייסעלט יענע וועגט.

לייד איך אייגער, ליידעט אלע,
וואס מיט מיר, אט דאס מיט אייך!
קענען אלע גלייך ניט לעבען, —
שטארבען קענען אלע גלייך!

פאר וואס איך ווין

פ ערצאגטער! וואס האסטו פערלארען?
וואס ברעכט זיך דיין ארימע ברוסט?
האט נאך אלץ די צייט ניט געבארען
א טרייסט צו דיין גרויסען פערלוסט?

אין טרערען אזוי זיך צו באדען,
צו ווינען ביינאכט און בייטאג! —
אין וואס פארט בעשטעהט עס דיין שאדען?
וואס האסטו פערלארען פארט? זאג!

א, ניט דער פערלוסט מאכט דאס רינען
די טרער, וואס פערדונקעלט מיין וועלט;
נאר דאס וואס איך קען ניט געפינען,
וואס מיר האט פון אייביג געפעהלט.

אט דא בין איך א קנעכט, מיט פליכטען א פערצאמטער,
אן ארעסטאנט, צו שיקזאל׳ס קערקער א פערדאמטער.
איך פיהל, איך טראג די וועלטען אלע אין מיין בוזים,
דאך איינגעקערקערט טיף אין מיר פערבלייבען מיינע חרוזים,
א, גרויסער גאט! וען וועט עס ענדליך מיר גאלינגען
די ענגשאפט דורכצובראכען און בעפריט צו זינגען?

וי לאנג וועט פעסט געבונדען ליענען מיין נשמה
איף עלענד׳ס רויהע, קאלטע, בלוט־בעפלעקטע במה?
וי לאנג וועל איך זיך ריסען, זיך ניט לאזען דריקען
און אימער דורך געפאהר פון דר׳ערד צום הימעל בליקען?
צו ענג איז עס דעם לייב, דעם אדלער אין זיין צווינגער,
דאך ענגער פיעל די וועלט מיר, ארמען איד׳שען זינגער!

נקמה

דן איך לייד און הער אייך שווייגען,
גלויב איך נאך א מאל: פיעלייכט
פיהלט איהר מיט און קענט ניט העלפען,
וועלט מיין טריבער בליק נאר פייכט.

אבער וען איך לייד און הער נאך,
וי איהר טענה׳ט מיט א שפאט
פון מיין וועהטאג, פון מיין עלענד,
דאן מיין הארץ נאר פיהלסטו, גאט!

טובות

זיי האבען מיר געלד געבארגט
וועז מיר איז שלעכט געווען,
זיי האבען פאר מיר געזארגט
איך זאל ניט אונטערגעהן.
דאך האבען זיי מיין וועה
מיר אימער אויפגעוועקט;
דען שטענדיג האבען זיי
די גוטס מיר צוגעשטעקט...

לופט

א, מאכט מיר בריט און ווייט די וועלט, איך ליעב קיין ברעגען!
עט, עט, א פליה טהאן ווייל איך, ווייל זיך פריי בעוועגען,
דארט, וואו דער גיסט און די געפיהלען, וועלכע ברענען,
אין דער אונענדליכקייט זיך פריי פערטיעפען קענען.
דען ענג איז מיר די ערד, איך בין דא ווי געפאנגען,
נאך יענע ווייטע וויטקייט נאר איז מיין פערלאנגען.

מיך ציהט! נאך יענעם הימלען־פריין וועג איז מיין בעגעהרען,
אוואו עם זינגט די אייביגקייט דורך גאלד'נע שטערען...
אוואו דאס קליינליכקייט פערשווינד'ט, מען הייבט אן פיהלען
א פרייע קראפט, א אונבעגרענצטען פרייען ווילען;
עם פיהלט זיך דאס געוואלטיגסטע, דאס העכסטע שטרעבען,
און אלץ איז פול מיט ריינע ליכט און יונגעם לעבען.

דער ווײַן, דער שטאַרקער ווײַן איז גוט!
עס חערט זיך אויף צו קלערען —
אַ, רויטער ווײַן! אַ, רויטעם בלוט!
אַ, בלוטיג־רויטע מרערען!

כ׳דערטרינק דעם וועלט־שמערץ אין דעם ווײַן,
בערוהיגט בלייבט מיין זעעלע,
און קוק זיך מיט אַ שמייכעל אײַן
אויף אונזער שוואַרצער העלע.

דאָך ווען איהר זעהט, איך גיי נישט גלייך,
כ׳הייב אָן פון וועג צו וויכטן...
נישט לאַכט! ווייל דאָן קאַפּיר איך אייך,
דאָן ווער איך אייער׳ס גלייכען!

איך זוך

איך זוך אין די וויטסטע מקומות
אַ און וואָס איך געפין איז חלומות.
ווי נאַרט מיך די חאַפּענונג מיאום!
אַ, קענט איהר מיר ענדליך ניט זאָגען:
וואו וועט איהר דעם וואַנדערער פערטראַגען,
איהר מידע, פערמאַטערטע פֿים?

פון דעם הימעל׳ס זיסע רוה ;
האָב איך אויך מיין טרייסט אין הימעל,
כאָטש עס רינען מיינע טרערען
אויף דער ערד נאָך אימער־צו.

א חלום

אַ יך האָב געטרוימט, די וועלט איז א גן־עדן
מיט הייליגע און כשרה נשמות.
איך האָב געטרוימט פון הימלישע נחמות,
פון הימעלס גליק און הימעלס זיסטע פריידען.

ווי האָט עס העל געטרעלט אין זיסע קלאָנגען !
ווי האָט עס זיך געהאָפט אלץ מעהר און מעהרער !
ווי האָט געשיינט די זון אלץ קלאָר און קלערער !
ווי איז דעם דיכטער דעמאָלט גוט געגאָנגען !

דאָך ווען איך האָב זיך אויפגעכאָפט, א, בריידער !
האָב איך מיט שוידערהאָפטען שרעק דערזעהן איהם,
דעם שוואַרצען, ווימטען, שרעקליכען גיהנם,
און איך קען ניט, קען ניט טרוימען וויעדער !

גיט מיר ווין

אַ גיט אָהער דעם שמאַרקסטען ווין !
איך וויל זיך יעצט כעטרינקען,
איך זאָל נישט דאַרפען זעהן מיט פיין
די וועלט אין וועה פערזינקען.

זי רוקט איהר שנאבעל טיף און קאלט
ביי מיר אין דער נשמה.

זי וואַרפט צומאל מיר צו קיין בליק
און גיט זיך ניט קיין קימער,
און יעדער פיק רייסט אוים א שטיק
און מאכט א וואונד אויף אימער.

ביי'ם האדסאן

ב יי דעם שטילען האדסאן קלאג איך
מיינע אייביגע יסורים:
האדסאן, שטילער האדסאן, זאג איך,
וויי דיין וואסער, אהן דבורים,
רעדט צו מיר דורך יעדע וועלע,
וועלכע קומט און וועכט פערשוואונדען,
טהוט א רויש און ראלט אוועק;
פונקט אזוי, א, רעדט מיין זעעלע
רק צו מיר דורך נייע וואונדען,
נייע ווייהען, נייע שרעק.

צו די הויכע שטערען טראג איך
מיין צואוויטאגטע נשמה:
שטערען, הויכע שטערען, זאג איך,
פונקט ווי איהר האט די נחמה
וויט פון אירדישען געטימעל,
און איהר חלום'ט ליעב און גערן

ענטטוישונגען

געווידמעט מיין אמת'ן גוטען פרויגד אהרן העללער.

נאך ניט געבאָרען

א, קליינע פריידען, גרויסער וועה!
זיי האָבען קיין ממשות,
דאָס הארץ ווערט ניט געהוילט פון זיי,
עס לאָבט זיך מיט חלשות.

א, וואו איז יענע גרויסע פרייד
געזוכט זויט לאַנגע יאָהרען?
עס קלינגט א שטים: „אומזיסטע רייד,
זי איז נאך ניט געבאָרען!"

אויסגעזונגען

איך קוק ביי מיר אין הארץ אריין
און זוך דארט מיינע ליעדער.
וואו קענען זיי יעצט אלע זיין?
א, קומען זיי נאך וויעדער?

דארט זיצט א קראה, איהר שוואַרץ געשטאַלט
איז שנאה און נקמה,

ווינטער

דו ינטער! נאטור׳ס זילבערנע חתונה!
אנשטאט איהר גרינע זיידענם טראגט זי
א בעזילבערט קלארען חופה־שלייער;
זילבער־סאנדעלם, און איהר בלומענקראנץ,—
ריינער זילבער! א זילבערנע חופה
היינגט דער זויב׳רער הימעל איבער איהר,
א זילבערנע חתונה! זילבערנע
דרשה־געשאנק פאלט אויף בארג און טהאל...
זילבער שיט זיך פון דער קראהע׳ס פליעגעל
אויף די קלארע טישמיכער פון דר׳ערד.
אוימגעפוצט אין זילבער, מחותנים!
שמעהען אלע בוימער אין דעם וואלד.
און אויף זילבערנע פאפיאלען שפיעלען
ווינד־כלי־זמרים. אין דער פרייער לופט
טאנצט דער זילבער־שנעע א וואונדער־וואלצער,
טומלענד ווי א כשוף פאר דעם בליק.
און דער זילבער־חתן, אונזער ווינטער!
נעהמט ארום די כלה און קושט איהר
ווילד און שטארק, און פרעסט איהר צו זיין בוזים...
נו, מזל טוב אייך, חתן־כלה!
איך זאל דערלעבען זעהן פון אייך
א מאי, א זומער און א אסיען!....

הערבסט

מיט קאלטע בליקען קומט דער הערבסט גע'צויגען,
ער קומט און לוסט, און פריליכקייט פערגעהען,
עס קוקט דער טויט פון זיינע כמורנע אויגען,
די ליעבע שטאַרבט מיט איהרע זיסע וועהען.
דורך וואַלד און פעלד צוקלינגט א שמערצליך פראַיכען,
עם לעשט די זונן, עם ברעכט דעם דוב דעם שטייפען,
די לאַנקע קאַרטשעט זיך, עם גליווערן די טייכען,
דער ווינד דערשרעקט זיך פאַר זיין אייג'נעם פייפען.

דער באַרג שפרינגט אויף א נאַקעטער, צושראַקען,
פון שלאַף געשטערט דורך גרויליגע יללות,
עם וועלקט די לעצטע רויז אין זומערם לאַקען,
די לופט־קאַפּעליע געהט אַוועק אין גלות...
אַוואַ די סטאַדע האַט זיך פריי געפיטערט,
דער פאַסטוך האַט געסווישטשעט גליק און פריידען,
לויפט אום דער הערבסט מטושטש און געוויטערט,
און שרייט, און רעדט, און וועי פערשטעהט זיין רייד ען?

נאַטור׳ס „שהחינו" קלינגט
נאָר איבער איהר אליין.
הער ערשטער פויגעל־חזן זינגט
א הלל אויף איהר חן.

דאָך פערלען טרערען אויף איהר שעה,
איהר גענהט דאָס אלץ ניט איין,
אהן פרייַנד און אהן משפחה דא
וואלט זי ניט זועלען זיין.

זי קוקט די שענע אויגען אוים
צום בארג, צום טהאל, צום וואלד,
וואו ס׳וועט מיט יונגער קראפט ארוים
א בלומען־מחנה באלד.

און שמעקען וועט דאָס נאה׳נט און וויט
אויף טויזענד מיילען פריי
אין פרייַנדשאפט און אין הערליכקייט
א גאָט־געבענשטער מאי.

און גיסען וועט זיך ווי א טייך
א זיסע הארמאניע
פון פארבען, ליכט און דופטען רייך,
א ריינע פאעזיע!

די ערשטע בלום

ע ס שטעהט די ערשטע פריהלינגם־בלום
אין שמאלצער פארבען־פראכט
און קוקט זיך פרעגענדיג ארום.
צי ס׳האט שוין וואר ערוואכט...

דער הימעל איז נאך קאלט און גראה,
די פעלדער ליענען הויל, —
חוץ איהר איז נאך קיין בלום נישטא,
און אלץ ארום איז גרויל...

די נערטנער שטעהען ווי געשמיד׳ט,
אין אומעט איינגעוועבט, —
זי איז די איינציגע וואם בליהט,
די איינציגע וואם לעבט.

עם איז די ערשטע אין דער וועלט
צו קומען איהר בעשערט,
די בת־יחידה פון דעם פעלד,
די צירונג פון דער ערד!

און שיקט די זון א ליעבען בליק,
קריעגט זי דעם ערשטען קום.
און קומט א שוואלב א היים צוריק,
העדט זי דעם ערשטען גרום.

„ארעם בלימעל, וואס איך בין,
וואו די וואסערם שלאגען!
וואס זיי רײדען האט קיין זינן,
דום איז וואס זיי זאגען!

לעערעם רוישען פריה און שפעט,
אונבעלוינטע מיהע,
וועלכע קלינגט ווי א געשפעט
אויף די גאנצע בריאה.

טאג און נאכט די זעלבע שפראך,
ווײל גאר שטיל ניט ווערען,
און איך, בלימעל, קליין און שוואך,
מוז דאס שטעהן און הערען!

אפט וען איך בייג אן מיין קאפ,
פון דעם טומעל שכור,
שלאגט די פלוט דעם הימעל אב,
אבער נאר אין שטיקער...

גליק און טרויסט נאר, גלויב איך, קומט,
וען איך שלאף און הער ניט,
וען דער גאנצער שטראם פערשטומט,
און עס טומעלט מעהר ניט..."

דאם בלימעל

בלימעל ביי דעם ברעג פון שטראם,
וואו די וואסערם קוועלען,
טיעפע סודות פון תהום
הערסטו אין די וועלען.

וואס אין אבגרונד'ס שטילען שוים
שפיעלט זיך אב, דאס אלעס
קומט צו דיר, געפינסטו אוים,
וויסטו פון די כוואלעס.

טאג און נאכט דו הערסט זיך איין
זעלט'נע ווערטער פליסען,
און דעם צווענק פון אונזער „זיין"
מוזטו זיכער ווייסען.

דען אויף וואסער האט געבויט
גאט זיין ערשטע דירה,
און ער האט דעם תהום פערטרויט
אלץ פון דער יצירה.

גליכליך בלימעל ביי דעם זוים
פון דער שעפונגם וויענגעל,
וואו עם שוועבט דער ערשטער טרוים,
ס'ליענט דער ערשטער זיענגעל!

* * *

פערשיעדענע מאַטיוועז

צופיעל ייִרען איז אַ פּעהלער,
אויפגעהן מוז עס מיט אַ מאַס...
דאַרף די זאַך ארוים געראַטען,
מוזט איהר טהאַן און ווייסען וואָס.

מאַכט נאָר חנ'עוודיג די פלעכטיל,
דען צום בענשען מוז עס געהן,
דאַרף עס גילטען פּאַר אַ ברכה,
מוז עס זיין אי גוט אי שען...
פלעכט די קיטקע, פלעכט עס פּעסטער,
קניפּט צוזאַמען שטיק אין שטיק,
דען אין איילענים צופאַלט עס
און עס בינדט זיך אַב צוריק...

אויך דעם פייער מאַכט מיט זינען,
צופיעל ברענשטאַף ניט פערוועגדט!
זוכט דעם אויוועז צו פרוביירען,
דען ער באַקט—און ער פערברענט!...
צופיעל הייץ איז אַ סכנה,
שרעקליך, וואָס דער פייער קען!
לאַנג געשאַפט און פיעל געמיהט זיך,
און איהר האַט ניט וואָס צו זעהן...

דער קוילעטש

(אן עצה פון א פראקטישען בעקער)

עהט, מען גרייט זיך צו דער סעודה!
יעדער ארבייט, יעדער שאפט,
ביי דער מולטער, ביי דעם אויוון,
זאל דאס האבען נאר א האפט,
ליעבע שוועסטער, ליעבע ברידער!
ווי איהר מיהט זיך, ווי איהר טהוט!
געהט איהר שוין דעם קוילעטש מאכען,
נעמט זיך צייט און מאכט עס גוט!

זיפט די מעהל נאר רעכט פאנאנדער,
זאל קיין קלאיען דארט ניט זיין,
ניט געאיילט זיך מיט דעם זיפען,
מאכט עס לאנגזאם, מאכט עס פיין!
דען דער קלאיען איז געפעהרליך,
זוען עס בלייבט אין דאס געבעק.
שפעטער איז עס שווארץ און ביטער,
קיי און שפיי און ווארף אוועק.

מישט די טייג נאר גוט צוזאמען,
און די חייוון, נעמט די בעסט!
דאך ניט לעגט עס אהן א חשבון,
הערט איהר, מאכער, ניט פערגעסט!

די פוינעל ציהען נאך דעם וויטען מערב
אן רוהען אונטערוועגענס, וען זיי ווערען מיעד,
דאך אונז, א, טרייבט די פפליכט פון פאטער, מוטער,
פון זיסען פריעדען אין דעם שטירמיש ווילדען קריעג!
דאם שטיקעל פעלד בלייבט שמאכטען אהן א סאכע,
די בלודנע סטאדע ביינקט, איהר טרייער פאסטוך פעהלט!
עם דארט דאם ביסעל ר י י ז, עם חלש'ט וואסער,
די ארמע געלטערען פערהונגערען אהן ציים.
ווי לאנג, א, בלויער הימעל,
בלייבט אונזער הייסאט ווייט?...

דער קריעגסצוג

(דיזעם נעדיכט איז איבערזעצט פון כינעזיש אויס דעם „טשי קינג".
איך מאך מיט א כיון א אונגעגראמטע איבערזעצונג, כדי
ריכטיג איבערצוגעבען די נעראנקען)

די פויגעל ציהען נאך דעם ווייטען דרום
און אויף א צווייג אונטערוועגם רוהען זיי זיך אב.
דעם קייזער'ס דיענסט פערגינט אונז ניט די רוהע,
נאר ווייטער, אהן רחמנות שלאג די מידע פים!
פערלאזען טאמע, מאמע אונבעהאלפען,
פערווייסט און אונבעארביט זייער שטיקעל פעלד!
פערשמאכטע! ווער וועט זיי מיט ברויט בעזארגען?
א, ווער וועט זיי דערוואַרמען? ווער בעדיענען? ווער?!
ווי לאנג, א, בלויער הימעל,
וועט סטראשען אונז דער גאנג?!

די פויגעל ציהען ווייט אהין נאך מזרח,
פערוואגעלטע פון זייער אויפגעבויטען נעסט.
עס טרייבט דעם קייזער'ס פפליכט — און אונזערע פפליכטען
צו אונז אליין? וואס ארט די קרוין? עס קלאפט דער פויק!
מיר מוזען גיהן זיך שלאגען פאר די הערשער!
דער אקער בלייבט פערשוואוורט אויפ'ן גארטען שטעהן.
ווער וועט דאס ביסעל קאקארוז צוגרייטען?
די קראנקע עלטערן בלייבען, וועה איז אונז, אין נויט!
ווי לאנג, א, בלויער הימעל,
וועט דויערן דער מארש?!

עם האָט איהר דאָס האַרץ, די נשמה געריהרט,
א חיליגע טרער האָט דאָס אויג איהר געציערט,
דאך ווען עס איז אלעס געוועזען פאַרביי,
דאן האָט זי גערוהט און אויפגעאָטהעמט פריי...

„מזל טוב!"... מיט מזל פיהרט דאָס
פרייגקעל צו דער חופה איצטער
איהר, די עלענדע יתומה,
גרוילט דאָס איהר און שרעקט...

עפענט זיך איהר טאָטענס קבר:
„טאָטע!"... „טאָכטער!"... אין די ארעמס
פאלען זיי מיט בלוט'גע טרערען, —
און זי כאַפּט זיך אויף...

א חכם איז פרייגקעל, א חכם געווען,
ער האָט נאָר אין שפּאָרען זיין צוקונפט געזעהן,
ער האָט מיט די היליגע ליעבע געווארט
ביז איהם האָט דער פינסטערער קבר פערטאָרט.
געשטאָרבען איז פרייגקעל אין עלענד און לייד:
עס האָבען קיין מענשען זיין אָרון בעגלייט.
ער איז אין קיין חברה קיין חבר געווען,
ער האָט אין חברים קיין פרייגד ניט געזעהן...
א טאָג פאָר דער חופה איז ער ווי א שטיין
געפאלען ביי'ם שרעקליכען פרעם־טיש אליין.
די ארבייטער האָבען נאָך איהם ניט געביינקט:
ער האָט זייער אחדות קיין צוטרוי געשיינקט, —
א העלפט פון זיין אייגענם האָט ער אין דער באַנק
פערשריעבען אויף בלומען אלס ליעבעס־געשאַנק.
זי האָט איהם תכריכים געקויפט און געגייט,
זי האָט איהם אליין צום בית עולם בעגלייט,
די חברה קדישא, דעם קברן פערגעלט,
און תיכף א שענע מצבה בעשטעלט.

ביידע פאדערען די ווארע,
וועלכע שטעהט פאר זיי געגריים...
שענע בגדים זיינען פארטיג
און דער זאל איז גאר גרויסארטיג,
אלץ איז ציערליך, אלץ איז שען, —
וועט מען אבער טאנצען געהן?

אין דער שווארצער טהרה־שטיבעל
פון דעם אלטען בית הקברות,
וואו עס קוקט דורך דונקלע שאטענס
שטיל ארויס דער ביינער־פנים
פון דעם בלייכען טויט;

זשומט דאס ווי א מעלאדיע,
ברומבעלט דאס ווי א בעזעצענס,
פונקט ווי א בכשופ'ט פיעדעל
וואלט געשפיעלט א ליעד.

און פון נייעם בית המדרש
הערען זיך די שבעה ברכות
און א ליי'נען פון א כתובה
און אן „הרי את"...

קנאקט דאס לעערע קדושין־גלעזעל
ביי דעם חתן אונטערן קנאפעל...
אין חעם פוסטען בית המדרש
קיכערט: „מזל טוב!"

דאָס איז נאָך דער זעלבער אייזען,
אָבער ניט דער זעלבער פּרעס,
דען עס קען קיין וואונדער ווייזען
מעהר דער לעבעדיגער מת,
וועלכער הויבט די לאַסט די שוועהע:
זיצט ביינער זיינען לעערע,
קוים אין דער צודריקטער ברוסט
שפּוקט נאָך אום אַ קראַנקע לוסט.

לוסט צו בלומען, צו זיין ליעבע,
ליעבע צו דער איידלער בלום,
דאָך די צוקונפט איז אַ טריבע,
און די געגענוואַרט קוקט קרום...
פּריינקעל האָט שוין באַלד קיין לונג ניט,
און דער שיקזאַל דאַרף קיין צונג ניט
צו פּער'מסר'ן די שעה
וועז זיין העלד איז מעהר נישטאָ.

האָכצייטס־קאַרטען שוין צוגעבען,
אין אַ קאַרגע וואָך ארום
דאַרף אַן אָבגעלעבטעס לעבען
זיך פּערבינדען מיט אַ בלום.
באַלד וועט אַלץ זיין אָבגע'פּטור'ט.
אָך, די שענע בלומע פּלאַטערט!
אָך, דער עלענד און די נויט
פּאַרען אויף איהר מיט דעם טויט!

און די חופּה און די טהרה
ביידע אייליען ווילדערהייט:

א בילד־שענע מיידעל, א יוגענד, א שאין,
ווערט פריינקעל׳ס א כלה, זי וויליגט שוין איין.
„א, פריינקעלע האַרצע! א, פריינקעלע קרוין!"
זי העדט מיט א ליעבשאפט, די יונגע פּאַרשוין.
אן אר׳מע יתומה, אהן עלטערן, אהן פריינד,
איהר אייניציג פערמעגען — איהר פּנים וואָס שיינט
אזוי ווי די זון אין דעם הימעל׳ס גרעצלט,
אזוי ווי א רויז, וואָס וואקסט אוים אויפ׳ן פעלד;
א רויז א געשמאקע, א שמייכלענדע בלום,
וואָס האָט אלם נדן נאָר איהר חן און פּאַרפיום. —
א בלום האָט ער, פריינקעל, אן עלענדע בלום,
אן ארבייטער־מיידעל, אונשולדיג און פרום,
און ער איז איהר אייניציגער פריינד אין דער וועלט,
וואָס עפענט זיין האַנד פּאַר אלצדינג וואָס איהר פעהלט:
פּאַר קליידער און רינגען, און יאקען, און היט,
ער קאַרגט קיין מתנות, ער גיט און ער גיט,
און זי איז צופריעדען: קיין ברירה נישטא...
אזוי ווערט בעשלאָסען די חתונה־שעה.

אין א צימער ענג און רויכיג,
אין אן אלטער, ברודנער הויז,
וואו עם ארבייטען אין דוחק,
צווישען טייפעלשען געברויז
פון די אייזערנע מאשינען,
מענשען מיט א טריבען זינען,
שקלאפען פון א דומפּפען נעסט,
שטעהט נאָך פריינקעל שטיל און פרעסט...

אט דאס זעהט אלץ פריהער ארוים אונזער פריינקעל,
און טראכט זיך: קיין בייז, עס איז צייט נאך!
מיט גועלד קען מען מאכען א קרעמעל, א שיינקעל,
א הייזעל, און וועלען א ליים נאך...

מיט גועלד קען מען מאכען מסחרים אפולע,
און אלטקייט איז אויך קיין חסרון;
מיט גועלד קען מען קריגען א צאצקע א בתולה,
אפילו צו ד'עלטערע יאהרען...
נישט־קשה! עס וועט זיך געפינען א מיידעל!
קיין דאגה, אבי נאר מזומן!
איז נאך א מתנה: א רינגעל, א קליידעל,
א יאקעל — די ליעבע וועט קומען...

אט נאט אייך א ראיה פון מאקם דעם אפריימער!
קוים האט ער געהאט די מטבע —
א חלש געווען, דאכט זיך, נאר א צודריימער,
דאך איצט איז זיין ווייב חוה לאה.
א פיינע בלאנדינקע, א מינע, א לעבען,
א שטעל, א פיגורע — גרויסארטיג!
ער האט ניט געקארגט, איהר מתנות געגעבען;
מען האט זיך גאייניגט — און פארטיג!

אזוי האט זיך פריינקעל געטראכט און גערעדט,
און וויטער געארבייט פון מארגענס ביז שפעט.
א בייגעל בעגינען, א בולקע בייטאכט, —
ער האט זיך דעם באנק־ביכעל פולער גענאכט.
און ער איז שוין רייכער, און ער איז שוין שוואך,
און וואונדער! און טאקע א זעלטענע זאך:

פריינקעל

(באלאדע פון ארבייטער־לעבען)

דר גוט און ווי קלוג איז דאס פריינקעל דער פרעסער!
ער מאכט א סך געלד און פערברויכט ניט.
ער איז ניט קיין טרינקער, ער איז ניט קיין פרעסער,
ער שמעקט ניט, און ליעבט ניט, און רויכט ניט.
א איד א בעל תכלית, — ווי ווערט מען קיין גביר ניט?
אלצדינג, וואס ער וויים נאר, איז שפארן.
די תאוה, די גאוה, זי גיט איהם קיין ריהר ניט,
און ער איז א מענש שוין אין יאהרען.

א בחור איז פריינקעל, אן עלטערער בחור,
עס פאסט איהם צו זיין שוין א טאטע, —
א זכר, א סטאלנער, א ליימישער זכר,
דאך טהוט ער קיין שידוך לעת־עתה.
צו נעהמען א ווייב, דאס איז ניט אזוי שווערלאך,
עס שרעקט נאר דאס הארץ פאר דעם שפעטער:
דאס הויז־נעזינד וועט זיך פערגרעסערען יעהרליך,
און היטען זאל גאט פאר דעם „פעטער".

דעם פינסטערען שד מיט דעם בלוטיגען „סגל",
דער וואוכערער, וועכטער, און דריקער,
וואס חאלט ווי א טיגער געגרייט זיינע נעגעל
צו רייסען דעם אביון אין שטיקער.

נאָר מאַנכעסמאָל האָט ער געשטראָפט,
און מאַנכעסמאָל געטרייסט.
מיר האָבען קריכצענדיג געהאָפט
און אָפט געטראַכט: „ווער וויסט?"

ער איז געפאַלען טויט, א מת
ביי'ם קאַלטען ארביטס־טיש.
געשטאַרבען ביי דער שווערער פּרעס
אין זאָגען: אשרי האיש"...

* * *

מען רייסט דעלענסי גאָס, איך שטעה,
קוק אָן איהר סוף און טראַכט:
פּיעל שווערע טעג פון לייד און וועה
האָב איך אין איהר פּערבראַכט!

מיר האבען אפט איהר הוסט געהערט,
געזעהן ווי זי געהט אוים.

א אין־דער־פריה איז דאס געווען, —
א, טרויעריגע שעה! —
איך הער מען זאגט: „עס איז געשעהן,
נישטא זי מעהר, נישטא!"

די ארבייט האט צושטערט איהר לונג,
זי איז געשטארבען פריה.
א בלאנדער מלאך, בלייך און יונג,
א זיסע פאעזיע!

איך האב דעם טאג ניט פיעל געניים,
עס האט מיך טיעף געגאגט,
איך האב די טויטע רויז בעגלייט
און אין דער שטיל געקלאגט.

אן אלטער מאן האט דארט געשאפט,
דער נביא פון פאבריק —
ער האט גענליגט זיין לעצטע קראפט,
געבלענדט זיין לעצטען בליק.

ער האט זיך קיינמאל ניט בעקלאגט,
אן ניט געטענה'ט פיעל.
ער האט געארבייט און געזאגט
זיין תהלים אין דער שטיל...

ביי די חורבות פון דעלענסי סט.*)

מען רייסט אראָב דעלענסי גאַס.
איך קוק דאָס אַן און טראַכט:
פערשווינד, דו העסליכע מרשעת,
אין שאַטען פון דער נאַכט!

איך זעה: מען רייסט אראָב דעם דאַך
פון יענער וועלקשטאַט דאָרט,
וואָס האָט געמאַכט מיך קראַנק און שוואַך
און שיער געטויט מיין וואָרט.

אָט ליגט דאָס! האַלץ, און שטויב, און שטיין,
א שוואַרצער בארג מיט מיסט:...
מען קריצט דאָרט מעהר ניט מיט די ציין,
מען שאַפט ניט מעהר אומזיסט.

דער צימער איז געוועזן ענג,
קיין זונשיין און קיין לופט,
און אין דעם טייפעלשען געדרענג
האָט אונז געדריקט דער שופט.

א שענע בלום האָט דאָרט געצעהרט,
די וועלקשטאַט'ס עדלע רויז —

*) א מויל פון דעלענסי סטריט איז ארונטערגעריסען געוואָרען, וועלכען האָט געמאַכט דעם וויליאמסבורג בריק.

זאלען זיך קונסט און ערפינדונג פערשעמען,
שטעהענדיג נאהענט מיט רשעות און נאכט,
אפשר וועט שפעטער דער אמת זיך נעהמען
ווייזען דער וועלט, אז דער מענש האט ערוואכט!

כ׳פיהר דאָ די ליעבע פון קריסטליכען גלויבען,
קריסטליכע ליעבע, וואָס שטורמט די ערד;
עלענדע אָפּפער פון הייליגען רויבען,
הייליגע ליעבע פון קריסטליכען שוועדר!

מאכט מיר א פלאץ און ניט שפּאַרט קיין הכנות!
זעהט נאָר א סחורה, א, זעהט נאָר א צוג!
בלייכע יתומים און קראַנקע אלמנות,
בערג מיט הרוגים נאָך מעהר ווי געגוג...
כ׳פיהר דאָ, צוזאַמען געגומען פון מינעם,
לעבענס פון גאָט און פון מענשען געטרענט,
שקלאַווען פון אונזערע פרייע מדינות,
הייליגע גלויבער מיט בלוטיגע הענט...

מאכט מיר א פלאץ דאָרט און שפּאַרט ניט קיין טרחה!
מאכט מיר, איך בעט אייך, א פלאץ אויבען־אָן!
רופט מיר דעם פריסט פון דער הייליגער קירכע,
רופט דעם געזאלבטען, וואָס זיצט אויפ׳ן טהראָן,
רופט מיר די דענקער, א, רופט די ערפינדער,
רופט זיי צוזאַמען פון דאָ און פון דאָרט,
זאָלען זיי זעהן ווי דער אייביגער בלינדער
געהט דאכט זיך פאַרוועדטם און שטעהט אויף אן אָרט.

מאכט מיר א פלאץ פאר די טייערע זאכען!
אויסשטעלען וויל איך זיי, אויסשטעלען פריי,
אפשר וועט ענדליך דער שכל עהוואכען,
אפשר וועט ווערען דאָס לעבען כדאי.

מאַכט מיר פּלאַן!

(צו א וועלט־אויסשטעלונג)

מאַכט מיר א פּלאַן אויף דער אויסשטעלונג דאַרטן,
צווישען די גייסטע ערפינדונגען, גיך!
קונסטשטיקער פיהר איך פון אַלערהאַנד סאַרטן,
טייערע זאַכען. — וואָס פיהר איך מיט זיך
פּרעגט איהר? איך שווער איהר וועט בלייבען פּערוואונדערט,
שטוינען בעטראַכטענדיג אַלעס. איך פיהר
אַלע פּראַדוקטען פון אונזער יאהרהונדערט,
שענע פּראַדוקטען, וואָס האָבען קיין שיעור...

מאַכט מיר א פּלאַן נאָר א גרויסען, א בריטען,
בריט ווי דער שמערץ אין מיין ליידענדע ברוסט!
כ׳וויל מיט מיין סחורה זיך גוואַלטיג פּערשפּרייטען,
כ׳וויל דאָס זאַל וועלן בעוואונדערט, בעוואוסט, —
זאַלען זיי קומען פון אַלע מדינות,
איך וועל זיי וויזען וואָס איך האָב געבראַכט, —
זאַלען זיי קומען און זאַגען מבינות,
זאַלען זיי זעהן, וואָס די וועלט האָט געמאַכט...

מאַכט מיר א פּלאַן, נאָר אויף גיך זאַל דאָס וועלן!
בריקעס געלאַדענע פיהר איך פון וויט,
שיפען געפילטע מיט אידישע טרערען;
חכמות פון אונזער בעזונגענער ציט, —

אָ, זיי געגריסט, דו נייער שטערן—
דו נייער גייסט — מיט טויזענד גריסן!
אָ, רעד צו אונז, מיר ווילען הערען,
ערצעהל אונז אָ ל ץ, מיר ווילען וויסן;
מיר זיינען זשעדנע נאָך געדאַנקען,
דער אמת איז אונז הייליג, טהייער;
אָ, עפען אַלע הערצענס־שראַנקען,
און צינד דאָרט אָן אַ נייעם פייער...

מיר זיינען לאַנג געגוג געזעסען
אין טיעפען חושך, ווי פערבראַכער—
אָ, לאָז אונז יענע צייט פערגעסען!
און גיב אונז ליכט, און שטעל אונז העכער...
צינד אָן די ווייסענשאַפטס־מנורה,
מאַך ליכטיג אַלע איהרע צווייגען—
און מאַך אונז קלאָר אין יענער תורה,
וואָס קען איהר גרויסקייט אי ב ע ר צ י י ג ע ן...

III.

עס שפּיעלט אַ נייער כּלי־זמר, ברידער,
אַ נייעם שטייגער, נייע מענער!
עס קלינגט אַן ערנסט אין די ליעדער:
„מיר וואַקסען אויס, מיר ווערען מענער!"
ניט אייביג קען דער שכל שווייגען,
די ציים — ניט אימער איהרעם שענקען;
מיר הייבען אַן זיך איבערצייגען—
מיר הייבען ענדליך אַן צו דענקען.

דער נ י י ע ר ג ו י ס ט — ער קומט מיט שטורם,
און וועקט אין אונז אַ נייעם שטרעבען,
ער ברעכט דעם חושך'ס ווילדען טהורם,
און פיהרט אונז פריי אין ו ו א ה ר ע ן לעבען.
ער עפענט הערצער, עפענט מחות,
וואָס וואַלטען בלייבען זאַנסט פערפאַלען...
און גיסט אַריין דאַרט נייע כחות,
און לא:ט אַריין דאַרט פרישע שטראַהלען...

דער אַלטער אונזין ווערט צושפּרונגען,
און שווינדעט מיט דער נאַכט צוזאַמען—
מיר ווערען מעכטיג דורכגעדרונגען
פון נייעם גייסט מיט זיינע פלאַמען.
דער נעבעל ווייכט, עס ווערט אַ קלאַרהייט —
אנשטאַט דעם שקר זא:ט מען קיכען
גערייניגט, די אייביג שענע וואַהרהייט,
מיט זונענשטראַהלען און מיט בלומען.

און עלענד שטעהט נאך הויל און שטום
די מאסע פאר דער קנוטע.

עס שוועבט נאך אלץ די שוואַרצע נויט
דעם איבערפלום אנטקעגען...
עס וואקסט נאך אלץ דער בלייכער טויט
נאך יעדער ברכה־רעגען...
און ביז די וואלקען שטייגט דאס נאך
דער יאמער פון א אומה,
וואס ווערט געהעצט פון בראך צו בראך,
און האט נאך אלץ קיין תקומה.

נאך זעה איך פרעה'ס שוואַרצע מאכט,
איך זעה די אינקוויזיציע,
נאך הער איך ווי דער טייפעל לאכט
מיט בלוטיגע אמביציע.
איך הער... און דאך צעהן שווערע יאהר
אהן מיעדקייט און אהן מורא,
צוקלינגסטו פאר א נייעם דור
דער מענשהייט'ס ניי'סטע תורה.

און שטענדיג ציעלט אהין דיין בליק
צו יענעם גרינעם אינזעל,
וואו שען געמאלען ליעגט דאס גליק
פון האפנונג'ס רייכסטען פינזעל.
נו, גזה — די צוקונפט איז מיט דיר,
און לאז דיין שטימע שאלען!
און איך... געענדיגט איז מיט מיר,
איך בין אין קאמפף געפאלען.

II.

(געווידמעט ס 10-יעתריגען יובילעאום)

דו שנעל דאס לעבען לויפט, מיין פרייגד,
אויף דיזען טרויער־שטערען!
כ'געדענק נאך פונקט אזוי ווי היינט
דעם אנפאנג פון דיין ווערען.
איך הער נאך דאכט זיך יעדער וועה,
וואס האט דיך דא געבאָרען...
היינט גיעה, בעגריף דאס און פערשטעה,
ביזט שוין צעהן יאהר געוואָרען!

צעהן יאהר, דו ריעזענהאפטער העלד,
אין שטרויט פאר די וואס ליידען!
צעהן לאנגע יאהר צו שטעהן אין פעלד,
קיין שלאכט ניט אויסצומיידען!
און דאך מיר דאכט, אזוי געשווינד
איז דיזע צייט פעררונען,
דען שלעכט איז נאך די וועלט אציגד
ווי דו האסט זי געפונען.

יא, שלעכט איז נאך די וועלט, דער שווערד
דיקטירט אונז נאך געזעצען,
און שטאלץ שפאציערען נאך אויף דר'ערד
די ברודנע, אלטע געצען...
מזבחות פלאמען אומעשום
מיט אפפער פאר „ניט־גוטע".

מיט דיר, ווייל דאָס וואָס דיר טהוט וועה,
איז דאָס וואָס קריינקט און ערגערט מיך.
איך האָס די פאַלשקייט פונקט ווי דו,
און פונקט ווי דו די שקלאַפעריי,
און טרוים ווי דו פון יענעם מאי,
וואָס רוקט זיך נעהנטער, נעהנטער צו.

דערפאַר גענהט איבער יעצט מיין מונד
מיט לויב צו דיר, א, זיי געגריסט!
איך זעה דיך שטאַנדהאַפט אויף דעם גרונד
פון פרייהייט שטעהן. און גאַנץ אומזיסט
בעמיהען זיך דעם שקר'ס קנעכט
צו וואַרפען דיך מיט גוואַלד צו דר'ערד.
שטרעקסט אויס דער וואַהרהייט'ס שארפען שווערד
און זיגסט, און לעבסט, און בלייבסט גערעכט.

שוין זיבען יאָהר אין קאַמפף מיט נאַכט,
און דאָך האָט קיינער דיך פערלעצט.
דו האָסט די שונאים שוואַך געמאַכט
און זעלבסט געבליבען גאַנץ ביז יעצט.
דיין וואַרט איז ריין, דיין אינהאַלט קלאָר
אַצינד ווי אין דיין ערשטע שעה.
דו ביזט געקומען, דו ביזט דא,
און דו וועסט זיין אויף לאַנגע יאָהר.

בעגריסונגען

צו ארבייטער בלעטער.

I

(געווידמעט א 7-יעהריגען יובילעאום)

מ ונד פון דעם בערויבטען קגעכט,
שפראך פון דעם געדריקטען אַרימאַן,
אונבעפלעקטער ארבייטער־ארגאַן.
צונג פון וואהרהייט און פון רעכט.
וויעדער האָב איך יעצט דאָס גליק
ווי מיט זיעבען יאָהר צוריק
צום געבורטסטאג דיר א ליעד,
יא, א בעגריסונגס־ליעד צו זינגען,
אַלס פראַלעטאַריער און אַלס איד
מיין טיעפע ברכה דיר צו ברינגען.

איך האָב בעגריסט דיין ערשטען טריט
צום פרייהייטס־קאַמפֿ, דיין ערשטען רופֿ,
דיין ערשטען שארפען, טיעפען שניט
אין הערשאַפט'ס בלוט־בעפלעקטען גופֿ.
איך האָב בעגריסט דיין ערשטען שטראַהל
מיט מיין געזאנג, און נאָך ביז היינט
בין איך געבליעבען דיר א פרוינד,
דיין שטרייט איז מיינער איבערצאל.

קיין מיטגליעד ניט פון דיין פארטיי,
א, טייער בלאַטט, און דאָך בין איך

נו, הייבט זיך, העגד, צום בענשען
דעם מאי, דעם זיסען מאי,
וואָם וועקט די לוסט אין מענשען
און מאכט זיין שטרעבען נייַ;

וואָם מינטערט אויף דעם פּעפּער
און מאכט איהם פּאר א העלד;
וואָם רופט דעם גליקם־בעשעפּער,
דעם ארבייטס־מאן, אין פעלד!

מיין האַרצענס טיעפּע ברכה
אויף יעדע האַנד, וואָם שטַפּט
ביי'ם האַמער, ביי דער סאַכע,
פּערוועגדעניג איהר קראַפּט!

א, הימעל! שטאַרק זיין ווי ס ע ן,
זיין לו ס ט דעם ארבייטס־מאן,
זיין חשק צו גענישען
די גוטס וואָם איז פּאַראַן!

ער זאָל ניט שטעהן פון ווייטען,
ניט זיין געשטופּט צוריק
אין לעבענס שענסטע צייטען
פון זיין פערדיענטען גליק!

מאי געדאנקען

דער וואלד שטעהט אבגעצוואגען,
די בוימער אטהמען פריי,
די שטונד האט אויסגעשלאגען:
געקומען איז דער מאי.

אווק דער גליקען־וועדגער,
פערהילכט דער ראבען־קול,
עס קרוינען זיך די בערגער,
עס פוצט זיך אוים דער טהאל.

עס ווייען לינדע ווינדען,
די זונן בעניים איהר גלאנץ,
געהיימע קרעפטען בינדען
דער וועלט א נייעם קראנץ.

עס עפנען זיך די ריגעל,
דער פויגעל טהוט א רופ,
דער גייסט הייבט אויף די פליגעל,
די ליעבע כאפט זיך אויף.

די יונגע בלומען שמעקען,
עס רעדט דער שענער טייך,
און טויזענד פריידען וועקען
יעדוויעדע זעעלע גליך.

און גיט איהם די בחירה, — איך זוך ניט די פרייהייט
צו קענען דאָס גלייכע אין הפקר פערלאָמען.

ניט קנאה, ניט הערשזוכט, ניט הפקר־געפיהלען,
נאָר פעסטע געזעצען און אייביגע רעכטען
צובלאָזען אין הארץ מיר דעם הייליגען פלאָקער
פון עהרליכע פרייהייט, פון קאָמפף געגען שלעכטען.
איך וויל, א, דערפאָר, וויל איך מוז זיך בעפרייען,
דערפאָר, וויל עס קענען קיין קייטען און וואָפען
ניט טויטען די פרייהיטס־געבאָרענע קרעפטען,
וואָס זיינען צו העכערע ציעלען בעשאָפען.

דערפאר

אין זוך ניט די פרייהייט אוים קנאה, צו לעבען
אזוי ווי דער גבירישער פרעכער בעל גאוה,
וואם וואלגערט זיך אום א בערוישטער פון תענוג
אין שמוציגע רינעם פון אלערהאנד תאוה,
און וויסט ניט קיין סוף צו זיין לוקסוס, און צארענט
אויף דעם, וואם דאס לעבען איז צעהן מאל ניט לענגער,
אום מעהר צו הולטאיען, — איך זוך נישט די פרייהייט,
ווייל איך בין מקנא די רייכע פערברענגער.

איך זוך ניט די פרייהייט אום הערשען צו קענען
מיט ווילדע געפיהלען פון בלוטיגער ראכע
אויף די, וועלכע הערשען אצינד אהן רחמנות
אויף מענער און פרויען און עופ'עלעך שוואכע;
אויף ארעמע ברואים, וואם האבען ניט קיינעם
אויף דר'ערד דא צו דאנקען, אין הימעל צו בענשען;
וואם שמאכטען אין יאוש, — איך זוך נישט די פרייהייט,
אום הערשען צו קענען אויף אנדערע מענשען.

איך זוך ניט די פרייהייט צו לעבען אין הפקר,
צו טראמפלען אויף אלץ, וואם איז שען, צו פערשוועכען
דאם הויליגע רעכט, ווי די רייכע, וואם נוצען
די פרייהייט צו נידעריגקייט און פערברעכען, —
דעם יתרון, וואם העכערט דעם מענש פון דער חיה,
און גיט איהם א רעכט אויף זיין עדעלען נאמען,

צו פריה נעבאך טרינקסטו דעם ביטערען כום.
ווי הערצריסענד זינגט דאָס: „שאין, באָם! שאין, באָם!“

און אויף דעם בית־עולם דעם קאַלטען,
אַ, דאָרט ליעגט זיין מוטער אַצינד,
אַ. דאָרט איז די ליעבע בעהאַלטען,
וואָס האָט נאָר געלעבט פאַר דאָס קינד!
זיין מוטער, וואָס האָט איהם געבאָדען מיט פרייד
בעפאָר די פאַבריק האָט זיין טאַטען געטייט.
יעצט וויינען נשמות צוויי אונטער אַ שטיין:
„וי וועה איז דעם יתום, וואָס בלאַנדזשעט אַליין!“
אַ, בלאַנדזשע און פון פרעמדע, פון!
דען האָסטו פון לעבען אַ נוץ?
וואַר וויים, אויב עס קומט נאָך ניט ערגער׳ס וי דאָס?...
וי שרעקליך טיף דרינגט דאָס: „שאין, באָם! שאין, באָם!“

אַ באָרוועסער אינגעלע

ס׳איז טרויריג און קאַלט אין דערויסען,
עס טראָגט זיך אַ פרעסיגער ווינד,
פון פריינד און פון מענשען פערשטויסען
לויפט אום אַ פער׳יתום׳טעס קינד.
זיין רעקיל צופיצעלט, אַ רים אויף אַ רים,
עס פאַלען די שיך איהם אַראָב פון די פיס,
און אַבוואַהל זיין פוץ האָט פערוועלקט אַזוי גיך,
דאָך פוצט ער פאַר אַנדערע מענשען די שיך.
אַ, פוץ, אבער פוץ, וויעדער פוץ!
דען האָסטו פון לעבן אַ נוץ?
ביזט אַרעם און עלענד, און אַהן אַ פאַרוואָס,
ווי יאָמערדיג קלינגט דאָס: „שאַין, באָס! שאַין, באָס!"

איך בעט אייך, ווּאו ווּאוינט ער? ווי לעבט ער?
אַ, קען ער אַ הויז צו אַ שול?
דאָס קינד, דאָכט מיר, ווּאקסט אַ פערגרעבטער,
דאָס קעפיל מיט נאַרישקייט פול...
ווּאָס רייד איך פון בילדונג? זיין קלעגליכע פפליכט,
זי גיט מיר פון אַלץ שוין אַ קלאָרען בעריכט.
ווּאָס רייד איך פון ווּאקסען? ווּאו ווּאקסט דען דער „איך",
ווּאָס פוצט נאָר אַ צווייטען און קיינמאָל ניט זיך?...
אַ, פוץ, אַבער פוץ, וויעדער פוץ!
דען האָסטו פון לעבען אַ נוץ?

צום ארבייטער

זיי שטאלץ אויף דיין ארבייט: זי גיט דיר דאס רעכט
די פרוכט פון דער וועלט צו געניסען.
זיי מוטהיג, זיי מענשליך און זיי ניט קיין קנעכט!
דיין וועדטה און דיין אדט זאלסטו ווייסען!

דיין וועדטה צו בעצאהלען פערמאגט ניט קיין טהראן;
דיר קען די נאטור נאר פערגעלטען.
דיין אדט איז אן עהרען־אדט גאנץ אויבען־אן,
דו גאסט פון די אירדישע וועלטען!

מיט וואס דיך בעלוינען, וועז אלעס איז דיין,
דו פלייסיגע האנד מיט דעם האמער?
צו דיר געהערט אלעס — דאס ברויט און דער ווין,
דאס אייזען, דאס גאלד און דער מראמער.

דערפאר מעגסטו שטאלץ זיין און נעהמען מיט רעכט
אלסדינג, וואס דיין האדץ קען פערלאנגען!
זיי מוטהיג, זיי טאפפער און זיי ניט קיין קנעכט, —
און שמיעד ניט, און מראג ניט קיין צוואנגען!

דאך אר׳מע שקלאווען זיינען זיי פערבליבען,
און איך בין עלענד, אלט און קראנק,
און וואס איך האב געזונגען און געשריעבען
בלייבט איבער וואגלען אהן א דאנק.

די ארבייטער

א ט שטעהען זיי פאר מיר א בלייכע שרייענדע,
דעם עלענד'ס שרעקליכע ארמיי.
א, ניט געהאלפענע, געמארטע מענגע!
זי ברעכט מיר דורך דאס הארץ מיט וועה.

דאס זיינען מיינע ברידער, בלאס און ארעם,
די שוועסטער מיינע פון פאבריק;
איך האב א מאל געקלאפט אין זיי'רע קברים,
געוויינט זיי צום לעבענס גליק.

איך בין אין זייער וויטאג איינגעדרונגען,
אין זייער חורבן טיף ארייַן,
איך האב פאר גאט און ליבע צוקלונגען
דעם גרויסען בראך פון זייער „זיין".

איך האב דער נאכטיגאל מיין צונג געגעבען,
צו זינגען זיי א פרייהיים-ליעד,
צו וויזען זיי די פרעכטיגקייט פון לעבען,
צו צייגען, אז די צייט פערפליהט.

איך האב געמאכט די קברים רוידען,
די הימלען אויפגעריסען וויט.
איך האב געווועקט די גרוב און דעם גן עדן
אלס עדות צום געוועבטען שטרייט.

אייגענע שולד

דאָס וויניגער איהר וויסט,
אַלץ מעהר געפינט איהר טריסט
און פרייד, און לוסט אין ליידען;
וואָס קנאַפּער איהר פערשטעהט,
אַלץ לוסטיגער איהר געהט
צום חלף ער זאָל שניידען.

איהר זעהט פאַר זיך אַ וועלט
און וויסט ניט, אַז זי פעהלט
אי אייך, אי אי׳רע ליעבע.
איהר זעהט און וויסט ניט וואָס
און האָט ניט קיין פערדראָס
און זוכט ניט נאָך די סיבה.

איהר קענט ניט אייער נויט
ד׳רום זעהט איהר ניט דעם טויט,
וואָס גלאַצט אייך גלייך אין פּנים;
איהר פיהלט ניט אייער שטאַנד,
ד׳רום הייבט איהר ניט קיין האַנד
אַנטקעגען אי׳רע שונאים.
דאָס לעבען קומט און געהט,
אַ ראַשער ווינד פערוועהט,
דאָך איהר פערבלייבט צופריעדען.
יאָ, אייער וועה בלייבט שטעהן,
איהר האַלט עם צו אַליין,
אַ, אַרבייטער און אידען!

די שטילע שנאה

שוין זייט יאהרען, לאַנגע יאהרען,
טרעף איך אַלץ אַ בלייכען שקלאַף,
האַפענונג און מוט פערלאָרען,
אַרעם, עלענד, דאַר און שלאַף.
אויף זיין פנים ליעגט אַ טרויער,
און פון צרות רעדט זיין בליק,
צרות פון אַ לאַנגען דויער,
פון אַ פינסטערען געשיק.

דאַך ווען איך בעטראַכט די מינע
אויף זיין צורה דאַר און בלאַס,
מערק איך דאָרט אַ שטילע שנאה,
אַ געהיימען, ווילדען כעס,
אַ געפעהרליך־טיעפען צאָרען,
און אַ פיינדשאַפט, וועלכע יירט.
כ'זעה אַ קראַפט פערשטיקט פון יאהרען,
וועלכע ענדליך עקספלאָדירט.

און איך זאָג אייך... קיין געלעכטער!
ווי איך זעה דאַס און בעטראַכט,
נעהנטערט זיך דער טאָג, דער רעכטער,
ווען די שטילע קראַפט ערוואַכט.
ווען דער טיעף־באַהאַלט'נער כח
רייסט זיך אויף פון לאַנגען שלאַף
און צוברעכט דעם גאַלד־מזבח,
און פון עלענד ווערט אַ סוף.

א, איהר האָט קיין מאָל ניט געפרובט
אַריינצוכאַפּען צרות.
צו זיין פערדונגען ביי א שופט,
צו אַרבייטען אָהן ליכט, אָהן לופט,
אין ענג פערשפּאַרטע נאַרעס.

איהר האָט נאָך קיין מאָל ניט פערבראַכט
אין פריהלינגס זיסען צויבער,
פון פריהסטען מאָרגען ביז דער נאַכט
אין דומפּפע ווערקשטאַטען פערמאַכט,
ביי שטיין־רייך ווילדע רויבער.

איהר האָט נאָך קיין מאָל ניט פערזוכט,
איהר געלד־זאַק'ס שטאָלצע ריטער—
דעם סלעק'ס פערגאָלטע טויטען־פרוכט,
איהר האָט נאָך קיין מאָל ניט געפלוכט
די וועלט, וויל זי איז ביטער.

איהר האָט דאָס ניט פערזוכט קיין מאָל,
דאָך וויסען, וויסט איהר אַלעס!
אין מענשען־קראַפט מאַכט איהר דעם זול,
די וועלט מאַכט איהר צו ענג, צו שמאָל,
און גרויס, און בריט דעם דלות.

„עס קען ניט זיין"...

דער רייכער זאגט: „עס קען ניט זיין,
עס קען ניט זיין, ס׳איז ליגען",
ווען אפט ער הערט פון נויט און פיין,
זיך באדענדיג אין מילך און וויין,
און לויטער פערגעניגען.

ער טרעפט ניט, זאגט ער, אן די נויט,
דעם עלענד ביי די מאסען.
ער זאגט, די וועלט האט שטענדיג ברויט,
און קיינער הונגערט ניט צום טויט,
מען שטארבט ניט אין די גאסען.

די מענשען, זאגט ער, טראכטען אוים,
די מענשען איבערטרייבען.
זיי מאכען קלייניגקייטען גרוים,
ביי זיי קומט אלץ צו ווילד ארוים,
וואס ארט מיך וואס זיי שרייבען?

גזלנים! מען פערשטעהט אייך גוט!
איהר סטארעט זיך צו רעטען, —
עס קומט אין פנים אייך דאס בלוט
פאר שאנד און שרעק, דאך פאסט איהר מוט
און זוכט דאס צו פערגלעטען.

ביז אלע שלאפער שטעהען אויף
אויף פעסטען פום געשטעלט.
א, דאן איז ראש השנה, דאן,
קיין ביט און בעט איז ניט פאראן
און קיינער ווייניט ניט מעהר.

יא, ניט געווייניט און ניט געקלאגט,
פאר קיינעם ניט געקניעט,
דער מחזור צו, ניט מעהר געזאגט
מיט א צוקלעמט געמיטה.
א יעדער מענש זיין אייגנער גאט,
א פרייער הימעל אהן געבאט,
א ערד — א פאראדיז!
א נייעס לעבען איבעראל
א וואונדערליך געשטאלט,
און ליעדער שלאגען ווי א קוואל,
עם רוישט א יונגער וואלד...

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

א, הללוי־יה פאנטאזי!
הויב אויף די פאלעם העכער, פליה!
ווי שען, ווי שען דאס איז!...

ראש השנה

א נייער יאהר, א נייער יאהר,
א נייער יאהר קומט אן!
עם קלינגט דעם חזן'ס טרויער־כאר
אין דעם „המלך" - טאן.
דער יאמער ברעכט דאס הארץ אין צוויי,
צום הימעל רייסט זיך דאס געשריי,
צום הימעל הויך און ווייט.
דאך אימער־צו און אימער־צו
און אימער דאס געוויין,
א, לאזט דעם הימעל שוין צו־רוה
און בעט ביי זיך אליין!
א, בעט ביי זיך! דען נאר אין אייך
ליעגט יענע קראפט, וואס מאכט אייך רייך,
און בריינגט די גוטע צייט.

אט דיזע קראפט אין אייך, וואס רוהט,
בעדארף קיין חזן ניט.
דא דארף מען וועקען מאכט און מוט,
דא ווירקט א שטורם־ליעד.
א שטורם־ליעד, א ווילדער פלאם,
וואס לאכט זיך אויס פון גרעסטען ים
און פרעגט נאך קיין געשטעהר,
נאר מיט דעם שופר רוף נאך רוף,
אז ציטערן זאל די וועלט,

א, ניין! איך בין א מענש, וואס רעדט,
וואס קען אויך אונטערשיידען...
און איידער עס וועט ווערען שפעט,
וועל איך נאך מוזען ריידען!...

די ערוואכונג

א, וועה איז מיר! א, וועה איז מיר!
וויי גיט מען זיך אַן עצה?
וויי לאַנג וועט מיך דער שלעכטער גביר
רק האַלטען אין זיין לייצע?

ער שפּאַנט מיך טאָג און נאַכט אין יאָך,
אַט ווי דעם פּערד אין וואָגען;
איך זעה מיין סוף, איך פּיהל מיין בראָך
און טאָר קיין וואָרט ניט זאָגען.

מיין רעכט צו בעטען היסט א „בונט",
כאַטש נעהמען מיך און שיסען!
גענה, אַרבייט, מענש, און זיי געזונד,
און מאַך זיך גאָר ניט וויסען!

דער שבת קומט, איך אַטהעם אַב,
פערגעס א וויל די קללה,
דאָך איידער איך גלייך אויס דעם קאָפּ,
אוי, מאַכט מען שוין הבדלה...

א, גוטער גאָט אין הימעל דאָרט!
איז דאָס דיין גוטער ווילען?
פערבאַטען זאָל מיר זיין דאָס וואָרט
און פריי דאָס האַרץ צו פיהלען?

מיליץ האָט איהר מיט אייער בלוט געפיטערט,
ניט זיך, דעם שונא צו בעשיצען.
אָ, זעהט איהר ווי די שווערדען בליצען
ווען איהר ווערט אונגעדולדיג און פערביטערט?

פון אייער ביין האָט מען געשווייסט קאָנאָנען,
מיט אייער פלייש — געשפייזט סאָלדאָטען.
דאָס אַלץ איז הילף נאָר פאַר דעם זאָטען,
דער טויט פאַר אייַ'רע קרעכצענדע מיליאָנען.

מען האָט דאָס אַלץ געזעהן און אייך געמינטערט,
פון אייער לעטאַרגיע געריסען,
דאָך איהר האָט ניט געוואָלט דאָס וויסען,
און גראָד אין ווּעה געזומערט און געווינטערט.

יעצט זוכט איהר אייער שיקזאָל צו פערריכטען,
דאָך שטעהען טויזענד פּעסטע שורות
אַנטקעגען אייַ'רע בלייכע צורות
געגרייט, אים אויגענבליק אייך צו פערניכטען.

איהר זעהט שוין איצט, אָ קריזים קומט אַנטגעגען,
איהר זעהט, און קענט דאָס ניט בעגרייפען.
איהר מוזט אַצינד דעם מח שלייפען—
ווי אייער פיינד זיין אויסגעשטרעקטען דעגען.

צו די קרעכצער

דך אם בליקט איהר, קרעכצער, אזוי שטארק פערוואונדערט,
מיט ציטערנים אין אלע זייטען?
איהר פרעגט: „ווי קומען שלעכטע צייטען
אין דעם געלויבטען, גלענצענדען יאהרהונדערט?"

איהר הערט די הונגער־גלאקען אונגעריכטע,
אייך וועהט פאר שרעק דאס הארץ צוריסען.
א, איהר האט דאס געדארפט שוין וויסען,
דאס איז אן אלטע, טרויִריגע געשיכטע.

מען האט דאס לאנג גענוג פאר אייך געפריידיגט,
געהייסען אייך שוין לאנג ערוואכען,
דאך איהר פלעגט נארישׁ דאס פערלאכען,
אליין נאך איִרע טויט־מאכער פערטיידיגט.

איהר האט די צייט, דאס לעבען ניט פערשטאנען
און האט זיך אנפערטרויט אויף רויבער,
איהר האט געשלעפט דעם יאך ווי גלויבער,
בחנם, פאר די בלוטיגע טיראנען.

נו, האט דאס אייך די נויט אצינד פערקינדיגט,
די נויט, וואס אייך איז ליעב געווארען,
איהר ליידט אצינד פאר אלע יאהרען,
וואס איהר, מיט אייער בלינדקייט, האט געזינדיגט.

וועסטו שטיל פאר הונגער שטאַרבען
אַהן אַ ברעקיל כעם?

וועסטו גלייכגילטיג פערנעהמען
דיינע קינדער'ס וועה?
וועט דאָס פאַטער־האַרץ ניט טרייבען
דיך נאָך ברויט פאַר זיי?
וועט דיין האַנד פער'חלום'ט ליעגען
אין דיין טאַש אומזיסט,
וועו דיין פרוי געהט זוכען ברעקלעך
אין דעם רייכענם מיסט?

אַלע דיינע דריקער שרעקען
פאַר דיין אויפשטאַנד איצט,
דו אַליין נאָר וויסט דיין קראַפט ניט,
וועלכע דו בעזיצט.
איז די צייט נאָך ניט געקומען,
וואָס דו שטעהסט פאַרטראַכט?
וואָס דו וואַגסט נאָך ניט צו נעהמען,
וואָס דו האַסט געמאַכט?

קריזים

יעדער גומען איז פערטריקענט,
יעדער צונג פערדאַרט,
פֿאַלק, דו האַסט אויך גוטע צייטען
זיך אַצינד דערוואַרט!
האַסט געאַרבייט און גע׳חלום׳ט;
האַסט געגלויבט דעם גביר—
ביז דער דלות און דער הונגער
נעהמען זיך צו דיר.

מאַגאַזינען שטעהען פולע,
און פאַבריקען לעער,
וויל דו האַסט געשאַפט אַהן חשבון,
אימער מעהר און מעהר.
איבערפלום איז אין פראַדוקטען,
אין דיין קראַפט — א זול, —
בעטסט זיך איצט פאַר ברויט צו שאַפען,
דאַך ווער הערט דיין קול?

דיינע דינגער לעבען לוסטיג,
כאַטש ס׳איז שטיל דער מאַרק.
גרעבער ווערט דער פרעכער פנים,
רויטער ווערט דער קאַרק.
אַבער דו, א, בלייכער זיפצער
פון דער אַרמער גאַס!

איך פיהל דיין וועה, איך קען דיין פלאג,
איך וויס דיין עלענד, ארמער מיינער,—
דאך, וואַרט, עס קומט דער גרויסער טאג
און יענער טאג וועט זיין אויך דיינער.

צום סטרייקענדען מיינער

אומזיסט, אומזיסט, דו שטאַרקער העלד,
עם זיינען שטאַרקער די הולטאַיעס—
דו שטעהסט אַליין, אַליין אין פעלד.
אַנטגעגען טויזענד ווילדע חיות.

אומזיסט, אומזיסט הייבט אויף די נויט
דיין ברעך־שטאַנג, וואָס בעהערשט די גריבער;
בעפאָר דו זיעגסט קומט אַן דער טויט,
און לאָזט א קאַלטען טרופ דיך איבער.

עס רופט די פליכט, עס רופט די צייט,
עס דריקט, עס שפּאַרט פון אַלע זייטען,
ניט איינער ביזטו יעצט וואָס לייד'ט,
און אויך ניט איינער קענסטו שטרייטען.

און פונקט ווי דו פון דונקלען שאַכט
ערהייבסט זיך, מיט א בעס'רען זינען;
ווערט באַלד די גאַנצע וועלט ערוואַכט,
צום קאַמפּף די פריהייט צו געווינען.

וואָס האָט דיין ברעך־שטאַנג פאַר א ווערט
אַנטגעגען טויזענדע קאַנאַנען?
דאָך ווערען זיי אים־נו צושטערט
פון בלויזען הויך פון די מיליאַנען.

וואָס נעמט אַ טייל פון זיינע פרײַדען
און גיט דאָס דעם געדריקטען איבער,
וואָס זוכט זיין חבר זאָל געניסען
און טיילט מיט איהם דעם לעצטען ביסען?

איז ניט אַ העלד, אַ גרויסער שטרײַטער
דער מענש, וואָס גראָבט, און שנײַדט, און מויערט,
וואָס לאָכט פון דער געפאָהר, וואָס לויערט
אויף איהם, און טרײַבט דעם וועלט־ראָד ווײַטער?
איז ניט אַ העלד, אַ נאָב'לער ריטער
דער מענש, וואָס שאָפט דער מענשהײַטס גיטער?

העלדען

דער זאגט דאס, אז די צייט פון העלדען
איז אוים, דער מענש האט מעהר קיין גבורה
צו קוקען דער גענאהר אין צורה,
אז קיינער קומט זיך מעהר ניט מעלדען
פאר רעכט און מענשליכקייט צו שטרייטען,
ווי גאר א מאל אין יענע צייטען?

ווער וואגט עס מיט א פרעכען פנים
דער מענשהייטס גרויסקייט צו פערניינען,
מיט לוג און אונזין איהר צו שטיינען,
אויב ניט דער ווהרהייטס בייזע שונאים?
דער מענש איז יעצט ווי ער איז שטענדיג:
מיט גייסט געקרוינט, צום קאמפף לעבענדיג.

איז ניט א העלד, א גרויסער זיעגער
דער מענש, וואס קעמפפט מיט נויט און דלות,
וואס שווימט אין עלענדם שווארצע כוואלעם
און ווערט קיין לומפ און קיין בעטריגער,
וואס זוכט צו שאפען און צו שטרעבען
און פיהרט דעם שטרייט ביז ענדע לעבען?

איז ניט א העלד, א גרויסער גבור
דער מענש, וואס לינדערט יענעם'ס ליידען,

אונז פעהלען קיין פיהרער, אונז פעהלט קיין געוועהר—
א, ציטערט, איהר שטאלצע מאגנאטען!—
מיר קומען פערזאמלט און בעוואפענט אהער,
און קומען ווי בראווע סאלדאטען.

וואס ארט אונז א שונא! וואס ארט אונז א שפיאן!...
מיר בלייבען דעם אמת נאך טרייער,
מיר הייבען נאך העכער די הייליגע פאהן,
און ווארפען זיך דריסטער אין פייער.
ניטא אזא מאכט וואס זאל שטערען דעם זיעג
פון אונזערע קרעפטיגע מהאטען—
מיר ציהען מיט ליעבע אין ברענענדען קריעג,
ווי עהרליכע פרייהייטס־סאלדאטען.

מיר זיינען פרייהייטס-סאָלדאַטען

א'ן ארבייטער מארש.

מיר זיינען סאָלדאַטען אין פרייהייטס־אַרמעע,
און שטעהען גאַנץ פעסט אין די רייהען—
מיר קומען בעפרייען די וועלט פון איהר וועה,
די מענשהייט פון קנעכטשאַפט בעפרייען.
בעגייסטערט מיט אמת, בעלאָדען מיט מאַכט,
מארשירען מיר געגען האַרמאַטען—
מיר קומען אין זונשיין פערוואַנדלען די נאַכט,
מיר קומען ווי בראַווע סאָלדאַטען.

מיר האָבען דורך דורות געטראָגען די נויט,
און שטיל, און געדולדיג געשוויגען,
עס האָט אונז דער רייכער געמאַטערט צום טוידט,
געטרעטען, געריבען ווי פליגען.
נו, קומען מיר זאָגען דעם מעכטיגען „האַלט"
און וואַרפען א שרעק אויף דעם זאַטען...
מיר קומען צושטערען די הערשאַפט פון גוואַלד,
און קומען ווי בראַווע סאָלדאַטען.

מיר קומען מיט פעסטע כלי־זין פערזעהן
און רופען זיך מעהר ניט: „די שוואַכע" —
פאַראויס געהט אונז מ א ר ק ס מיט זיין מעכטיגער פאָן,
ל א ס א ל מיט זיין גוואַלדיגער שפראַכע.

און עם שטרעמען אן די מאסען
דורך די פעלדער, דורך די גאסען,
די מיט שטארקייט, די מיט ווינסען,
גרייט דאס לעבען צו גענינסען,
און צו זעהן די וועלט באנייט;

פריי און נישט בעהערשט פון קיינעם,
בינדען אלע זיך אין איינעם,
זעלען גליהען, הערצער קוועלען,
און עם טרעלט פון אלע קעהלען,
און עם קומט די ניי ע ציי ט.

* * *

אלזא זינג איך אייך מיט פייער:
הייבט זיך, ווענען גליק איז טייער,
ווענען עלענד'ס שווארצע פלאגען
האבען נאך נישט גאנץ דערשלאגען
און זיי טויגען נאך צום שטרייט.

אונזער וועלט איז פול מיט ווינער,
און פון טויזענד לעבט נאר איינער
אום א טויזענד צו פערקנעכטען!
הייבט זיך, הייבט זיך, נעהמט אייך רעכטען,
און בעגריסט די ניי ע ציי ט.

די נייע ציים

דן עם שוועבן וואלקענס־טרערן,
און אין הימל שיינט קיין שטערן,
אלץ איז פינסטער און פערטרויערט,
און דער שוואַרצער עלענד לויערט
אויף די מענשהייט נאהנט און וויט;

ווען די וועלט איז פול מיט ווינער,
און פון טויזענד לעבט נאר איינער,
אום א טויזענד צו פערשלינגען—
דאן, א, מוז דער דיכטער זינגען
ליעדער פון א נייע ציים.

דאן ברעכט אוים זיין שטים אין בליצען,
ווערטער דונערן, פונקען שפריצען—
זיין געזאנג ווערט א געוויטער,
הילכט און ליארעמט מיט א ציטער:
„הייבט זיך אויף און ווערט בעפריים!

געהט ארוים פון דער פארפעסטונג!
אחדות איז א שטארקע פעסטונג,
מוט איז מעכטיגער אלס וואפען,
און די מענשהייט דארף קיין שקלאפען—
פריהייט ווייל די נייע ציים!"

איהר הערט ווי עם זיפצט, ווי עם קרעכצט, ווי עם בעט?
איהר הערט ווי עם ליאַרעמט, עם פֿילדערט, עם רעדט?
איהר הערט ווי עם גוואַלדעווועט, דונערט און שרייט:
„מיר זיינען פערלאָרען געוואָרען אַהן צייט!"

צו דיעזע פערבראַנטע דורך בלוטיגער האַנד
געהער אויך דער אַלטינקער גאַס־מוזיקאַנט.
פֿרובט זוכט אין די קוילען! דאַרט זיינען פֿאַראַן
די גליהענדע אויגען פון עלענדען מאַן,
א, זעהט ווי זיי קוקען אַרויס פון דעם זשאַר
און ווינקען: נאָך ראַכע, נאָך ראַכע דערפֿאַר!

* * *

אין גרענד סטריט ניט ווייט דאַרט פון סאַקערשטיינס סטאַר
זיצט טעגליך א בלינדער מיט גרוי־לאַנגע האָר,
גאַנץ טיף אין זיין פּנים האַט, קענטיג, די נויט
דאָס שרעקליכסטע אויסגעקריצט: „שיינקט מיר אויף ברויט".
ער זיצט דאַרט און שפּיעלט דעם געוואַלדיגסטען שמערץ,
דאָך זעלטען־ווען ריהרט עס איין מענשליכעם הערץ.

ער האָט, ווי מיר אַלע, די ליכטיגע זונן
געזעהן, און געהאָט אַ מאָל נחת דערפון.
ער האָט אין אַ קוילענגרוב צו לאַנג געשאָפּט,
און דאָרטען פערלאָרען זיין שאַין און זיין קראָפט.

אַ וועה! וועך עס האָט נאָר אין דעם אַ בעגריף!
אָהן לופט און אָהן ליכט, אין דער ערד דאָרטען טיף
צו שאָפען, צו ליידען, צו זיין דאָרטען נאָר,
אַ, דאָרט, וואו דאָס לעבען הענגט נאָר אויף אַ האָר—
דער וויים, דאָס וועך אונז איז דאָ וואָרעם און גוט,
דאָן וואָרמען אונז מענשליכע קנאָכען און בלוט...

וועך העל אייער פייערעל פינקעלט און בליצט,
וועך איינזאָם און וואָרעם אין ציימער איהר זיצט,
בעטראַכט איהר וועך, מענשען, אין גליהענדען זשאָר
מיליאָנען געזיכטער צולעכערט און דאָר?
דאָס זיינען בעגראָבענע גרעבער אַ ים;
דאָס שוועבט זייער שאָטען ביי אייך אויף דעם פלאָם.

אַ, פרעסער! וועך בלוטיג איהר ביסט מיט די ציין
די פליישען, געקאָכט מיט די בערג־לייטס געביין,
בעמערקט איהר די פּאָרע וואָס שטייגט אין דער לופט?
דאָס איז פון פערשאָטענע גרעבער דער דופט;
דאָס זיינען די אָטהעמס די לעצטע פון די,
וואָס האָבען אין מינעס געאַפּפערט אייך מיה.

אין יעדווידער שטיקעלע, פיצעלע קויל,
בעטראַכט איהר אין פייער אַ גליהענדע מויל?

דער בלינדער בעטלער

(דעקלאמאציאן)

אין גרענד סטריט, ניט ווייט דאָרט פון סאָקערשטיינס סטאָר,
זיצט טעגליך אַ בלינדער מיט גרוי־לאָנגע האָר.
גאָנץ טיף אין זיין פנים האָט, קענטיג, די נויט
דאָס שרעקליכסטע אויסגעקריצט: „שיינקט מיר אויף ברויט".
ער זיצט דאָרט און קרעכצעט פערהונגערט און מיעד,
און שפיעלט אויף זיין פיעדעל איין אונמוטהיג ליעד.

און יעדוויידער סטרונע וואָס ער גיט אַ דריק,
און יעדוויידער מאָל וואָס ער ציהט מיט'ן סמיק—
דערהערען זיך טענער, געמישט מיט געוויין,
וואָס קענען צונעהמען אַ האָרץ פון אַ שטיין—
דער אָרעמער שפיעלט דאָרט אין ווינד און אין שטויב;
זיין פידעלע קרעכצט ווי אַ וואונדיגע טויב.

אי הערען, אי דאָמען שפאַציערען דאָרט פיעל,
זיי וויסען גאָנץ גוט וואָס דער עלענדער ווייל,
זיי הערען זיין ביטערען זיפץ, זיין געוויין,
און וויסען אַז דאָ טאָר מען בעטלען ניט געהן...
זיי וויסען און האַלטען פערשלאָסען די הענד,
די הענד און די הערצער און גיבען קיין סענט.

אָ, מענשען! — דער בלינדער וואָס זיצט דאָרט אַצינד—
זייט וויסען, איז ניט פון געבאָרענהייט בלינד;

דערפאר מוז איך ווייגען און קלאגען:
א! דאס קען אויך זיין מיט מיין קינד,
וועז מיך זאלען צרות דערשלאגען,
און איהר זאל פערזוארפען דער ווינד.

א, וער וועט דיך דאמאלס קורירען,
א, וער וועט פאר דיר עפעס טהאן?
די וועלט, וועלכע לאזט דיך פערפרירען?
דער גאט, וועלכער קוקט דיך ניט אן?

ווי וויט איך פערשטעה איז מסתמא
פון לאנג שוין און ניט נאר פון היינט,
די נאקעטע גאס נאר דיין מאמע,
די שטייגער פון ברוק דיינע פרוינד!

דיין צורה די בלייבע, די דארע
דערצעהלט מיר פון אלעס, מיין קינד!
דו ביזט דא א וואלוועלע וואארע,
געיאגט און געשליידערט פון ווינד!

בעטראכטענדיג ש ו י ן דיך בעלאדען
מיט וועהטאג, אויב נאך ניט מיט כעס,
פערשטעה איך דעם גוואלדיגען שאדען
וואס דיר קען נאך בריינגען די גאס...

דיין באדוועסקייט, קינד, דיינע טרערען,
דיין געהן און ניט ווייסען א וואו,
דערצעהלען מיר וואס עס קען ווערען
פון מיידלעך אזעלכע, ווי דו...

דערפאר ווערט דאס הארץ מיר צוריסען,
דערפאר הייב איך אויף א געשריי,
דערפאר נאר, יא, וואלט איך דיך קיסען,
דיר העלפען און שטילען דיין וועה.

צו אַ בּאָרוּעסע מיידעלע

עס האָט אי געשנעעט, אי גערעגנט,
און געהענדיג שנעל דורכ'ען גאַס,
אַ מיידעלע האָב איך בעגעגנט,
האַלב נאַקעט און באָרוועס, און נאַס.

זי האָט מיט די נאַקעטע פיסלעך
נעפּאַטשט דעם פּערגאַסענעם ברוק,
און עפּעס אזוי ווי פּערדריסלעך
געשיינט האָט איהר קינדערשער קוק.

קליין מיידעלע, זאָג מיר, וואו געהסטו,
דורך רעגען, דורך שנעע און דורך קעלט?
אַ, זאָג מיר, מיין קינד, כאָטש פערשטעהסטו
ווי איבעריג דו ביזט דער וועלט?

דער וועלט, וועלכע לאָזט דיר דאָ זוכען
אַ לעבען דורך עלענד און לייד,
און ווייל דיינע פּים ניט בעשוכען,
ניט האַלטען דיין גוף אין אַ קלייד?

זאָג, זיינען דיר פּרעמד די געפּיהלען,
דיר פּאַלט גאָר ניט איין דער געדאַנק,
אַז וועג דו זאָלסט יעצט זיך פּערקיהלען
דאָן פּאַלסטו אַוועק און ביזט קראַנק?

זי האלט זיך ביז זי פאלט פערמאטערט
ארונטער אויף דער קאלטער גאס...

אט פונקט אזוי איז זי געפאלען,
אזוי האט זי פערוועלקט אין נויט,
דערפאר וועז זי געפינט א בעלן,
געפינט ער, אז איהר הארץ איז טויט.
זי האט קיין הארץ און קיין נשמה,
איהר שטים איז לעדיג וועז זי רעדט,
זי איז נאר א פערשאלט'נע במה,
וואו מען איז מקריב פאר'ן שד...
דו קענסט מעהר אויף איהר ווארט ניט טרויען,
דען איהרע אונשולד איז פערשוועכט,
און דאך איז זי, ווי אלע פרויען,
די בלום פון מענשליכען געשלעכט...

די געפאלענע

די איז א פרוי, ווי אלע פרויען,
די בלום פון מענשליכען געשלעכט, —
דאך קענסטו אויף איהר האַרץ ניט בויען
און איהרע ליעבשאפט איז ניט עכט.
אין איהרע קושען פעהלט דער פייער,
און אין איהר לאכען פעהלט דער גליה,
עס איז קיין זאך ביי איהר מעהר טייער
און ביליגער פון אלץ איז זי...
זי קען קיין ליעבע דיר ניט געבען,
זי קריעגט דאס אויך ניט פון דער וועלט.
מען קויפט ביי איהר אפט רעשטלאך לעבען,
און זי פערקויפט דאס נאר פאר געלד.

און ווי זי איז דערצו געקומען?
דאס איז קיין שוידערהאפטער טרוים, —
האסטו געזעהן פערוועלקטע בלומען?
געפאל'נע בלעטער פון דעם בוים?
דאס האט געטהאן דער ווינד, דער רעגען,
דער כמארנער הימעל בעז און קרום...
ווי קען א בלום, וואס איהר פערמעגען
איז נאר איהר שמייכעל, איהר פארפיום;
ווי קען א שוואכע בלאט, וואס פלאטערט,
זיך בריה'ן געגען שונא'ם כעם?

דורך סודות, וועה, דורך שוועדע זינד,
פערשאלטען און געמיין—
אָ, וויים דערפון קיינמאל, מיין קינד,
אָ, וויים דערפון ניט — ניין!

שלאָף איין, שלאָף איין, מיין זיסע שיין,
דער וועהטאג איז צו גרוים—
און ענדיגען זאל יעדע פיין
אין שאטענס שטילען שוים.

אט דא זאל פאלען די געוויכט,
וואס דריקט מיין גייסט ווי בליי.
שלאָף איין, שלאָף איין, מיין שענע ליכט,
מיר וועדען ביידע פריי...

און דאדטען, וואו עס קלינגט קיין קדעכץ,
קיין מענשליכעס געשפעט,
דערווייסט דו זיך דיין מאמע'ס שלעכט'ס
און דו פערגיעבסט איהר חטא.

דיין ריינע זעעלע פיהלט מיך דאן
און שילט פון גרוב די נויט,
וואס טריבט די פרוי צום שאדלאטאן,
צו זינדיגען פאר ברויט.

די זינדיגע

שׁ לאָפֿ איין, מיין קינד, שלאָפֿ איין, מיין האָרץ,
און זים זאָל זיין דיין רוה!
מיין וועלט איז שוואַרץ, מיין וועלט איז שוואַרץ,
מיין ליכט אַליין ביזטו.

איך האָב געהאַט צו וועניג פרייד,
צו שרעקליך איז מיין בראָך—
איך קען נאָר וועה און קען נאָר לייד,
און לעב אויפֿ צרות דאָך.

דיין טאַטען, קינד, א, טויטעם גליק!
דו האָסט איהם ניט געקענט.
ער איז געפאַלען אין פאַבריק
צוריסען פים און הענד.

אַט גראָד אין יענער שוואַרצער שעה,
אין טרויערנים און נאַכט —
האָט דיך אויפֿ צער און יאָמער דא
די עלענדקייט געבראַכט.

געבראַכט, ווער האָט דען א בעגריפֿ?
איך שפּייז דיך יעצט אַליין,
דורך סודות פיעל פאַר דיר צו טיעפֿ,
דו קענסט זיי ניט פערשטעהן.

דאָרט זאָגט אַ בדחן פיינע שטיק,
איך קוק אויף די פערליעבטע:
אַ, בלייכע קינדער פון פאַבריק!
זיי געהען מאַרגען דאָרט צוריק
צושייד'טע און בעטריעבטע.
דער בדחן שפּאַסט, דער עולם קוועלט,
נאָר איך בעטראַכט אַ שלעכטע וועלט.

דאָרט שטעהט און זינגט זיך ביי זיין פּרעס
אַ שוואַך, פּערהונגערט אידעל,
איך קוק איהם אָן און איך פּערגעס,
מיר דאַכט איך זעה פּאַר מיר אַ מת
וואָס קרעכצט פון גרוב אַ ליעדעל.
דען נאָך אַ טאָג צו נאָך אַ וואָך,
און ער וועט פּאַלען דאָ אין יאָך.

* * *

נגונים פון דער אַרמער גאַס,
געזאַנגען פול מיט קלאַגען.
איך הער אייך און וויר פול מיט האַס,
מיין פּוסט ערהייבט זיך מיט אַ כעס,
איך וואַלט די וועלט דערשלאָגען.
דען צופיעל שמערץ און צופיעל פיין
איז אין דער גאַס, וואו איך מוז זיין.

אין דער ארעמער גאַס

ג גונים פון דער אַרמער גאַס
ווי פול מיט וועה איהר קלינגט מיר!
איך הער אייך און מיין אויג וועדט נאַס,
מיין קאָפּ צומישט, מיין פּנים בלאַס,
מיין האַרץ און לייב צושפרינגט מיר.
דען ניט פון פרייד און ניט פון גליק
דערצעהלט מיר אייערע מוזיק.

א מוטער זינגט איהר קינד א ליעד
פון „ראָזענקעם מיט מאַנדלען",
אַליין איז זי פערשוואַכט און מיעד
פון לעבענס פינסטערען יריד
און קען קיין גליקען האַנדלען.
איהר קינד איז קראַנק, איהר מאַן אַוועק,
איך הער איהר ליעד אַון פיהל א שרעק.

דאַרט לויפען קינדער מיט געזאַנג,
זיי ליעגט קיין זאַרג אין זינען.
און דאָך איך וויים, עס נעהמט ניט לאַנג,
פערליערען וועט זיך זייער קלאַנג
אין רויש פון די מאַשינען.
ערקלינגען וועט זיי אין פאַבריק
א כאָר פון אַנדערע מוזיק.

אך, ווי ציט׳רען זיינע טרעלען
צווישען יענע קברים דאָרט!
דוקא דאָרט איז איהם געפעלען
זינגען, אויף דעם גוטען־אָרט.

ניט פון פריהלינגס זיסען וועטער,
ניט פון ענגעל, ניט פון געטער
זינגט דער עהרליכער פּאָעט;
ניט פון פעלדער, ניט פון טייכען
וואָס געהערען יעצט צום רייכען,—
נאָר פון קברים, וואָס ער זעהט.

עלענד זעהט ער, נויט און שמערצען,
זוואונדען טראָגט ער טיף אין הערצען,
ניט גלינדערט, ניט געשטילט;
אויף דעם גרויסען וועלט־בית־עלמין
קרעכצט ער טרויעריגע פּסאלמען,
שטימט ער אָן זיין האָרף און שפּיעלט.

דער בית-עולם-סאָלאָוויי

צ ווישען יענע בערגלעך דאָרטען,
אין א אומעטיגען טהאָל,
ליעגט אן אלטער טויטענגאָרטען
מיט מצבות אָהן א צאָהל.

אלטע קברים, שטומע שטיינער,
דיק מיט מאָך בעוואַקסען, גרין;
טיעפע שטילקייט, זעלטען איינער
קומט נאָך ווען ניט ווען אָהין.

טויטע ווערבעם, דאָרע בוימער
קוקען טרויעריג אַוועק,—
קאָלטע, אויסגעלאָש'נע טרוימער,
ווי אַרפען גרויל פון זיך און שרעק.

נאָר פערצוויי־פעלט גלאַנצט זיין אויגעל
אויף די בערגלעך, מיט א ווע,
דער געשמאַקסטער זינגער־פויגעל,
דער בית־עולם־סאָלאָוויי.

זיסע טרויער־ליעדלעך זינגט ער,
שפרינגענדיג פון סיינק צו סיינק:
פאר די שטומע פּעפער קלינגט ער
מיט א געטליכען גלייַנק.

פון דער ארעמער גאס

דער רעגענבויגען

את קשתי נתתי בענן והיתה לאות ברית בני ובין הארץ.
(בראשית.)

שלום, זאגט גאָט, שלום צו דער וועלט, וויל דער מחבל
אין דעם מענש פערבליבט, איך שוער: איך ברינג ניט משהר קיין מבול,
דען צו רייניגען די ערד פון ניעדערטראכט און שוויגדעל
מוז איך אבמעקען דאָס גאנצע מענשליכע געזינדעל;
אלע דארפען זיי פערגעהן, ניט לאָזען קיין זכרון,
וויל דעם מענשענס הארץ איז שלעכט, פערדאָרבען פון געבאָרען,
און צוליעב די עולות זיינע וויל איך ניט פערדאָרבען
אלעס אויף דער ערד, מיין גאנץ בעשאַף זאָל מוזען שטאָרבען.—
שלום שלים איך מיט דער וועלט, מיט אלע, וועלכע לעבען,
און א צייכען, אז מיין וואָרט איז הייליג, וועל איך געבען:
אין די וואָלקען הענג איך אויף מיין פיעל־קאָלירטען בויגען,
און דער מענש, ווען ער וועט אויפהייבען צו מיר די אויגען
וועט ער מיין דערבארעמקייט דערזעהן, איך בין געדולדיג.
און בעשטראָף ניט פאר די זינד אין וועלכע איך בין שולדיג.

וועה אויף וועהען, קלאג אויף קלאגען,
שמערץ אויף שמערצען, פלאג אויף פלאגען,
שלאכט אויף שלאכט, א, נאכט אויף נאכט!

ווי מיר האבען לאנג געליטען
ליידען מיר, דען אומגעביטען
האט זיך דאס אין פארמע נאר,
נייע יאהרען, נייע צוואנגען,
ווי די צייטען עס פערלאנגען,
ווי עס פאדערט יעדער דור.

דאך די גלאק האט שוין געקלונגען.
זינק דו אלטער, לאז דעם יונגען.
אך, ווי אונשולדיג ער שיינט!
וועלכע זיסקייט אין זיין מינע! —
ניין, ער קומט ניט מיט קיין שנאה.
זעהט! ער שמייכעלט ווי א פרוינד.

ער וועט זיכער אונז ניט נארען,
ער איז יונג און אונערפאהרען,
נאקעט קומט ער אין די פרעסט...
טרעט אריין דו יאהר, דו שענער!
וואס דו טראגסט דאס וויים נאר איינער,
לאמיר האפען אויף דאס בעסט!

צום נייעם יאהר

דר יעדער איז א יאהר פערשוואונדען
און ער לאזט נאר איבער וואונדען,
היסע טרערען איבעראל,—
וויעדער איז א יאהר פערזונקען,
אך, ווי האט ער אנגעטרונקען
אונז מיט ביטערנים און גאל!

זינק, דו אלטער שד, זינק גיכער!
האסט געגומען אונז אויף זיכער
און געשפיעלט די פוילסטע שטיק.
זינק מיט דיינע טויזענד שרעקען!
לאזט געגוג, עס וועט אונז קלעקען,
זינק און קום ניט מעהר צוריק!

געה צו דיינע בריידער, דארטען,
אויף דעם שטומען טויטען־גארטען!
געה! זיי האבען אויך, ווי דו,
נאר פערביטערט אונזער לעבען,
שאנד און גלות אונז געגעבען
און קיין האלבע רנע רוה.

שנאה צווישען די נאציאנען,
נויט און דלות די מיליאנען
האט איהר אלע אונז געבראכט.

דער ווינאַכטס-בוים

עס ליעגט א שענער טרוים
אין גרינעם ווינאכטס־בוים:
ער גרינט ווען אלץ איז טויט.
איך שטעה און קוק איהם אן
און מוז א ציטער טהאן:
מיר דאכט, אז ער איז רוים—

יא, רוים און נאס פון בלוט.
איך זעה אין איהם די רוט,
וואס האקט מיין לייב אומזיסט,
איך זעה אין איהם דעם האס,
די קנאה און דעם כעס—
די ליעבע פון דעם קריסט.

„א, מאמע, א, מאמע, איך חלש! געשווינד!
א ברעקעלע בעט נאר". — „אוי וועה איז מיר, ווינד!
י, מיר פאר דיין יעדווידען כשר'ן גליעד;
יין לעבען, פון טרפות מוז שטארבען א איד."

* * *

און שטיל איז דאס קינד. איז זיין ווילען ערפילט?
האט שרעק, האט חרטה זיין וואונש איהם געשמילט?
וואס ווינט מען? וואס קלייבען זיך מענשען אחיער? —
דער יתום וועט קיינמאל ניט הונגערען מעהר.

מען טאָר ניט

אַ ין גאַס איז אַ ביטערע קעלט מיט אַ ווינד,
דאַרט שלעפּט זיך אַן אַרעמע פרוי מיט אַ קינד,
עם טרייבט זיי דער ווינטער; די צרות נאַך מעהר,
אָ, אפשר וועט פּאַרט זיך דערבאַרעמען ווער?

פערשמאַכט און פערפראָרען, פערמאַטערט און מיעד,
די אַרעמע פרעגען: „וואו וואוינט דאָ אַ איד?
אַ איד, וואָס קען פיהלען דעם עלענדענם וועה
און שטילען דעם הונגער פון לויטענדע צוויי?"

„אָ, מאַמע, אַ מאַמע, זאָג פיהלסטו דעם טעם?
דאָס שמעקט אַ געבראַטענס". — „שווייג שטיל, דאָס איז סם!
קום וויטער, מיין טרייסט, ניט דערמאַן עס אומזיסט,
דאָ וואוינען דאָך גוים — פערגעסט וואו דו ביזט?"

„אָ, מאַמע, ווי האָב איך דערצו אַפעטיט!
עס גיהט דורך די גליעדער" — „שווייג שטיל, ביזט אַ איד!
קום וויטער, מיין קינד, ניט דערצעהל עס מיר,— אוי!
די שטוב איז אַ טרפה, דאָ וואוינט דאָך אַ גוי."

„דער ריח איז מאכל'דיג, מאַמע, איך זאָג:
פערלאַנג נאָר אַ ביסען". — „זיי שטום, דען איך שלאָג!
עס ציהט דיך צו טרפות, אָ, טייוולישע מאַכט!
דיין מאַטע פון קבר דערוועקט דיך ביי נאַכט."

ווי איז איצט דיין וועלט געבליעבען?
גיב מיר אָב צוריק דעם קרבן!"

יונג און אַלט פערגיסען טרערען:
„אַך, ווי איז ער אונז פערגאַנגען?
ווי האָט איהם דער טוידט געפאַנגען?"
און די אַלטע נעמט ערקלערען:

„פופציג יאהר איז צייט איך קען איהם,
היט איהם אָב ווי מיין שוואַרץ אַפּעל,
דאָך איך האָב איהם אַהן אַ קאָפּעל
נאָך קיין איינציג מאָל געזעהן איהם.

„אויך אין האַרטסטען שלאָף אפילו
פלעקט ער מיט געוואָהנהייטס־כח
רק אַ טאַפּ טהאָן זיך דעם מח,
טאָמער איז עס הויל חלילה.

„קוים האָב איך דערזעהן איהם זיצען
ביי דעם ספר אַהן אַ קאָפּעל,
האָט מיין האַרץ דערלאַנגט אַ צאַפּעל,
אז ער וועט איהר מעהר ניט ניצען."...

מאָטע דבורה׳ס

(א לעגענדע.)

יצט דער פרומער מאָטע דבורה׳ס
שטאַרק פערטיעפט אין דער גמרא,
איהם איז פרעמד דער יצר הרע,
און ער וויים ניט פון עבירות.

תורה׳ס אמת נאָר בעגעהרט ער,
און ער פיהלט דעם טעם גן עדן,
גאָט און די מלאכים ריידען
און ער הערט און שלינגט די ווערטער.

פלוצלונג עפענט זיך מיט מורא
אויף די טהיר. איהם ניט צו שטערען,
קומט זיין ווייב די צנועה, הערען
ווי איהר צדיק לעהרענט תורה.

און זי שטעלט זיך מיט אַ ציטער
אויף זיין שטילען שוועל פון חדר,
דאָך זי ריימט אויף זיך די קליידער:
„ווער איז מיר געשעהן און ביטער!

„ער איז טוידט! ער איז געשטאָרבען!
גאָט, ווער וועט דיך איצטער ליעבען?

א, הייליגע פעקעלעך, ליעבליכע, שענע,
אין אייך ליעגט מיין פאהנע, די שטאלצע, די רוינע,
אין אייך ליעגט דער גיסט פון מיין פאלק, מיינע ברידער,
דורך אייך וועט מיין אומה נאך אויפלעבען וויעדער.

ניט לויפט נאָך די גרינע, איהר ווילדע נאַראָנים,
ניט מיינט, אַז דאָ פאָהרען אַ באַנדע קבצנים.
דאָס זיינען קיין ווילדע, קיין בעטלער, קיין שנאָרער,
רעספעקט פאַר די אַלטע, די אייביגע פאָהרער!
בעגריסט זיי די זיהן פון דעם אינציגען בורא!
זיי פיהרען דאָס ליכט פון דער וועלט — זייער תורה!

נו, זאָגט, קען מען רופען אַזאָ אומה אַרעם
אַ אומה, וואָס וואַנדערט דורך נאַכט און דורך קבֿרים,
דורך שרעק און דורך טויט, און דורך העלישען פייער
צו רעטען, וואָס איהר איז פערהייליגט און טייער;
וואָס טראַמפּעלט אויף מתים און וויים ניט קיין אימות
און שטעלט איין דאָס לעבען פאַר עטליכע שמות?

אַ פאָלק, וועלכעם באדט זיך נאָר שטענדיג אין טרערען,
וואָס יעדערער שלאָגט דאָס און מאַטערט דאָס גערען;
וואָס וואַנדערט דורך וויסטענים טויזענדע יאהרען
און האָט נאָך ביז יעצט זיין בערוף ניט פערלאָרען;
אַ פאָלק מיט אַזוי פיעל נשמה, דערמאָהנען,
אָ, וואַשט אייך די ליפען, רעספעקט, איהר נאַציאָנען!

איך ליעב זיי, די גרינע, די ביינער־נעשטאַלטען,
ביי זיי איז דער אוצר פון לעבען בעהאַלטען.
אין זייערע אַרעמע טאַרבעס די שטומע
נעפינט זיך דער סוד פון דער אייביגער אומה—
אין זייערע קלומקעס די וואַנדענדע ליענען
די כחות פון אמת, וואָס וועלען נאָך זיענען.

וואָס ליעגט דאָס פערוויקעלט אין אייערע טיכער?
געווים ניט קיין רעכטען, אויף דעם בין איך זיכער,
געווים קיין פּאָפּיערען, אז וואו איהר וועט קומען
זאָל ווערען דער וועג אייך בעשאָטען מיט בלומען.

א, זאָגט מיר, איהר קלומקעס, מיין האַרץ ווערט צוריסען,
וואָס ליעגט דאָס אין אייך בין איך גערען צו ווייסען?

און פרעגענדיג, וואונדער! האָט ריכטיג ווי טרעפענד
א פּעקעלע נעבעך זיין בוזים געפּענט,
אָט פונקט ווי ער וואָלט צו מיר זאָגען מיט שמערצען:
„נא, זעה, וואס איך טראָג אין מיין וואונדיגען הערצען!"
און קוקענדיג טרויריג אין שטויב און אין שימעל,
וואָס האָב איך דערזעהן, א, אַלמעכטיגער הימעל!

איך האָב אין אַן אַלטע, צוריסענע טיכעל
דערקענט א צוריסענעם אַלטינקעם ביכעל:
די טאָוולען פערגאָסען מיט בלוט און מיט טרערען.
איהר קענט אָט דאָס ביכעל, ניטאָ וואָס צו קלערען,
דאָס ביכעל, איהר קענט עס, דערויף בין איך זיכער:
דאָס הייליגסטע בוך פון די הייליגסטע ביכער!

מיר האָבען שוין פיעל פּאָר דאָס ביכעל גענעבען.
אי פּריידען, אי ליידען, אי אוצרות, אי לעבען.
פון וואַנען האָט אונז שוין דער פיינד ניט בעטריבען
צוליעב די בריליאַנטען אויף פּאַרמעט נעשריבען?
מיר האָבען די שמות צוזאַמענגעקליבען.
פערשטזיכט און צוטרויעטען... זיי זיינען געבליבען!

די היסטאָרישע פּעקלאַך

(דעקלאַמאַציאָן.)

א רעש, א געפּילדער, עם קאַכט אין די גאַסען,
עם אייַלען די מענשען, עם לויפען די מאַסען,
עם הערען זיך זיפצען, עם הערט זיך א לאַכען,
מען רעדט און מען פּלוידערט אויף אַלערהאַנד שפּראַכען.
אַט נעהמען זיך רוקעז שוין אַרדענונג׳ס חיות,
איך פּרעג ווי צוטומעלט: „וואָס איז דאָ פּאַר נייעס?"

און פּרעגענדיג האָב איך דערזעהן נעבאַך גרינע,
געקומען פון עפּעס א ווייטע מדינה...
מען האָט אויף די עלענדע לייכט געקענט לעזען
אין וואָס פּאַר א קנעכטשאַפּט זיי זיינען געוועזען;
אין וואָס פּאַר א ווינקעל זיי זיינען געבאַרען
אויף שפּאַט און פּעראַכטונג און בלוטיגען צאַרען.

בעטראַכטענדיג איינעם פון זיי און דעם צווייטען
אַנטלאַפענעם טויטען פון נאַכט און פון קייטען,
בעטראַכטענדיג זייערע טאַרבעס און פּעקלאַך,
די אַרעמע, שווארצע פּערלאַטעטע זעקלאַך,
האָט פלוצלונג א פּראַגע בעשעפּטיגט מיין זינען:
„די פּעקלאַך, א, וואָס קען דאָרט ליגען דערינען?"

א, זאָגט מיר, איהר אַלטע, היסטאָרישע פּעקלאַך,
איהר אידישע טאַרבעס, איהר אידישע זעקלאַך,

חיט דיין כבוד, ניט פערשעם עם,
כאָטש מען פיניגט און מען לאָכט!
טראָג מיט שטאָלץ דעם בלאָנקען אמת
דורך די דורות־לאַנגע נאַכט!

שלעכט׳ס קען קיינמאָל דיך פערשניידען,
דו ווערסט קיינמאָל ניט פערגעהן.
ווערסט, מיין פֿאָלק, נאָר דאַרפען ליידען
ביז די צייט ווערט דיך פערשטעהן.

ביז די ערד איז ניט פערשוואומען
פון דיין ווייסענם ריינעם פראַכט,
טאַרסטו צו קיין רוה ניט קומען,
איז דיין ארבייט ניט געמאַכט.

האַסט חרטה... מאַכסט יללות!
העלד! דו שרעקסט צו געהן אין שטרייט?
נעהם דיין פֿאָנצער, מאַרש אין גלות!
וויין ניט! שען איז יענע צייט...

נאָר א קול האָסטו פערנומען,
אין די שטימע נאָר איז גאָט...

זיסע וועהען, ליעבע וואונדען,
געטליכע מארטירער שמערצען,
רוהען אין דיין זאנפטען פליעגעל,
אמת, דאָפעל וואויל דיין טרעגער!
קיהלע פלאָמען, זיסע גאָל...

אין דער וועלט הערשט נאָכט און נאָרהייט,
וואָנדערען איז יעצט דיין פליכט.
פרעדיג פאָר די פעלקער וואָהרהייט!
שוינק זיי פון דיין רוינע ליכט!

פון דער ווייסטענים, פון דאָנען
טראָגסטו דיין פערמעג ארוים,
און דורך ווייסטעם דארפסטו שפאָנען.
א, דיין אויפגאבע איז גרוים!

דו וועסט רוידען צו די הוידען,
צו די אומות, דאָך דיין רויד
וועט דיך זעטיגען מיט לויידען,
חאָלט דיין פנים אָנגעגרויט.

קוים האָסטו זיך אָנגעשלאָגען
צו פערבליבען וואָהרהייט'ס העלד,
טא זיי גרויט דעם קריין צו טראָגען,
טראָג די רשעות פון דער וועלט!

און אין מיטען ציט׳רען שופרות,
פייערדיגע תקיעות צוקען
ווי די בליצען דורך דעם עטהער,
און די סטעפּע זינגט אַנטקעגען.

דאָך מיט ווילדקייט קראַכט דער דונער.
רויך און פלאַמען און פערדאַרבען...
אָט אַזוי קומט אָן דער אמת,
קומט די היליגקייט אַרונטער...

אויף דעם קלענסטען בארג, דעם שטילסטען,
קומט דער גרעסטער און בעריהמטסטער,
מיט דאָם גרעסטע און דאָם בעסטע,
צו די קלענסטע און די שטילסטע,
און ער מאַכט זיי שטאַרק און מעכטיג,
זיי, וואָם זיינען קליין און נמאס...

זעה, דו קנעכט־פּאַלק, וואָם מען שיינקט דיר!
ענגעל זיינען דיר מקנא, —
דען דו ביזט, כאָטש אין דער ווילסטע,
שוין די רייכסטע אומה, — וואויל דיר!
מיט אַזעלכע אוצרות, היליג,
קדוש, קדוש, גיסט און ליכט.

זעה! די הימלען שטעהען אָפען.
אויפגעריגעלט ביז די גרונטען
איז די ערד, אידעען טרעגער!
האָסט קיין געטער ניט געפונען,

מתן תורה

למה תרצדון הרים גבנונים.
(תהלים.)
מימינו אש דת למו.
(דברים.)

ר יעזענבערג, הערט אויף צו שפרינגען!
ניט אויף אייך וועט רוהען גאָט.
וער קען דעם בעשעפער צווינגען
וואו צו געבען זיין געבאָט?
זיין דערהייכטער, גוטער ווילען
האָט דעם קליינעם בארג דעם שטילען,
האָט דעם סיני שוין בעשטעלט.
ריינעם ווייסען, אייביג לעבען
וועלט דורך יחוס ניט געגעבען,
ניט אויף גאוה רוהט די וועלט.

זעה! דער מדבר שווימט אין שטראָמען
פייער! טויזענד זונען לייכטען.
וועלט און וועלטען אָטה'מען וואונדער,
און די אָפ'נע הימלען בליאָסקען.

האָרך! די שרפים'ס זיסע קלאָנגען
ווי צושמאָלצען גינגאָלד פליסען,
מחנות מיט אראלים רוישען
הימנעם פון די העכסטע ספערען.

אויף דיר נאר וואַרטען אַלע גערען,
דו זאַלסט זיי צו דער צייט ערנעהרען.
דו גיבסט, זיי זאַמלען זיך און „האַקען"
אַן דיינע גאַבען,
וועלכע לאַבען.
מאַכסט אויף דיין האַנד, זיי זיינען שוין געזעהרט,
פערבאַרגסט דיין פּנים, ווערען זיי צושראַקען.
נעהמסט זייער אַטה׳ם אַוועק,
דאַן ווערט פון זיי אַן עק,
זיי ווערען ערד.
דו טהוסט דיין האַוך א שיק,
דאַן לעבען זיי צוריק,
און עס בעניַיט זיך באַלד
דער ערד׳ם געשטאַלט.
פול פּראַכט און וואונדער איז די וועלט.
פול קראַפט און גלאַנץ,
יא, זי איז גאַנץ.
עס קוועלט דער מענש, און שטוינט, און שרעקט.
די ערד איז פורכטבאַר ווען זי ציטערט,
די בערג — זוען ס׳זעצט פון זיי א רויך.
א, זינג, נשמה, טרילער הויך!
זאַל רשעות ווערען אויסגעוויסערט,
עס זאַל קיין שלעכטער מעהר ניט זיין,
אין יעדער האַרץ זאַל גאַט אַריין...
הללויה!

מאכסט פינסטערנים, און דאָס איז נאַכט:
עם רוישט דער וואַלד, עם קריצען שארפע ציין,
די יונגע לייבען ליארמען,
זיי בעטען דיר ערבארמען,
פערצוקונג פאַדערען זיי, עסען.
זאַלסט זייער הונגער ניט פערגעסען.
קוים גיט די זונן א שיין,
דאַן קריכען זיי ארויס
צוריק א יעדער אין זיין בעט.
און ס'גהט ארוים דער מאַן
צום טעגליכען געשפאַן,
און ווירקט ביז אבענד, שאַפט ביז שפעט.

א, גאַט, ווי ביזטו גרוים און פול מיט וואונדער!
א, וויפיעל גיסט אין יעדער זאַך בעזונדער!
דו ביזט אי מיסטער, אי געביטער.
די ערד איז פול מיט דיינע גיטער.
דער ים, געוואַלדיג אונבעגריפען,
עם לעבען אין זיין שוים
אַהן שיעור
די ברואים קליין און גרוים,
אי פיש, אי טהיער.
דארט געהען אום די שיפען.
דו האַסט מיט שפאַס און קראַפט
די וואַל-פישען געשאַפט,
זיי זאַלען דארטען שטיפען.

דיין פולע האַנד
מאַכט רייך דאָס לאַנד
מיט פרוכט, און גראָז, און ברויט.
אי מענש, אי טהיער
לעבט נאָר פון דיר,
איז נאָר אין דיר פערטרויט.

דער ווינשטאָק וואקסט, דו לאָזט איהם גרינען.
דו גיסט איהם אָן מיט וויין :
דער מענש זאָל פרייליך זיין,
און גליק, און לוסטיגקייט געפינען.
דיין ברויט קרעפטיגט איהם,
דיין עהל זעפטיגט איהם,
בענייט זיין קערפער און זיין זינען.
דער וואלד איז שטאַרק, ער שמעקט, ער גלאַנצט,
א יעדער בוים פול זאפט,
א יעדער צעדער — קראפט.
איהם האַט די אייביגקייט געפלאַנצט.
דאַרט קומען פויגעל זיך צוזאַמען,
געפליעגעל פון פערשיעד'נע שטאַמען.
פאַר שטיינבעק זיינען בערגער שפיצען.
פאַר האָזען — טיעפע פעלזען־ריצען.
דו האַסט פאַר יעדערען געגעבען
אָן אָרט צו האַלטען זיך אָן לעבען.

דו האַסט דעם מאַנד צו צייטען נאָר געמאַכט,
עם וויים די זונן וועָן זי וועט אונטערגעהן,

פון דיין געשריי
אנטלויפען זיי,
און פון דיין קול
אין דונער׳ס ראַל, —
צופליהען זיי מיט ווילדען ברומען:
אויף בערגער קלעטערן זיי,
אין טהאַלען שמעטערן זיי
מיט פלינקייט זיך אראָב
און שטעלען דאָרט זיך אָב,
וואו דו האָסט זיי בעשטימט צו קומען.
דו האָסט פאר זיי געשטעלט
א גרענעץ צו פערהוועהרען
די ערד פון חרוב ווערען,
די וועלט זאָל בלייבען וועלט.
שיקסט קוואלען אונטען
דורך די גרונטען,
זיי ערפילען
דיין ווילען,
זיי גאהען דורך די בערג און ווינקען
צו די חיות אויפ׳ן פעלד צו טרינקען,
זייער דורסט צו שטילען.
עס זיצען אויך דערביי
די הימעל־פויגעל, פריי
און ליעב צוגיסט זיך זייער טרילער
דורך די צווייגען,
וועלכע שווייגען
און בעוואונדערען די שפיעלער.
טרינקסט אן די בערג מיט טוי, מיט קלארען,
פון דיינע הויכע קאריאטען.

ברכי נפשי

א ויף, אויף, נשמה מיינע, גאָט צו לויבען!
א, גאָט מיין האַר, דו ביזט ערהויבען!
דו ביזט געציערט מיט פראַכט.
ביזט גרוים. עס איז געמאַכט
פון שטראַהלענליכט דיין קלייד,
ווי א דיוואַן פערשפרייט
דער הימעל און געוועלבט דעריבער
אין וואַסער דיינע אויבער־שטיבער.
דו פאָהרסט. דער וואָלקען איז דיין וואָגען.
אויף פליעגלען פון דעם ווינד
שפּאַציערסטו, און געשווינד,
און גלייך ווערט דיין בעפעהל צוטראָגען.
די ענגעל דיינע זיינען ווינדען,
די דיענער — פייער פלאַם,
געפעסטיגט איז דער שטאַם
פון דר׳ערד אין אַנפאַנג פון איהר גרינדען,
זי זאָל ווי צייט
און אייביגקייט
קיינמאָל ניט שווינדען.

דער תחום ווערט ניט עטפלעקט.
ער שווייגט, ער איז פערדעקט
ווי מיט א קלייד, ער זאָל זיך ניט פער׳מטר׳ן,
און אויף די בערגער שטעהען וואַסערן.

קאַלטע מכשפה־פינגער
פיהלט ער נעהמען איהם ביים האַרצען,
שוין דורכצוקט איהם שרעק און שוידער,
נאָך א ווייל — ער ווערט א חונד!

די פרינצעסין גיט איהר פרינץ דעם
גאָלדנעם הדס פול מיט בשמים.
לאַנגזאַם שמעקט ער — וויל זיך לאָבען
נאָך איין מאָל מיט זיסע ריחות.

עם קרעדענצט אויך די פרינצעסין
באַלד דעם אַבשיעדסטרונק דעם פרינצען,
האַסטיג טרינקט ער און אין בעכער
נאָר פערבלייבען קאַרגע טראָפען.

ער בעשפּריצט דערמיט דעם טיש,
נעהמט אין האַנד דאָס וואַקסען ליכטעל,
טונקט דעם פלעמעל אין די נאַסקייט
און דאָס פּאַרסקעט און פערלעשט זיך...

טשאָלענט איז דעם אל האמת'
כשרה „אמבראָזיע":
לחם הפנים פון גן עדן,
און מיט דיעזען שפייז פערגליכען

איז ניט מעהר ווי טייפעלסקויט נאָר,
יענער מאכל פון די פאַלשע
געטער גריכענלאַנדס, וואָס זיינען
בלויז געווען מאסקירטע שדים.

עסט דער פרינץ אָט די פאַטראָווע,
שטראַהלט זיין אויג פערקלערט און הויליג
און ער קנעפּעלט אויף די וועסטיל
און ער טענה'ט מיט א שמייכעל:

„הער איך ניט דעם ירדן רוישען?
זיינען דאָס ניט יענע ברונימס
אין דעם פאַלמענטהאַל פון בית אל,
וואו די קעמלען פלעגען רוהען?

„הער איך ניט די סטאַדעס גלעקלאַך?
טרייבט דאָס ניט די פעטע לעמער
זינגענדיג פון גלעד'ס בערגער
שוין דער הירט צוריק פון פאשע?"

דאָך דער שענער טאָג געהט אונטער,
ווי מיט לאַנגע שאַטענפים קומט
פלוצלונג אָן די בעזע, שוואַרצע
כשוף־שעה — עם זיפצט דער פרינץ.

צנועה׳דיג בעהאלט די פירסטין
איהרע צעפ אין ווייסען קאפ־טוך,
בליקט געשמאק ווי א גאזעלע,
זאנפט און ליעבליך ווי דער מארגען.

זי ערלויבט דעם ליעבסטען אלעם,
נאר ניט רויכערען קיין טאבאק.
„רויכען, רויכען, מיין געליעבטער,
איז פערבאטען, היינט איז שבת!

„נאר דערפאר וועט היינט צו מיטאג
געהן א פארע. אלם בעלוינונג
קומט א מאכל אמת געטליך,
היינט זאלסט דו דעם טשאלענט עסען!"

„טשאלענט שענע געטער פונקען,
טאכטער פון עליזאום!"
וואלט נעקלונגען שילער׳ס הימנע
וען ער טשאלענט וואלט פערזוכט נאר.

טשאלענט איז דער הימעלם־מאכל,
וועלכען גאט אליין האט משה׳ן
אויסגעלערנט ווי צו קאכען
אויף דעם הייליגען בארג סיני.

וואו געגעבען האט דער בורא
זיינע צעהן געבאט, וואו זיינע
געטליכקייט דורך רויך און פלאמען
האט ענטפלעקט זיך מיט מתנות.

אט דער פיינער האַכצייטם־חלל
איז געדיכטעט פון דעם גרויסען,
ליעבען, אלטען מיננען־זינגער
פון פאַרציימען, שלמה הלוי.

אין דעם ליעד ווערט הויך בעזונגען
די קדושין פון ישראל
מיט דער פרוי פרינצעסין שבת,
וועלכע הייסט די שטילע פירסטין.

פערל און בלום פון אלע שענסטע
איז די פירסטין, שענער איז זי
פון דער מלכה שבא אפולע,
שלמה'ס גרעסטע בוזים־פרוינדין.

די משכלת עטהיאפיא'ס,
וועלכע האַט געזוכט דורך חידות
צו פערדונקלען דעם „ויחכם"
און איז ענדליך מיעד געוואַרען.

די פרינצעסין שבת, וועלכע
איז די רוה אליין, פעראַבשיידט
אלע חקירות און דעבאַטען,
און זי אַטהעמט פריעד און פרומקייט.

יענע ליידענשאַפט, וואַס היצט זיך,
איז איהר פרעמד, און יענער פאַטהאַס,
וועמעם „אייגנע האַר" עם פלאַטערט
אין דער לופטען, איז איהר שעדליך.

גאלדנע ליכט פול טרייסט און האפנונג
ווי זיי גלאנצען, ווי זיי שיינען!
שטאלציג פלאקערט די מנורה
מיט א בליאסק אויף דעם אלמעמאר.

פאר דעם ארון קודש דאָרטען,
וואו די תורה שטעהט פארהאנגען
מיט דעם זיידענעם פרוכת,
וועלכער פינקעלט פון דער ווייטענם—

שטעהט קאקעטיש ביי דעם עמוד
דער קהלה'ס שליח ציבור
אויסגעפוצט און אויסגעצוואגען
שען און גרייט פאר גאט צו טרעטען.

אום זיין וויסע האנד צו וויזען
האלט ער זיך ביים האלז, גאר זעלטזאם
אויף דעם שלייף דעם צייגע־פינגער,
אויף די קעהל דעם „קומץ" דריקענד.

פאר זיך פאנגט ער אן פאוואליע,
באלד פערבלאנזשעט ער אין „שטייגער"
הויבט ער אויף די שטים און יובעלט:
„לכה דודי לקראת כלה"!

„לכה דודי לקראת כלה—
קום, געליעבטער, עם ערוואַרט דיך
שוין די כלה, זי דעקט אויף דיר,
איהר פערשעמטע שענע צורה!"

הונד מיט הינדישע געפיהלען,
לויפט ער אום די וואך די גאנצע
דורך דעם לעבענס קויט און עקעל
צום געשפעט פון גאסעניונגען.

אבער יעדען פרייטאג אבענד
בין השמשות, עפעס פלוצלונג
ווייכט דער כשוף און דער הונד
ווערט א מענש גאר פון דאס נייע.

מענש מיט מענשליכע געפיהלען,
מיט געהויב'נעם קאפ און הארצען,
יום־טוב'דיג געקליידעט טרעט ער
וויעדער אין זיין פאטער'ס פאלאסט.

„זיי געגריסט, געליעבטע וואוינונג
פון מיין קעניגליכען פאטער!
יעקב'ס צעלטען ריין און הויליג,
שענער איכל, זיי געגריסט מיר!"

דורך דער שול געהיימניספול
ציהט א שעפטשען און א ווענען,
און דער בעל הבית שטעהט פארכטיג
אטהעמט ציטערענדיג אין שטילקייט.

שטיל! עס הערט זיך נאר דער שמש,
דער געטרייער טעמפעל־דיענער,
וועלכער שפרינגט און אויפט זיך אונטער
צו דער צייט די ליכט צו צינדען.

פרינצעסין שבת

פון היינריך היינע.

אין אראביענס בוך פון מעשיות
זעהען מיר פערשאלט'נע פרינצען,
וועלכע צייטענווייז געווינען
וויעדער זייער ערשטען פנים.

דאס מיט האר בעוואקס'נע בריאה
איז א בן מלך געוואָרען,
אנגעטאן אין בגדי מלכות,
גלאנצענדיג אין פראכט און ליעבע.

דאך דער כשוף וועלט צורונען
און מיר זעהען פלוצלונג וויעדער
זיינע קעניגליכע האהייט
אין א חיה אומגעביטען.

פון א פרינץ אזוי פערשאלטען
זינגט מיין ליעד, ער הייסט ישראל,
איהם פערוואנדעלט האט א כשוף
לאנג צוריק שוין אין א הונד.

נו, וואָס פינסטערט זיך דיין צורה,
אלטער? זאָג דיין וויב און קינדער!
אך, ווי שרעקליך איז די בשורה!
זאָג, וואו וועסטו איצטער געהן?

נאָר וואָס העלפען די דבורים
און וואָס העלפט דאָס פרעגעריי?
היינט איז איין מאָל „ליל שמורים",
היינט איז מען פון לצים פריי...

וואָס פֿערענדערט זיך דיין צורה?
אַלטער! זאָג דיין וויב און קינדער:
וועלכע ברכה, וועלכע בשורה
ברינגט אַהער דער זעלט'נער גאָסט?

זעה! אום יום־טוב נעהמט ער שרייבען!...
און ער וויקעלט אויף און לייענט:
„שנעל, איהר דאַרפט דאָ מעהר ניט בלייבען,
רוסלאַנד איז ניט אייער לאַנד!

רוסלאַנד איז פֿאַר רוסלאַנד'ס קינדער...
היגע זייט איהר?... איהר זייט אידען!
מאַכט זיך גרייט צום וועג, געשווינדער!
ווילד־פֿליש זייט איהר, גיפֿט און טויט.

אומעטום געפֿינט איהר גרייזען,
אין דער קירכ', אין דער רעגיערונג,
נאָר מיר וועלען אייך שוין וויזען,
איהר פֿערדאַמטער איד'שער מיסט!

„מצות פֿרעסט איהר, בלוט פון קריסטען,
בלוטיג זיינען אייר'ע פינגער,
דאָך איהר וועט ניט מעהר פֿערווויסטען
אונזער הייליג, קריסטליך לאַנד".

. . . . . .

„ניט קען שאדען אונז אַ שלעכטער,
ניט קען אונז אַ מזיק שאַדען —
פון דעם הימעל קוקט אַ וועכטער
•אויף זיין היים־געליעבטעם פאלק.

„אום דעם יום־טוב צו פערזיסען
שיקט ער אונז אַ גאַסט אַ ליעבען—
קומט דער מלאך פון די ברית'ן
אונז צו ברינגען אל־דאַם־גוטס.

„אין די פינסטערע קאַנורעס
קומט ער וואו נאַר אידען וואַהנען
און ער קומט מיט גוטע בשורות
און מיט ברכות אַהן אַ צאָהל...״

און דאַס קינד, ווי ס'וואַלט ערוואַכען
אין זיין בוזים אַ נבואה—
אַנגעהויבען אויפצומאַכען
האַט מיט ציטערנים די טהיר:

אַבער זעהט נאַר, זעהט נאַר, מענשען!
וועך איז דער אין גרויען מאַנטעל?
קומט ער דאַס דעם טיש צו בענשען?
שטרענג און שרעקליך איז זיין בליק.

זעהט זיין שוועכט, אַ, זעהט איהם טראַגען
אַ פאַפיער, ווי אַ מגילה...
קומט ער דאַס פאַר אונז זיך שלאַגען,
אונז מגלה זיין דעם קץ?...

ער דערצעהלט זיי ווי אין גושן
אידען האבען איינגעוואנדערט,
און ווי דורך זיין נביא, משה'ן,
גאט האט זיי פון יאך בעפרייט.

ווי דער איד פלעגט ציגעל טראגען,
קנעטען ליים און פעסטונגם בויען,
ווי די נוגשים פלעגען שלאגען
אונזער ארעם, עלענד פאלק.

ער דערצעהלט זיי ווי געגאנגען
זיינען אידען דורך דעם ים־סוף
מיט די הערליכסטע געזאנגען
און דעם הייליגסטען געפיהל.

ליעבע רעדט דורך איהם מיט פייער...
אך, ווי שלינגען עם די קינדער!
יעדעם וואָרט, ווי זים, ווי טהייער!
און די גוטע מוטער קוועלט.

ענדליך גיסט ער פון די קרוגען
רויט און פול די דריטע כוסות
און ער גיט א וואונק א קלוגען
צו זיין אינגסטען זוהן און זאגט:

„עפען אויף די טהיר, מיין שענער!
היינט איז אונז א ליל שמורים.
גאט איז יעצט מיט אונז און קיינער
פון די לצים האט א מאכט.

ליל שמורים

א נגעלעהנט אַן דער „הסיבה",
אַנגעטאַן אין ווייסע קליידער
זיצט דער אַלטער ביי דעם סדר
און זיין הויליג פּנים לייכט.

שטילע זיצען די בני בית
אַרום איהם און מיט א ליעבשאַפט
טהיילט ער יעדען צו כזית
„לחמא עניא" — אַרעם־ברויט.

און ער טהיילט זיי אויך בעגיסטערט
יענעם ביט'רען שקלאַפען־זכר,
וואַס דערמאַהנט ווי אונז בעמיסטערט
האַט א שרעקליכער טיראַן.

וואַס דערמאַהנט גאַר אַלטע וואונדען
און עס רייסט אַראַב דעם פּלאַסטער
וואַס די צייט האַט צוגעבונדען
צו ישראל'ס קראַנקע האַרץ.

יא, ער גיט זיי צו פערזוכען
יענעם גאַל־דורכווייקטען מרור
וואס א איד איז שטענדיג מוכן
צו פערשלינגען מיט א טרער...

TAYLOR INST. OXFORD

וועלן קלענער זיינע וואונדען,
גיט מען איהם א ווילע רוה, —
וועלט די גרויסע פלאַם פערשוואונדען
און איך וויים ניט ווי און וואו...
נאָר דער פונק, ער פינקעלט וויעדער,
ער פערגעהט ניט מיט דער צייט, —
פונק און פייער... ליעבע ברידער!
זאָגט מיר, וואָס דער סוד בעדייט?

דער אייביגער פונק

מים רבים לא יכלו לכבות
את האהבה ונהרות לא
ישטפוה.
(שיר השירים, ח'.)

ס יעף אין הארץ ביי מיר פערבאַרגען
גליהט א פונק, איך פיהל עס קוים.
שטענדיג גליהט עס, נאַכט און מאַרגען,
וועז איך וואַך און וועז איך טרוים.
אַט דער פונק דער קליינער, שטילער,
גליהט אין מיר פון קינדהייט נאַך,
קיהלער וועדט ער אַלץ און קיהלער,
און ער פינקעלט, פינקעלט דאַך.

וועז איך זעה דעם אידען'ס שמערצען,
וועז זיין שונא מאַכט א רעש,
ציגדט זיך אַן דער פונק אין תערצען
און ער פלאַקערט אין די אַש...
ער פערוואַנדעלט זיך אין פלאַמען
און ער שרפח'ט און ער בראַנט,
און איך פיהל ווי אַלע ים'ען
וואַלטען לעשען ניט געקענט.

דאָך שלאָגט דער העלד דורך וויטע מיילען
זיך דורך און שניידט דעם פיינד צו דר׳ערד,
דורך וואַלקענס שטויב און ימים פיילען,
בליצט דורך יהודא׳ס שאַרפער שוערד...

גבורים שטוינען פאַר זיין ליאַרעם,
אויף גאַנצע מחנות פאַלט א שרעק,
די ליעבע מאַכט דעם האַס איהם וואַרעם
און זיין נקמה האַט קיין פלעק.

נו, ליעגט דער שונא פון די אידען,
און ער, דער פרומער פעכטער, רוהט,
דער קאַמפף איז אויס, דער זיעג ענטשידען,
גערעכענט איז ישראל׳ס בלוט...

יהודא המכבי

אין האָרץ די ליעבע צו זיין בורא,
אין האָנד דעם שווערד, טרעט אויף אין פעלד
זיין פאָלק צו רעטען און זיין תורה—
ירושלים׳ס לעצטער העלד.

געשטיצט אויף גאָט, דעם גאָט פון גבורה,
מארשירט ער געגען שונא׳ס מאַכט,
ער קוקט מיט שפאָט דעם טויט אין צורה
און ציהט מיט זיכערהייט אין שלאַכט.

מיט חוצפה פון א ווילדען טיגער,
מיט שטאַרקייט פון א יונגען לייב,
ערשוינט אין פעלד ער צווישען קריגער,
דערלאַנגט יהודא זיך א הייב.

אָט ברומט דער פיינד פון אלע זייטען,
חילות פיעל, ווי זאַמד און ערד,
פון נאַהנטען קומען זיי און ווייטען,
צו פוסען און אויף שטאַרקע פערד.

עם מוז געשעהן, דאָך דו וועסט דאָ פערבלייבען,
אין ווילדען מדבר, — זעה, דיר ווייזט אַ האָנד!
אָן אַנדער פּאָסטוך וועט דיין שאָף פערקלייבען
אָהין, אין יענעם אייביג־גרינעם לאַנד.

דאָך כאָטש דו קענסט מיט זיי דאָרט ניט אריבער,
עם שלאָגט דיין לעצטע שעה, דער וועג איז ווייט,
דאָך בלייבען דיינע זיסע לעהרען איבער
ביז אין דער ווייטסטער, ווייטסטער אייביגקייט.

נו, זאָג דיין „זייט געזונד" צו יענע פּאָלמען,
געזעגען זיך מיט זיי כאָטש פון דער ווייט! —
דאָרט וועט אַ זינגער נאָך אין זיסע פּסאַלמען
פּעראייביגען דיך ביז דער יונגסטער צייט.

עם ווינט דיין פּאָלק, ס'וועט מעהר קיין משה קריעגען.
די פּריהיים קלאָגט, — דאָך איז דיין לוין ניט קאַרג,
יא, אמת, אין אַ טיעפען טהאָל דאָ וועסטו ליעגען,
דאָך שטאַרבען שטאַרבסטו אויף דעם העכסטען בארג...

משה

עלה אל הר העברים הזה הר
נבו... ומת בהר אשר אתה
עלה... כי מנגד תראה את
הארץ ושמה לא תבוא.
(דברים.)

נו, שטעהסטו אויף דעם העכסטען בארג פון לעבען
און זעהסט פון ווייטען יענעם ליעבען ארט.
דו זעהסט ווי לייכטע רויזענוואלקען וועבען
דעם וואונדערשענעם מארגענהימעל דארט.

דו שטעהסט און זעהסט דעם היסגעליעבטען געגענד,
עם קלאפט דיר הויך און שטארק דיין העלדענברוסט,—
דו זעהסט דאם לאנד, וואו גליק, וואו ברכה רעגענט,
דאך שטארבסטו אין דער ווייסטע מיט דיין לוסט.

עם רייסען דיך מיט וועהטאג די געפיהלען,
דיין אויג פערטיעפט זיך אין דעם ווייטען פראכט,
דו הערסט דעם כאהר פון די לויט שפיעלען,
דו זעהסט דעם טעמפעל, וואו די שכינה וואכט.

דיין רייניר בליק האט ניט גענארט דיין זינען.
ס'איז אמת, וואס דו זעהסט און האסט געזעהן.
דיין פאלק וועט רוה אין יענעם ארט געפינען.
אזוי זאגט גאט, עם וועט, עם מוז געשעהן.

דיכטער האָבען אייך בעזונגען,
העלדען האָבען אייך געדיענט;
אייער פּראָכט האָט דורכגעדרונגען
יעדען גרייז און יעדעס קינד.

דאָך דאָס אַלץ איז מעהר נישטאָ שוין,
ווי אַ טרוים זייט איהר אוועק.
איהר זייט לאַנג שוין, לאַנג פערלאָשען
און פערדעקט מיט נאַכט און שרעק.

אייביג אבער בלייבט דאָס אייגע,
אייביג ווי דער פירמאַמענט—
אָט דאָס שוואַכע, בלייכע, קלייגע,
דינע ליכטעלע, וואָס ברענט.

דאם חנוכה ליכטעל

אדער

דער איד און די אלטע ציוויליזאציאנען

א לטע זונען, גרויסע זונען,
איהר, וואס לייכט שוין לאנג ניט מעהר
וועמעם שיין ס'איז לאנג צורונען—
פלאקערט אויף און קוקט אהער!

זאגט! געדיינקט איהר, ווי מיי'סטעטיש
איהר פלעגט שפאנען אין דער הויך,
און ארונטערקוקען שפעטיש
אויף א ליכטעל קליין און בלייך?

שיקען פלעגט איהר איי'רע שטראהלען
אומעטום, די ערד בעווענדט.
וואו נאר אייער ליכט פלעגט פאלען
האט א לעבען אויפגעלעבט.

איהר פלעגט וואַרמען, איהר פלעגט ברענען,
איהר פלענט לייכטען, אייער גלאנץ
פלעגט קיין מאכט פערדונקלען קענען,
איהר זייט גרויס געווען און גאנץ.

סוכות

אויף א פרעמדען באדען, ביי א פרעמדען דאך,
צוגעדעקט פון אויבען בלויז מיט פרעמדע סכך,
אין דעם טיעפען גלות, אין דער גרויסער נויט,
אנגעשפארט אן עלענד, אנגעלעהנט אן טויט,
שטעהט די שוואכע סוכה, ציטערענדיג אין ווינד—
דארטען גיהט זיך פרעהען גאט'ס גליעבטע קינד.

רונד ארום איז כמארנע, אומעטיג און קאלט,
רונד ארום דאס לעבען איז פערוועלקט און אלט,
אויסגעדומפפט דער זומער, אבגעבליהט די וועלט,
פון די פרייע פעלדער — אין אן ענג געצעלט,
פון א רייכען חלום — פוסטקייט אויפ'ן וואהר,
פון א בריטען לעבען — אין א סוכה גאר!

ווי דאס איז נעקומען, דאכט זיך, אומגעריכט,
דאך וואס קען דאס העלפען? טראגט ארויס די ליכט!
טראגט ארויס די חלת, טראגט ארויס דעם וויין,
לאמיר מאכען קדוש און צופריעדען זיין!
זאל כאטש זיין א סוכה, כאטש א קורצעם גליק,
בין מיר קומען וויעדער אין דער חיים צוריק.

אבער איצטער... רעדער גרינגע
אין דעם שענעם פרייהייטם־וואגען!
ראלט זיך שנעלער, ברינגט אונז גיכער,
וואו? אט הערט, איך וועל אייך זאגען!

וואו מען לאבט זיך מיט קיין „מרור",
וואו עס דארף ניט זונדעל פרץ
פרעגען יענע הארבע קשיות,
וועלכע בלייבען אהן א תירוץ...

וואו מען ווייס ניט פון „חד גדיה'ס"
און מען מאכט קיין רויטע סדרים...
וואו עס מאהנט ניט מעהר דער קאדעקס
אלטע חובות, נייע קברים...

וואו עס דארף א שוואכע אומה
מעהר ניט וואנדלען אין סכנות
אפפערענדיג פאר די חיות
זיינע ליעבסטע פאר קרבנות.

וואו מען זאגט דעם „שיר השירים"
מיט א הימלישע התמדה,
וואו מען מיינט ניט נאר די קניידלעך
און מען ליעבט אויך די חמדה...

וואו מען ליעבט... א, רעדער גרינגע
אין דעם שענעם פרייהייטם־וואגען!
ראלט זיך שנעלער, ברינגט אונז גיכער
אין אן אייגען היים צוטראגען!

פסח

ונוהה לך שיר חדש על גאולתנו
ועל פדות נפשנו...
ונאמר לפניו שיר חדשה
הללויה.
(הגדה של פסח.)

מצות בלייכע, רעדער גרינגע
אין דעם שענעם פריהייטם־וואָגען!
ראָלט זיך שנעלער, ברינגט אונז גיכער
אין א פרייע היים צוטראָגען!

וואו דער פסח מיט דעם פריהלינג
זאָלען ליעבליך האַרמאָנירען,
וואו די מענשען, ווי די בלומען,
זאָלען אונזער וועלט פערציערען.

דאָרט, אויף לעבענם פרישען בוזים
וועלען מיר די כוסות קלינגען
און אין איינעם מיט די פויגעל
א נעשמאקע שירה זינגען.

דאמאָלם וועט עס זיין א פסח!
בערג און טהאָלען וועלען טאַנצען,
אלע הימלען וועלען רוידען,
אלע שטערען וועלען גלאַנצען,

די שרעק איז צושטערט
און פעסט איז די ערד,
און גרויס דער נצחון.
עם פליסען געזאַנגען
אין הימלישע קלאַנגען,
דער יאָך איז געבראָכען.
עם זינגען די ספערען,
עם לויכטען די שטערען
און לאַכען, און בענשען.
עם פיהרט די בעפרייטע,
די וועלט די בענייטע
דער גאָט פון די מענשען.

דאָך באַלד ווערט אַלץ שטיל און דער הימעל איז אָפען.
א מעכטיגער קול ווערט געהערט:
„עם וועט אייך נאָך טרעפען וואס אייך האָט געטראָפען,
צו גרויס און צו קליין איז די ערד.
איהר האָט נאָך צו וואַנדלען אויף שטורמישע ים'ען,
אויף וואַסערן גאָר אָהן א גרונד.
און וועה אייך, וען איהר וועט ניט וואַנדלען צוזאַמען,
א, וועה, וען איהר ברעכט אייער בונד!
די גאולה וועט קומען, די רעכטע מינוט,
און וואַגען וועט איהר ווי אַצונדער.
פון הינטען דער שונא, פון פאָרנט די פלוט,
און מוטה נאָר וועט ברענגען די וואונדער...
איהר וועט אזוי לאַנג זיין פערוואָגלטע שקלאָפען,
ביז איהר וועט מיר וויעדער א משה בעשאַפען."

א מענשליכעם מעער,
עם רוישט אזוי שווער,
עם ציהט זיך, עם גיסט אויף פיעל מיילען.
דאך זעהט ווער עם טרעט
פאראוים? דער פראפעט!

שדי'ם בעגלויבטער, געליעבטער.
און הינטער איהם ברעכט
די מאסע, דער קנעכט,
נאכגעיאגט פון די עגיפטער.

„וואס ליארמסט דו, משה? איצט העלפט קיין געוויין.
בעגיימטער די שקלאווען, און זאלען זיי געהן,
ניט לייכט ווערט געבארען א פרייע נאציאן...
נו, זאלען זיי וואגען, נו, זאלען זיי טהאן!
עם שרעקען די כוואליעם, עם סטראשעט דער תהום.
פערלאנגסט דו די פרייהייט, טא ווארף זיך אין שטראם...
נור מוטה און פערטרויען, קיין בייז וועט ניט זיין,
אריין אין די שטורמישע טיעפקייט, אריין!"
א, סוד פון בעפריאונג, א, הייליגע שטים!
דאס רעדט אלהים.

די ווינדען, זיי ברומען,
די וועלען, זיי שטומען
און גליווערן אין שטיק,
און זינגענדיג געהען
אהן לייד און אהן וועהען
די פרייע צום גליק.

קריעת ים סוף

ויאמר ה' אל משה מה תצעק
אלי דבר אל בני ישראל ויסעו.
(שמות, בשלח.)

דו וואונדערבאר דער האריזאנט איז געפלאכטען
פון גלוטרויטע שטראהלען, פון פלאמענדע שניר!
עם הענגט די עגיפטישע זונן ווי געשאכטען,
עם בלוטיגט דער הימעל־געוועלב ארום איהר.
עם גיסט זיך דער זון'ס בלוט אין ים־סוף, ער ציטערט.
די וואסערען קוועלען.
פון תהום קומט א שרעקליכעם וואָרט,—
דער ווינד, ווי פער'סם'ט, לויפט ארום און געוויטערט.
עם איילען די וועלען,
ווי וועלענדיג לויפען פון דאָרט.

א, וואָס איז געשעהן?
פון ווייט איז צו זעהן
אזוי ווי א כמאָרע זיך שפרייטען!
עם הערט זיך א גוואלד,
עם רוישט ווי א וואלד,
עם קלינגט ווי צובראכענע קייטען...
א מחנה, זי שפאנט
אין ברעניגען זאנד,
זי וויל קיין מינוט ניט פערווייילען.

איהר זעהט, מען זויפט דעם זיסען גליק מיט לוסט,
מען פאלט בעטרונקען אויף דער פרייהייטס ברוסט...
איהר זעהט דעם בעכער פון געזוכטען גליק,
דאך איהר נאר טרינקט דעם רויש פון דער פאבריק.

א דומפפע גרוב איז אייער היים, זי אטהעמט פעסט,
איהר קומט פון קאמפף זיך דארטען צו ערהאלען,
דאך צווינגט מען אייך אלץ מעהר דערפאר צו צאהלען,
איהר רייסט עם אב פון קארגען ביסען, וואס איהר עסט.
איהר זעהט די שטיקער לאנד ארום, ווי לעער!
געגנוג פאר אלעמען און נאך פיעל מעהר,
דאך איז א „גהעטטא" נאר פאר אייך געשטעלט,
ווייל דארטען לעבט איהר, דארט איז אייער וועלט...

גלות

מען האָט געדויבט די ערד פון אונטער אויִרע טריט,
די ליכט פון איבער אויִרע קעפּ געגומען —
איהר וועלקט אָהן צייט, איהר ניט געבליהטע בלומען,
דען וואָס איהר דאַרפט צום לעבען גיט די וועלט אייך ניט.
איהר זעהט דער פויגעל פלאַטערט אין דער לופט.
איהר הערט זיין העלען קול, ער וועקט, ער רופט,
איהר ווילט פון דר'ערד דערלאַנגען זיך א ריס,
נאָר ס'הייבען זיך ניט אויִרע מיעדע פים.

דער פריהלינג לעבט און שטאַרבט, דער זומער געהט פארבאי
געהילט אין גרינס און גלאַנץ, בעקראַנצט מיט זאַנגען,
דאָך אייביג שמאַכטעט איהר מיט א פערלאַנגען,
און אייער הערבסט קומט איידער איהר געניסט פון מאי.
איהר זעהט, דער וואַרים קריכט אויף דר'ערד אליין,
ער האָט געמאַכט א היים זיך אונטערן שטיין.
איהר ווילט איהם נאַכקריכען, זאָל זיין כאָטש דאַרט,
דאָך בליבט איהר וועריִם, אָבער אָהן אן ארט.

פון פינסטערנים צו פינסטערנים געיאָגט, האָט אייך
דער שיקזאָל ענדליך דאָך נעבראַכט צו טרייבען,
אויף פריהיטם באָדען רוהיג צו פערבליבען,
צו טרינקען פון איהר קוואָל מיט אלעמען צוגליך.

„דיין גארטען איז א נעסט פון שלאנגען,
דיין ווינשטאק איז פערוויסט און לעער,
דיין חלום שווימט נאר אין א טרער,
דער ווינד מישט איבער דיינע ג'זאנגען.

„און וואו דו גיהסט נאר, וואקסען דערנער
און וואו דו בליקסט נאר, שרעקט דער שוועד,
א פרעמדע, בלוט־דורכזאפטע ערד
פערטרויסטו דיינע לעצטע קערנער."

פאנטאזיע

(פראגמענט)

דאס איז דער געזאנג פון די שניטער,
ער טראגט זיך פון בארג און פון טהאל,
ער וועקט אין מיר אויף מיין „אמאל",
ער וועקט אין מיין הערצען א ציטער.
מיר ווערט אזוי זים, אזוי ביטער,
און איבער מיר יאמערט א קול.

א קול וואס צורייסט די נשמה,
און שניידט מיר אין שטיקער די ברוסט,
וואס הרג'עט אין מיר יעדע לוסט
און גרייפט אן מיט שרעק מיין נחמה,
אט פונקט ווי צו נעהמען נקמה
פאר זינד, וואס איז מיר אונבעוואוסט:

„דיין שניטער־ליעד איז אבגעשניטען,
דיין פעלד איז טויט, דיין סערפ פערראסט
א לעבען האט עס דיר גענאסט,
א וועלט האסטו דערביי גענוטען.

ווי גרויס איז דעם וואָסערס געפעהרליכע סטעפע?
דערבאַרעם זיך, בורא!
עס שווימט דאָרט דיין אַרעמער, עלענדער צדיק
אין פינסטערער מורא.

וואו ביזטו, אָ, טייערע טויב? פון דער ענגשאפט
ארויס געה געשווינדער!
און זעה אויב עס לייטערט זיך אויבען, דער הימעל,
דער וועטער ווערט לינדער...
אָ, זעה אויב עס גרינט שוין דער שפיץ פון די בערגער,
בעצאהלט איז דער שאָדען—
און זאָג, ווען וועט רוהען די וואָגלענדע תבה
אויף זיכערען באָדען?...

דער מבול

דֶר לאַנג און זוי ווילד איז דער שרעקליכער מבול!
עם רוישען מיט אימות
די מעכטיגע שטראָמען, עם פלאַצען די וואַלקען
און פון די תהמות
ערוואַכען מיט גרויל און פערניכטונג, ווי שדים,
די האַסטיגע וועלען;
עם קענען קיין בערג און קיין ריעזיגע טהורעמס
אין וועג זיך זיי שטעלען!

מען זעהט ניט קיין זונן, קיין לבנה, קיין שטערען.
א שוואַרצע מהומה
פערשלינגט יעדער שיין, יעדער סימן פון לעבען—
נישטאָ מעהר קיין תקומה!
א פליטצענדער כעם און א ווילדע נקמה!
רחמנות פערשוואומען,
עם רעגנען די פענסטער פון הימעל מיט צאָרען,
א סוף איז געקומען!

און איבער די אַבגרונטען ציטערט די תבה
פון שטורם געטראָגען,
דער טויט זעצט איהר נאָך מיט א שוואַרצע פערצווייפלונג,
ער ווייל זי דעריאָגען.

מיין עלענדע, שוואכע און ליידענדע אומה?
א, וער וועט אין אידישען פנקס פערשרייבען:
„געענדיגט דער גלות, א סוף פונ'ם טרייבען?"

א, אידישער פנקס, איך עפען דיך אויף
מיט ציטערענדע הענד און שרייב צו נאך א ציילע.
איך בין ווי א שאטען פערגענגליך, א ווייליע
נאר וועט דא פערזוימען מיין עלענדער גוף.
דאך כל זמן עס ברענט נאך דאס הייליגע פייער
גיעב איך פון מיין פלאמענדע זעעלע צושטייער
דיר עטליכע פונקען,
און יאוש בעטרונקען
אלס איד און אלס אידישער דיכטער אין גלות
געזויגען מיט בלוט און פערוויעגט מיט יללות
בעהאלט איך אין דיר פאר דער נאכוועלט, אויף שפעטער,
מיין שמערץ און מיין ליעבע אין אידישע בלעטער.

אידישער פנקס

(לעזענדיג די אידישע געשיכטע.)

א, אידישער פנקס, א, אידישעם הערץ!
א, אייביגער וועלט־בוך פון שווערע געמיטהער!
איך בלעטער דיך אויף מיט א איניגסטען ציטער.
איך לייען און לייען דעם ברענענדען שמערץ
אין דיינע פערבלוטיגטע, שרעקליכע שורות.
רבונו של עולם, פיעל מוטה און פיעל גבורות
פיעל בלוט און פיעל טהרערען
אט וואו איך זאל קעהרען
און וואו איך זאל מישען די היליגע בלעטער!
דאס זיינען קיין מענשען ניט, דאס זיינען געטער,
וואס האבען געקענט אזוי ליידען און שטרייטען
און בלייבען אויף אייביג און אייביגע צייטען.

א, אידישער פנקס, א, אידישעם רייך!
א, גרויסער בית עולם פון אידישע צרות!
א, וואו האט די וועלט נאך אזא בית הקברות
פון לויטער מארטירער? א, וואו איז דיר גלייך
א בוך אין דער וועלט גאר? איך לייען און לייטי
די שטילע מצבות פון טויזענדע וועהען
און פרעג זיך פערוואונדערט:
א, וועלכער יאהרהונדערט
וועט ענדליך שוין ברינגען א שטיקעלע תקומה

די האַרפּע און דער סידור

כנור היה תלוי למעלה
ממטתו של דוד וכיון שהגיע
חצות לילה רוח צפונית
מנשבת בו והיה מנגן מאליו.
(ברכות, פּ׳ ראשון.)

א האַרפּע איז שטענדיג צו־קאָפּענם געהאַנגען
ביי׳ם קעניג אין צימער, וואו ער איז געשלאָפּען,
און מיטערנאַכט פונקט, ווען דער ווינטעל פון צפון
האָט לינד און פּאַמעלאָך געבלאָזען אַנטגעגען,
האָט יעדווידער סטרונע געגומען זיך רעגען.
די האַרפּע איז באַלד אין נגונים צוגאַנגען
און גלייך האָט דער זינגער ערוואַכט פון די קלאַנגען
מיט לויב צום בעשעפער, מיט זימע געזאַנגען.

דאָך איצט, אין דעם פינסטערען, ביטערען גלות,
איז שטיל יענע האַרפּע. עם שפּיעלט אויף איהר קיינער.
ביי נאַכט נאָר, צו „חצות", ווען עם שטעהט אויף דער ווייַנער
און קלאַגט זיך פּאַנאַנדער, דאַן פּאַלען די טרערען
ארויף אויפ׳ן סידור און באַלד לאָזט זיך הערען
א ציטערענדע שטימע געמישט מיט יללות:
„אי, טאַטע, ווי לאַנג נאָך, ווי לאַנג דיינע קללות?
בעניי אונזער לעבען, פּערריכט די מזלות!"

שולמית

(סאנעט.)

מיט א פערשמאכטער זעעלע בין איך דורכגעגאנגען
דעם רויסטען הימעל פון פערשיעד'נע אידעאלען,
אויף פיעלע בין איך אין מיין האסט געווען א בעלן
דאך ארעמס פאלק, דו האסט שוין פריהער מיך געפאנגען.
צו דיר נאר האט מיין יעדער אבר זיך געצויגען,
דיין עלענד האט שוין אין מיין מוטערס מילך געציטערט.
דיין טרויס האב איך אלס עופה'לע נאך איינגעזויגען,
עס איז מיר זים געווען זייענדיג פערביטערט.
דיך האט מיין וויעג שוין אלס ירושה מיר געגעבען,
דיין זעלטנער שיקזאל האט געשטורעמט מיין פאנטאזיע,
איך ליעב דיך, זיסע זונענבלום פון אלטען אזיע,
וואס קען אין יעדער קלימאט בליהען, וואקסען, לעבען,
איך זעה ג'טובל'ט דיך אין אייביג גאלדנע שטראהלען,
שולמית, אידעאל פון אלע אידעאלען.

דער אײנציגער, וואָס האָט געלעכטער דאָ און טרערען,
וואָס האָט דעם גרויסען כח אַלעם צו בעמײסטערן,
זיך הויך אַרויפצוהײבען, און זיך צו בעגײסטערן, —
איך בין געשטאַנען שטום, מיט אויסגעשטאַרטע אויגען,
און מיט אַ פולעם האַרץ, אַנטקעגען בלויען בויגען
און האָב געפיהלט, ווי ס'גיט ניט אונטען אַדער אויבען
אַזאַ מין קראַפט, וואָס זאָל מיר די אמונה רויבען:
„איך פיהל דיך, גרויסער גאָט, בין פול מיט זיסע פריידען,
דו לעבסט אין מיר; איך לעב; איך קען פון דיר ניט שיידען.

צו דיר, מיין גאָט, איז צוגעבונדען מיין נשמה,
אין דיינע וואונדער נאָר געפין איך אַ נחמה.
ווי גרויס ביזטו, מיין קעניג, אַ, דו מיין בעשעפער!
וואָס וויסט האָס פוסטע האַרץ, וואָס קען דער קאַלטער פּעפער?
איך זעה דיך אַלע וועלטען מיסטערען און פיהרען,
די פּרעכטיגסטע נאַטור־קאַפּעליע דיריגירען...
וועקסט אויף די אייביגקייט אין מיר, מיין שענער מיסטער,
מיט דיר בין איך אַ טהייל פון דיינע העכסטע גייסטער,
אַ טהייל פון דער אונענדליכקייט און אימער, אימער
פערבלייבט מיין „איך" מיט דיר אין בונד; און מעג אין טרימער
צופאַלען אַלץ, וואָס „איז", און אַלץ, וואָס דאַרף נאָך ווערען, —
איך בלייב אַליין מיט גאָט, מיך קען קיין מאַכט צושטערען"...

און באלד האָט עם געטרילערט העל פון אלע נעסטער,
א יעדער בוים האָט זיך געהערט מיט זיין ארקעסטער...
די צויבער־טענער האָבען היים און שטארק געריעגענט
און אבגע׳טובל׳ט אין געזאנג די גאנצע געגענד.
דאָס האָבען זיך פון טויזענדע געגלייזטע קעהלען
אראָבגעגאָסען אויף דער וועלט די ריינסטע זעעלען,
בעגריסענדיג די ליכט פון טאג מיט העלע קלאנגען,
דאָס אויפגעלעבטע לעבען — הערליך מיט געזאנגען.
דער פולס פון פרישען וואלד האָט שטארק געגומען שלאָגען,
א חיות האָט זיך אין דער ריינער לופט געטראָגען, —
דאָס האָבען זיך דער הימעל און די ערד אינאיינעם
פעראייניגט צו א גרויסען הלל, צו א שענעם.

און שטארקער האָט דאָס לעבען זיך געגומען שפירען,
דען אלץ, וואָס האָט געקענט, האָט זיך געגומען ריהרען.
א יעדער, יעדעם אויף זיין ארט און זיינע דרכים
האָט אבגעגעבען צו דעם יונגען מארגען שבחים.
די בוימער האָבען אנגעהויבען זיך צו וויעגען;
די בלעטער סוד׳ען זיך; אלסדינג, וואס האָט געשוויעגען,
וואס איז פערמומט געווען, האָט זיך געגומען רעגען,
עם האָבען אויפגעאָטהעמט אלע טויטע שטעגען...
די ביהנען האָבען אנגעהויבען טומלען, זשומען,
די פליעגען הוזשען און די חיות אלע ברומען—
נאָטור האָט זיך צולאָזען אויף איהר רייכער לירע,
דער גאנצער וואלד האָט אנגעהויבען זינגען שירה.

און איך, דער מענש, דער אויסערוועהלטעסטער, דער גרעסטער,
דער שעפפונגס־קרוין, דער וויסענדער, דער העכסטער, בעסטער,
דער קליגסטער אויסער איהם, דער גלאנץ פון אָט דעם שטערען

אליין מיט גאָט

דאס איז געווען אין וואלד בעגינען, וען דאס וועטער
איז פריש, עס שמעקען קרייטעכער, געווירצען, בלעטער,
יאגאדניקעס, מאליניגעס און ימים נייע,
נאר וואס ארויסגעשפראצטע שוואמען, — א מחיה!
א לויער, זאנפטער ווינטעלע האט לינד געבלאזען
דורך די פערטראכטע בוימער און די יונגע גראזען
וואס האבען דער פערשלאפ'נער ערד אין שלאף געזויגען
און שטיל אין זיך דעם סוד פון „זיין" אריינגעצויגען.
געהערשט האט איבעראל א זים און רוהיג שווייגען,
די פויגעלעך נאר, האלב־פער'חלום'ט אין די צווייגען,
זיי האבען זיך פאוואלינקע געמומען ריהרען
און אויסגעשטעלט די העלזעלעך צו מוזיצירען.

און באלד האט עס אין מזרח־זייט געמומען גליהען
דער ווייטער ברעג פון הימעל און דער מארגען — בליהען,
פערשוואונדען איז די שוואַרצע נאכט, איהר טול פון סאזשע,
די זונן איז אנגעפאהרען אין איהר עקיפאזשע,
אין גינגאלד, ברענגענדיג מיט זיך אי פרייד אי לעבען,
אי נייע האפנונגען, אי יונגעס, פרישעס שטרעבען.
די ערשט־געבאר'נע שטראהלען האבען זיך צולאזען
אויף די בעלעבטע ערד, אויף די בעטהויטע גראזען,
און, קושענדיג דעם גרינעם וואלד, געוועקט פון דרימעל
די האלב־פערשלאפ'נע בוימער. העלער איז דער הימעל
געווארען אלץ און העכער, גלענצענדער און פרייער,
און שען און ליעב האט זיך צושפרייט דער טאג דער נייער.

אידישע געזאנגען

די לעצטע נסיעה

א פינסטערע נאכט און א פינסטערעם בילד:
א שוואַרצער, געזאַטעלטער פערד.
ער טרייסעלט די גריווע און קוקט אזוי ווילד
און גראבט מיט די פים אין דער ערד.

און קענטיג ער האָט מעהר קיין צייט ניט צו שטעהן,
מיט אונגעדולד וואַרפט ער זיין קאָפּ,
ער הירשעט, איך זעה, אז אָט באַלד נעהמט ער געהן
א שרעקליכען, וויטען גאַלאָפּ.

זיין יעדווידער הירזש מאכט א לאַך מיר אין הארץ,
מיך סקרוכעט זיין יעדווידער ריהר.
אַוועק, דו בעשעפענים, נאכטיג און שוואַרץ!
דו שלייַדערסט א טויטקייט אויף מיר.

אַוועק! נאָר וואָס העלפט דאָס? איך הער פון דער וויט:
„נו, זעץ זיך ארויף! נו, אַן עק!"
אַדיע, מיינע ליעבסטע, איך האָב מעהר קיין צייט,
דאָס רייט איך אויף אייביג אַוועק...

איך בלייב יעצט רוהיג אויף אן ארט,
איך וואַרף אוועק דעם לעצטען קאַרט
אין קאַרטענשפיעל פון לעבען, אוים!
צואוואָם? וואָם קומט דערפון ארוים?
וואָם קען מען דאָ געווינען — וואָם?
אין שיקזאַל'ס עקעלהאַפטען „סטאָם?"
וואָם נוצט דאָס אויפזיין טעג און נעכט
דעם שטרעבעג'ס שקלאַוו, דעם שאַפענ'ס קנעכט?—
איך קוק אויף מיין פערלאַר'נער צייט,
א פוסטער טרוים, א דומער שטריט!

דער סך הכל

איך האָב די וועלט אַרומגעריזט,
אַ סך פערריכט, אַ סך געגריזט,
אַ סך פערדיענט, אַ סך פערשפּיעלט
און יעצט האָב איך דאָס גוט דערפיהלט:
דער מענש איז דום אין זיין געיעג,
דאָס לעבען האָט געצעהלטע טעג—
און וואָס ער קריעגט, און וואָס ער וויים
איז ניט כדאי דעם זוי'רען שוויים,
די מאַרך און בלוט, וואָס ער פערליערט,
דורך פאַלשע גייסטער אָנגעפיהרט.

די ליעבעס־האָניג איז פערגאַלט,
דער יוגענד־טרוים וועלט פלוצלונג אַלט,
אַ „נאָמען" איז נאָר אַ געשווער,
וואָס שלאָגט זיך אָב ביי יעדער ריהר.
און וואָס איז כבוד אויב ניט שאַנד?
אַ צדקה פון אַ פרעמדע האַנד!
און וואָס איז בילדונג? מעהר דו וויסט
אַלץ מעהרער יאוש, קנאַפּער טרייסט,
אַ גוטער פרייַנד איז אַ „נדן",
דאָך עט, וואו איז ער דאָ פּאַראַן?

א טאָג נאָך א טאָג אין מיין לעבען פערגעהט,
עם האָבען די צרות דעם קאָפּ מיר פערשנעעט.
א פראָסט פיהל איך ציהט דורך מיין אָרעמען גוף,
מיך רעגט מעהר קיין פרייד און קיין טרויער ניט אויף.
מיין האָרץ איז א חורבה, צובראָכען און פּוסט,
דאָרט שפּוקט נאָך אָרום נאָר איין אייניציגער הוסט.
אָט ליעג איך א דאָרער, לעבענדיגער שפּאָן,
און זעה ווי דער אָנהייב פון סוף רוקט זיך אָן.

האָסט ניט מעהר דאָ וואָס צו האָפּען
אין דער וויסטער וועלט, א סוף!
נאָכט איז איצט, גיעה לייג זיך שלאָפען,
שלאָף דעם אייביג קאָלטען שלאָף.

האָסט געצויגען שלעכטע קאָרטען,
אין דעם לעבענס ווילדען שפּיעל,
גיעה, פּיעלייכט געווינסטו דאָרטען —
מאָך דערפון, און רייד ניט פּיעל!

סיי ווי סיי בעקלאָגט דיך קיינער,
עלענד ביסטו ווי א שטיין,
לייג אָוועק די קראָנקע ביינער! —
נאָר, וואָס העלפט דיר דיין געוויין?

נעהם דיין האָפּען און דיין שטרעבען,
נעהם זיי מיט אין דעק זיי צו...
האָסט אומזיסט געקעמפּפט ביים לעבען —
זעה! זיי זיינען טויט, ווי דו!

שטיקלעך שנעע

עס הערט זיך א קאך אין די גאסען,
עס ליארימט, עס רוישט און עס שרייט,
די מענשען! זיי לויפען, זיי איילען,
זיי טומלען, זיי האבען קיין צייט.
דאך לאנגזאם פערקלעמט און פעראומערט
אליין גאה איך הין און צוריק,
עם העלפט מיר קיין איילען, קיין לויפען,
איך קען ניט דעריאגען מיין גליק.

איך האב שוין געפרובט נאך איהם לויפען,
מיט שיפען, מיט באהנען געשווינד,
דאך עט! ער איז פלינק ווי דער רוח,
ער שוועבט אויף די פליגלעך פון ווינד;
ער רייט אויף די זעגלענדע וואלקען.
צום אייזענבאהן רייענט איהם דער בליץ.
מיין שטרעבען, מיין לויפען, מיין לעבען,
פערבלייבט נאר א טרוירינער וויץ.

אוועק איז דער טחייערסטער טחייל פון מיין לעבען,
אין וואס? איך קען אסור א חשבון אייך נעבען.
אין חכמה? איך וויים ניט, אין דומחייט? ס'איז מענליך,
איין זאך נאר איז זיכער — אוועק איז עס ק'ענליך.

פערלאשען איז דער שטארקער פלאם,
בעזיעגט פון ווילדען לעבענס־ים —
ער איז דעם שיקזאל׳ס קרבן.
יעצט קומט מיין טרויער קאלט אראב,
פון הארצען ניט, — ער קומט פון קאפ,
דאם הארץ איז מיר געשטארבען.

א טויטע ארץ

מיין הארפע האָט א מאל געשפּיעלט
און האָט די וועלט פערקלונגען,
מיין גאנצע זעעלע האָט געפּיהלט,
מיין גאנצע הארץ געזונגען.
מיין אויג האָט אלץ און אלץ געזעהן,
מיין אויער—אלץ פֿערנומען, —
מיין ליעד איז מיט א ווילדען ברען
ביי מיר ארויסגעקומען.
דאָך האָט די צייט מיך אבגעקיהלט,
איך זינג, די הארפע מיינע שפּיעלט,
נאָר ניט דעם זעלבען נגון;
ניטא, עם פעהלט דער ערשטער ברען,
איך זוך, איך אקער און איך קען
איהם מעהר צוריק ניט קריעגען.

וואו ביזטו ערגעץ יונגעם ליעד
געזונגען מיט א פייער,
וואָם האָט געשטרעבט, וואָם האָט געגליהט
די וועלט צו מאכען פרייער?
וואו איז די ברכה, וואו דער פלוך,
וואָם האָט מיין וואונש געשפּונען?
איך זוך מיין ערשטען „איך" און זוך,
און אוים, ער איז פעררונען.

„טהענקס־גיווינג־דעי" *)

די קינדער זיצען אין דונקעלן,
א שרעק־געשטאלט ערוואכט:
דאס איז א מין פערזעהענים
פון קירבים אויסגעמאכט.

א מאוים'דיגער פנים,
דאך גענהט די שרעק פארביי.
די קירבים־צורה סטראשעט,
נאר ניט דער „קירבים־פאי".

א גרויסען דאנק דיר, גאטעניו,
פאר דיזער גליקם־מינוט!
פאר פרייהייט און פאר „קירבים־פאי",
פאר אלעם, וואס איז גוט!

*) א מאג זוען אמעריקא דאנקט גאט פאר זיינע נסים און גוטסקייטען.

טויזענד קוויטעלאך אין זונען־ליכט,
פליעגעלאך — אין גאלד געצוואגען,
טויזענד נחת'ן אויף זיין געזיכט
ברינגט דער יונגער מאי צוטראגען.

טויזענד ערגערניסען שנעל פארביי,
טויזענד תענוג'ן — אט דאס איז מאי

ו ו י נ ט ע ר.

דער ווינטער, אט דער בעל הגוף,
ער קומט אונז אויך צוניץ:
ער ברינגט מיט פרייליכקייט ארויף
די קינדער אויף דעם גליץ.

אט וואו א טייכעל, דארט איז לוסט,
עס טומעלט און עס לעבט!
עס הייבט זיך שטארק די יונגע ברוסט,
די פרייד ווערט פריי געשעפט.

דער שליטען מיט די גלעקלאך קלינגט,
און אונטער אונז'רע קנאפעל זינגט
דער טרוק'נער שנעע, עס פייפט דער ווינד.
זיי מונטער און זיי פרעהלאך, קינד!

עס זינגט, עס פריהרט,
עס מוזיצירט...
די פעלדער זיינען הויל און קאלט —
דאך אויף די שויבען וואקסט דער וואלד...

דריי ליעדער

דיעזע ליעדער זיינען געדיכטעט געוואָרען אין ענגליש פון מיין זעליגען בן יחיד, יוסף ראָזענפעלד, וועמעס יוננען טויט איז בעקלאָגט אין דיעזער זאַמלונג. ער האָט די ליעדער געשריעבען אין עלטער פון 10 יאָהר.

פריהלינג.

די גראָז איז גרין, די ראָזע בליהט,
און דורך דעם ריינעם עטהער ציהט
דער לאָבונג־זיסער בלומענדופט
און פילט מיט חיות אָן די לופט.

די פויגעל זינגען העל און קלאָר,
די קינדער העלפען צו אין כאָר,
אַלצדינג אַרום איז פראָכט און ציער,
אַ ליעבע ציהט פאָר מיר אָן דיר.

טויזענד בלימעלאָך אין גרינעם וואַלד,
טויזענד פויגעל אין די צווייגען,
טויזענד ליעדלאָך צוקלינגען באַלד,
ברעכענדיג דעם אומעט׳ם שווייגען.

מינדער ליעבע

א גאנצע אומה שווימט אין טרערען,
א פאלק פערגעהט אין טייכען בלוט,
און איך מוז פון מיין קינד נאר קלערען,
פון שטילען קבר, וואו ער רוהט.

איהר מעגט דאס רופען אייגענליעבע,
איהר מעגט דאס רופען וואס איהר ווילט,
דאך מיינע אויגען בליבען טריבע,
און מיינע וואונדען ניט געשטילט.

דעם גלות־בראך, דעם אייביג נייעם,
בעווייז איך מיט א ווילד געשריי,
דאך אויף א נעהנטערען בית חיים
איז אויסגעגאסען גאר מיין וועה.

די גאנצע וועלט פערשווינד'ט אין שאטען,
וואס איז די מענשהייט מיט איהר נויט
אנטקעגען חורבן פון א טאטען,
וואס קלאגט אויף זיין בן יחיד'ס טויט ?

ערד

ערדאמטע פרעסערקע, א, בעזע ערד,
וואָם דיין צורייצטע האלז שלינגט אלץ אריין,
און לאָזט נאָר איבער לעבעדיג די פיין;
וואָם אין דיין גרויסען בויך ווערט אלץ צושטערט
און נאָר מצבות זאָגען, וואם דו האָסט פערצעהרט;
פערשאָלטען וואָלט איך דיך, א, דו מרשעת,
פערפלוכט דיין שטויב מיט וועהטאָג און מיט כעס,
דאָך ווי זאָל איך פערשילטען דיך אציגנד,
אז אין דיין שווארצען בוזים רוהט מיין קינד?
פערשלונגען האָסטו, וועה, דעם זיסען בליק—
אין וועמעם ליכט עם האָט געטהראָנט מיין גליק,
וואָם איז יעצט אויך ניט מעהר ווי ערד א שטיק.

אלע שווייגען

דו ינדען פון די ווייטע סטעפּעס,
כוואליעס פון דעם גרויסען ים,
זאגט! אויף אייער שטורם־וואנדער,
האָט איהר ניט בעגעגנט וואו
בלאנדזשענדיג א יונגען מלאך,
„טאטע"! שרייענדיג? מיין קינד!
מיין בן יחיד איז פערשוואונדען!
אפשר וויסט איהר וואו ער איז?

זאגט! אויף אייר שטראהלען־וועגען,
הימעל'ס ליכט־גע פילגער איהר,
טרויעמער פון די העכסטע ספערען,
שטערען! טרעפט איהר ניט א מאל
כליפענדיג א כרוב א בלאנדען,
זוכענדיג צוריק זיין היים
און א קראנקען טאטענס ליעבע; —
טרעפט איהר ניט א מאל מיין זוהן?

שנעלער לויפען אום די ווינדען,
חאסטיג רוישט דער ים און בליץ,
מיטליידיג די שטערען קוקען
אויף דער שטומער ערד אראב...
וועגט איך זיך צו דעם בית עולם,
דארטען שטעהט א קאלטער שמיין,
ערנסט נלאצט עד מיר אין פנים,
גלאצט און שווייגט...

מיין קינד

איז דאס אמת, איז מיין זוהן געשטאָרבען?
וועט ער מעהר ניט זעהן פון טאָג די שאין?
וועט דאס העכסטע, וואס איך האָב ערוואָרבען,
שוין אויף אייביג מעהר ביי מיר ניט זיין?

לוידיג שטעהט דער שטוהל, וואו ער פלעגט זיצען,
זיינע קליידער הענגען אויף דער וואַנד,
אך, ער וועט זיי קיינמאָל מעהר ניט ניצען
אונטער יענעם שטילען בערגיל זאַנד!

אין דעם קבר האָבען זיי פערשאָטען,
צוגעדעקט מיט ערד מיין האָב און גאָר.
איז דאס גאָט גערעכט, איז דאס דער שטען,
וואָס האָט אויסגעוואורצעלט מיר א דור?

וואו ביזטו, בן־יחיד מיינער, ליעבער?
וואו ביזטו פערנאַנגען פון מיין שטוב?
זוכען מוז איך דיך יעצט צווישען גריבער,
דאָך נישט דיך געפין איך, נאָר דיין גרוב!

ערד, פערשאָלטען זיינען דיינע פריידען,
דיינע גליקען צאָהלען ניט דעם שטרייט,
וען מיר מוזען זיך מיט זיי צושיידען
זיך צוגעהן אויף אייביג, אייביג ווייט!

מיין קינד, איך האָב אַ מאָל געמיינט,
אַז איך וועל געהן און דו וועסט בלייבען,
יעצט מוז איך זעהן ווי דו פערגעהסט
אום איך זאָל דיין מצבה שרייבען!

האָב פופצעהן זיסע יאהר געטרוימט,
פערטיעפט זיך אין דיין שענע צורה,
און ענדליך מוז איך זעהן דיין סוף,
און וואַרטען אויף דיין יונגע קבורה.

איך האָב בעוואונדערט גאָט'ס בעשאַף,
מיין קינד, בעטראַכטענדיג דיין מינע.
דיין בליק האָט אויסגעמעקט אין מיר
אין ביט'רע צייטען כעס און שנאה.

דאָך איצטער בין איך פול מיט גאָל,
מיט רייד זאָגאָר אויף דער השגחה,
וואָס האָט צושטערט מיין העכסטע פרייד,
דעם שענסטען צווייג פון מיין משפחה!

מיין זוהן

ביי דעם טויטענבעט פון מיין איינציגען זוהן וועלכער איז געשטאָרבען נאָך א שווערע אָפּעראַציאָן און איז אָבגעריסען געוואָרען פון דער וועלט צו 15 יאהר.

מיין זוהן, מיין זונן, מיין ליעבער זוהן!
ווי קען דער אונגליק זיין נאָך גרעסער,
וועז איך מוז אָנטרויען דיין זיסען גוף,
דיין יונגעס לעבען צו דעם מעסער?

ווי לאַנג צוריק האָסטו געשיינט,
געבליהט אין לעבענס שענסטע פּאַרבען?
יעצט זעה איך דיך א קראַנקער כרוב,
אונשטערבליך און דאָך מוזטו שטאַרבען!

וואס איז געשעהן מיט דיר, מיין קינד,
דו קווינטעסענס פון מיינע פרייִדען?
דו העכסטע שעפּפונג אויף דער ערד,
דו זיסע בלום פון מיין גן עדן!

וואָס איז געשעהן? מיין קינד! א, נאַכט,
וואָס דעקסטו מיר מיין ליכט אַריבער?
מיין טאָג, מיין זוהן, מיין שענע זונן,
מיין איין־און־איינציגער, מיין ליעבער!

א, פינסטערער בעל גאוה, וואס דו ביזט, א, פערד!
דו וועסט פערגעהן מיט דיין פאר גאלד געקויפטען ראנג,
דאך אייביג לעבען וועט מיין הערליכעם געזאנג—
איהם וועט ניט צודעקען, ווי דיך, א בארג מיט ערד.

דו האסט מיין דיכטער־שטאלץ בעליידיגט, האסט אין מיר
דעם גאט גע'לעסטערט און פערשעמט מיין הויכען ארט,
דערפאר פערנעהם אצינד מיין פייערדיגעם ווארט,
דו אונפערשעמטער, גאלדנער גאר־ניט, פרעכער גביר!

א צייט וועט קומען, וועו דיין עהרע, ווי דיין געלד,
יא, ווי דיין צדקה וועט בעטראכט זיין אלס א שאנד,
דער מענש וועט אויפשטעהן מיט א בעסערען פערשטאנד
און אנדערש קוקען און פערשטעהן די וועלט.
דאך דאס, וואס איך פערשענק דער ארמער מענשהייט יעצט,
דאס וועט פערבלייבען אייביג פונקט ווי די נאטור;
און וועו פון דיר וועט מעהר קיין זכר זיין, קיין שפור,
וועט דיזעם ליעד פערבלייבען הייליג און געשעצט.

דיכטער און פילאנטראָפ

דו ביזט א גרויסער תקיף, ביזט א מיליאָנער,
א ווייט בעוואוסטער און בעריהמטער פילאַנטראָפ,
דו שיינקסט אַוועק, נאַטירליך, וואס דיר פאַלט אַראָב
פון טיש, וואס דיר איז צו פערדייהען שוין צו שווער.
דו האַסט פאַלאַסטען, דו האַסט דיענסטען, דו האַסט קנעכט,
דו האַסט אַלסדינג, וואָס ביי דער יעצטיגער סיסטעם,
מען דאַרף, אום צו געווינען זיך דעם גרעסטען שם
און האַבען אומעטום די דעה און דאָס רעכט.

ביזט גרוים אין גאָס, ביזט גרוים אין קאַבינעט,
ביזט גרוים אין אַלע צדקה־הייזער, איבעראַל!
דיין חכמה און דיין גוטסקייט, און דיין קאַפּיטאַל,
זיי ווערען אַלע דריי געלויבט פון פריה ביז שפּעט.
אויך מיר איז דאָס בעשערט געווען—דו גרויסער הערר!
פון דיינע גוטסקייט צו געניסען—וועח איז מיר!
און ווערען אַזוי קליין און ניעדעריג ביי דיר,
דו זאַלסט מיך ניט דערזעהן אַז ניט דערקענען מעהר.

עס פּאַסט דיר ניט צו נעבען מיר די האַנד, פּאַרדאָן!
ווי קומט אַן אַריסטאָקראַט פּאַעט צו זיין בעגריסט
פון דיר? דו מוזט דאָך ווייסען ווער אין וואָס דו ביזט,
אַז דו נאַר, דו נאַר ביזט דער גאַנצער אויבען־אַן.

לעבען

—

שמח בחור בילדותיך
(קהלת, י"א)

דורך די טיעפע ווילדענים פון לעבען,
אין דער פינסטער וואנדער איך פערטראכט.
דיקע, שווארצע וואלקען זעה איך שוועבען
איבער מיר און וואו איך בליק איז נאכט.

אויסגעלאשען זיינען אין מיין הימעל
אלע האפנונג'ס שטערען, מעהר נישט דארט,
האלב אונזיכער, פונקט ווי דורך א דרימעל,
ווייזט א האנד מיר אן דעם „גוטען ארט".

פאלשע האנד, אומזיסט דיין ווייזען דארטען:
פוילע האפנונג, מוטער פון גערולד, —
קברים נאר פערמאגט דער „טויטען־גארטען", —
ניין; עס קען נישט צאהלען לעבען'ס שולד.

איין מאל בין איך דא נאר צו געניסען,
נאר איך נישט ערהאלטען מיין געהאלט,
וועט די קאלטע גרוב מיר נישט פערזיסען
דאס, וואס לעבען האט אין מיר פערגאלט.

אַ קאָהר פון מתים איז פאַר מיר דעם פויגעל׳ס טרעלען,
וואָס גיסען זיך פון דעם פערצווייגטען, גרינעם בוים,
לויה־טענער קלינגען מיר פון אַלע קעהלען,
און אַלץ אַרום דערשרעקט מיך ווי אַ ווילדער טרוים.

ניטאָ קיין טאָן מיין ביטער לעבען צו פערזיסען,
מיין אוינציג גליק: דאָס זינגען, וועה, איז מיר פערשטערט,
אין מיטען שוואונג ווער איך מיט כעס אַראָבגעריסען,
אַ טויטער פאַל איך אויף דער טרערענפולער ערד.

נו, וואָס־זשע בלייבט מיר אין דעם טהאל פון יאמער איבער
אָהן דיר, מיין האַרץ, מיין לעבען, אַ, מיין פּאָעזיע!
וואָס זעה איך אין די ענגע, קאַלטע מענשען־שטיבער?
וואָס קען איך דאָרט געפינען? וועה, אומזיסטע מיה!

אַ חוץ פערליימדונג, ניעדערטראַכט, און שמערץ, און צאָרען,
וואָס האָט די אַלטע גזלן׳טע, די שלעכטע וועלט?
חוץ פאַלשקייט, האָס און רויב, וואָס ווערען דען געבאָרען
אין דיר, דו לעבעדיגער קבר, מענש׳ס געצעלט?

פאָעזיע און ברויט

א, זאי געזונד, דו לאנד פון מיינע חלומות!
מיך רייסט דאָס רויהע לעבען ווילד אַוועק פון דיר.
דורך פינסטערע מדבריות, שרעקענים און אימות
אַנטלויפט מיין פינסטרער מזל וויט, גאַנץ וויט מיט מיר.

א, זאי געזונד, דו כשוף'דיגע גייסטער־געגענד,
וואָס איך האָב טויזענד מאָל מיט הערצענס־גלוט בעגריסט!
מיין ליכט צושמעלצט אין מיר: מיין בליק דער כמורנער רעגענט,
איך זעה א פחדים'דיגע וועלט נאָר, ענג און וויסט.

נאָר ווילדע חיות זעה איך — מענשען זעה איך דאָרטען,
אָהן מיטלייד, אָהן רחמנות אין צוקאַכטען קאָמפף—
עס רוישט דער בלוט־ים אָהן א גרונד, צום שוואַרצען בארטען
אריבערוואַרפענדיג דעם הייסען, רויטען דאָמפף.

איך הער, צום הימעל שטייגען ווילדע ריטשעריין,
איין בריאה רייסט די צווייטע, וועה, איך האַלט ניט אויס!
איך ווייל בעפריין זיי, ווייל זיך אַליין בעפריין,
אונמענליך, טיף אין האַרץ דער וועהטאָג נאָר איז גרוים.

מיך שלעפט אין שטרייט מיט גוואַלד דעם לעבענס בעזער וויכער,
אין שרעקענס טומעל בייטשט מיך ווילד אַריין די נויט,
קיין אויגענבליק איז מיין, קיין רגע בין איך זיכער,
עס שוועבט דער קבר איבער מיר, די נאכט, דער טויט!

דער אדלער

דאו די ריעזענוואלקען יאגען
אויבען, אין דעם העכסטען אָרט,
שוועבט דער קייזער פון די פייגעל,
פליהט דער גרויסער אָדלער דאָרט.

מיט די שטאַרקע פליעגעל פאַכט ער
אין דער לופטען און ער פליהט.
עלענדער, א חוץ די הימלען
האָט ער קיין חברים ניט.

ווערט ער מיעד פון שווערע רייזען
רוהט ער אויפזאַם און אליין
ביי דעם זוים פון טיעפע וואַסערס,
אויף א הויכען בארג פון שטיין.

מיט פעראַכטונג קוקט ער אונטען,
שאַקלענדיג זיין שטאַלצען קאָפּ,
אָפט נאר, וועו איהם צווינגט דער הונגער,
לאָזט ער זיך מיט וועה ארָאב.

געענדיגט האָט דאָס לעבען רײדען,
איך האָב איהם אַנגעקוקט מיט וועה:
„און איילסטו זיך, דו מוזט זיך שיידען,
טאָ, וואָס־זשע וואַרטסטו נאָך? פערגעה!

„פערגעה! ווער דאַרף דיך איצטער האָבען?
וואָס נוצטו מיר, וועז איך בין גראָה?
מיט וואָס קענסטו מיך איצט דערלאָבען,
וועז איך ערוואַרט מיין לעצטע שעה?

„אויף ליעבע קען איך מעהר ניט האָפען.
מיין יוגענד איז אין האָס פארביי.
שוין קומט די נאַכט, באַלד גיעה איך שלאָפען,
וואָס האָסטו איצטער סיי ווי סיי?

„חלומות"... „ האָב געזוג גע'חלום'ט!
געזוג געטרוימט און אָהן אַ צוועק.
מיין שטרעבען איז פער'עליו השלום'ט
און מיין פערלאַנגען— לאַנג צוועק."

און אַבגערוקט האָט זיך דאָס לעבען,
און צוגערוקט האָט זיך די נאַכט, —
כ'האָב ניט געזעהן אין גרויען וועבען
די מיענע, וואָס עס האָט געמאַכט.

דאם לעבען און דער דיכטער

א יך האב א מאל געזעהן דאם לעבען,
עם האט זיך פארגעשטעלט פאר מיר:
„איך בין געקומען ענדליך געבען
א וואַרמען שלום עליכם דיר.

„איך בין געווען שטארק פערנומען,
קיין צייט געפונען ביז אצינד—
אפילו שפעטלאך אנגעקומען...
נו, וואס פערלאנגסטו? זאג, געשווינד!

„איך מוז מיך דורך די וועלטען טרייבען
און מוז עס מאכען קורץ און שארף:
איך טאר אין ערגעץ ניט פערבלייבען
א רגע לענגער ווי איך דארף.

„און וואס איך שיינק, דאס מוז מען האלטען.
דען צוויי מאל טהייל איך ניט קיין גליק.
עס קענען ניט דער ערד'ס געוואלטען
ארבעברינגען מיך מעהר צוריק.

„נו, קום איך יעצט אויף גיך דיך פרעגען:
וואס איז דיין וואונש און דיין בעגעהר?
וואס ווילסטו האבען אלס פערמעגען?
וואס זאל דיר טריקענען די טרער?"

דאָך אַט די שמחה וויילט ניט לאַנג,
די גליקען שוידען:
עם קריכט אריין די בעזע שלאַנג
אין דעם גן עדן.
און זעה! עס קומען זאָרג און פּיין,
ס׳קומט וועה צושוועבען.
דער שוואַרצער טויט טרעט שנעל אריין
און מערדערט לעבען.
דער דאָרען שטעכט אויף יעדען טריט,
די רויז ניטאָ מעהר,
און אַלץ וואָס וואקסט, און אַלץ וואס בליהט
איז פול מיט יאמער.

* * *

צייטען זיינען שוין אַוועק און יאָהרען,
יענע יונגע וועלט איז אַלט געוואָרען,
אונזער ערד פערמעגט ניט מעהר די גבורה
און דער מענש— שוין לאַנג ניט יענע צורה,
אַלץ האָט זיך געענדערט, אַלץ געביטען.
שטערען, וועלטען, מענשען, זאכען, זיטען,
מאָדעס, שפּראכען, גלויבענס, פריידען, לוידען.
דאָך די שלאַנג, זי ליעגט נאָך ביים גן־עדן...

און לאָזען גריסען.
עם רופט מיט ליעבע די נאַטור:
„איהר זאָלט געניסען!"

מיליאָנען סטאָדעם פעטע שאָף
אויף גרינע גראָזען,
און מחנות רינדער אָהן א סוף,
אָהן צאָהל, צולאָזען
פול וואוילטאָג שפרינגען אום,
און פול הנאה,
א ליעבער נחת שוועבט ארום,
א גאָט'ס המצאה.
און קיין זאָך מאַנגעלט, קיין זאָך פעהלט,
ס'האָט קיין חסרון.
א שענע וועלט, א גוטע וועלט,
אויף לאַנגע יאָהרען!

און ווינציג איז דער מענש אויף דר'ערד,
נאָר איין משפחה.
ער דאַרף קיין ביקס, ער דאַרף קיין שוועד
צו זיין הצלחה.
דען וואָס זיין האַרץ נאָר גלוסט, זיין בליק
קען נאָר בעזיעגען,
איז גרויס, איז פאַרטיג צו זיין גליק,
ער קען דאָס קריעגען.
אויף בלומען טרעטען זיינע פיס,
אויף פולע זאָנגען,
און אַלץ איז גוט און אַלץ איז זים,
און פריי פון צוואַנגען.

שלאַנג און גן עדן

די ערד איז יונג און פעט, און פריש
ווי א גן עדן;
נאַטור האַט רייך געדעקט איהר טיש
מיט טויזענד פריידען.
עס שפּראַצט, עס וואַקסט, עס בליהט, עס קוועלט
דאַס נייע לעבען,
געענדיגט האַט יעצט גאַט זיין ווערק.
די פויגעל שוועבען,
דורך בלויען עטער מיט געזאַנג
און לויב, און קוועלען,
און דורך די וואַלקען קומט דער קלאַנג:
„מיר איז געפעלען!"

דאַס לאַנד בעקאַרענט און בעוויציט,
עס איז גערַאַטהען!
עס רעדט דער איבערפלוס, עס רייצט.
מיט פרוכט בעשאַטען
איז יעדער צווייג, אויז יעדער בוים—
די פירות ווינקען.
פערווירקליכט איז דעם בורא'ס טרוים.
די שטערען בלינקען
אין טיעפען, הימלשען לאזור

נאָר עם טומעלט, מישט און פרעגעלט
ווי א כשוף־כאָר,
עם פערשווינדען יענע בילדער.
נייע קומען גאָר.
פרעמדע, ווייטע, זעהר ווייסע,
זעהר אונבעקאַנט.
וואו, זאָגט, ווילט איהר מיך פערפיהרען?
אין א וואָס'ער לאַנד?
שווינד'ט, איהר דונקעלע געשטאַלטען!
דאָך זיי בלייבען שטעהן.
נאָט די האַנד! וואָס קען דאָס העלפען?
כ'בין סיי ווי אַליין...

פארהאנג.

קאלט די לופט און שוואַרץ דער הימעל,
אהן א ברעקעל שיין.
קיין איין איינציג ליכטעל בלאַנדזשעט
אין מיין הארץ אריין.
נאר פון וויטען, דאכט מיר, הער איך
א בעקאַנט געשפּיעל.
אלטע טענער, אלטע קלאַנגען,
אך, אן אלט געפּיהל...
ער פערקריכט, דער אלטער שפּיעלער,
ער פערפּעהלט דעם ציעל.
שווייג! איך ווייל פערגעסען, כלי־זמר,
לאז מיך שטאַרבען שטיל!

דאך ער רומפּעלט, רייסט די סטרונעם
מיט א ווילדען גוואלד,
און עס גרינט און בליהט דער אלטער,
אלטער צויבער־וואַלד:
אלע ליעבסטע און געטרייסטע
שוועבען ארום מיר...
לאזט זיך נאכאמאל אומארמען,
שאטענבילדער איהר!
ניט פערליערט זיך, גאלד'נע פויגעל!
וואַרט אן אויגענבליק,
ביז איך וועל אריבער שפּאַנען
אט דעם שוואַרצען בריק!...

זשאלעווען איהר מיר דען, קינדער,
נאך א בראק פאפיער?
פיעל האב איך דורך אייך צוליטען!
וועך האט א בעגריף?
פאסטיליאן, דו האסט א טעות,
דארט מוז זיין א בריעף...
אך, ווי איז מיין הארץ געבראכען
אין מיין בוזים טיעף!
און עס איז ניטא קיין פלאסטער:
ניט פארן קיין בריעף!...

י א ו ש.

ראש פערוישען דיינע כוואליעס,
לעבענס ווילדער באך,
דאך עס בלייבען דיינע וואונדען,
וואונדען גאר א סך.
יעדע וועלל' דיין מאכט א רושם,
עס פערגעהט אין קאפ.
יעדע צרה פאטשט אונז טיעפער
צום תהום אראב.
יעדע נאכט, וואס אונז פערשלעפערט,
רוימט א סוד אונז איין:
„מארגען רופען נייע וועהען
דיר אין טאג אריין."
און אזוי, א, איילט דאס לעבען,
איילט דאס אונבעטראכט,
ביז עס רוקט זיך אן פון ערגעץ
שטיל די לעצטע נאכט.

קורץ איז אונזער לעבען, קינדער,
מיר פערגעהען גיך.
אחדות וועט אייך גליקליך מאכען,
ליעבט זיך איניגליך.
הערט מיין מוסר, וועט אייך פליסען
פריעדען ווי א טייך,
און מען וועט מיך אויך דערמאהנען,
בענשען צוליעב אייך.

קינדער'ס חתונה.

רופט דעם בעסטען כלי־זמר, קינדער,
רופט א מוזיקאנט!
ער זאל רייכען לוין בעקומען
לויט נאך זיין טאלאנט.
זאל ער רייסען פון די סטרונעם
ווילד דעם טיעפסטען קלאנג,
וועלכער זאל אין הארץ מיר בלייבען
ביז מיין לעצטען גאנג.
אויף די חתונה, די לעצטע,
פון מיין אינגסטען, פרוינד!
לאזט מיך לאכען, לאזט מיך ווינען,
וען קומט נאך א „היינט"?

פערגעסען.

פאסטיליאן, גיב נאך א בריעפעל,
נאך א בריעפעל מיר!

פאנאראמע

(פראגמענט.)

מזל טוב.

שוין פארביי די לעצטע וועהען,
גאט צו דאנק, אצינד.
וויזט נאר, באבע, מיר מיין קדיש,
לאזט מיך זעהן מיין קינד!
א, איך האב גענוג געבעטען
אויף מיין ערשטען זוהן.
באבע, וויזט מיר מיין פערמעגען!
גיכער, מאכט דערפון!
לאזט דאס פאטער־האַרץ זיך פרעהען
מיט זיין ערשטען טרייסט,
דען דאס דויערט אויך ניט אייביג,
באבע, ווי איהר וויסט!

ערצייהונג.

לעבט נאר, קינדער, שען און ארטיג,
כ'ליעב אייך אלע גלייך, —
שפעטער וועט א רבי קומען
און פערהערען אייך...

די ערד בלייבט שוין וויעדער אליין, אהן א חיטעל,
דאס חארץ פאנגט אן וויעדער צו בלוטען.

די העלע, די ליכטיגע גייסטער פערשוועבען,
עם קומען די אלטע „ניט גוטע"...
האן ווילט זיך, א, שרעקליך, ניט ליעבען, ניט לעבען
און אלץ איז ניט ווערט מעהר קיין פרוטה.

מינוטען

ע ס קומען סעקונדען, עס קומען מינוטען,
עס קומען אפט רגע׳ס צושוועבען,
וואס לאשצען און גלעטטען, און רייד־ען מיט גוטען
און לאזען א בישעלע לעבען.

א בישעלע לעבען, א בישעלע ליעבען,
עס ווילט זיך אי זינגען, אי לאכען,
גן עדן־גערפיהלען פון שמות געטריבען
אין קלעגליכען האַרצען ערוואכען.

עס שטעהט אויף א הייליגער, זיסער פערלאנגען,
וואס איז א בעטויבטער גלעזגען, —
און וועקט די נשמה מיט ווייכערע קלאנגען
און לאזט איהר קיין קשיות ניט פרעגען.

אין דעם אויגענבליק אפט דעם ליעבען, דעם זיסען,
וואס קומט דא צו־גאסט אזוי זעלטען, —
ערוואכט אזא חשק דעם מענש צו גענישען,
צו כאפען א טאנץ מיט די וועלטען.

נאר פלוצלונג פערשווינד׳ט אפט דער זעלטענער דרימעל,
פערפליהען די גוטע מינוטען.

דאך איך קען קיין ענטפער נעבען
אויף מיין האַרצענס שווערער נויט.
וועה, מיך קוועלט דאָס אלטע לעבען!
וועה, מיך קוועלט דער יונגער טויט!

דער קאמפף

אהרן־לאנג האב איך געליטען,
אהן א פתרון צו מיין לייד.
אין מיין קראנקער ברוסט געשטריטען
האבען ערגערנים און פרייד.

שטארק האב איך געזוכט די סבה
פון דעם שיקזאל'ס משונעת.
וועה, דאס איז געווען די ליעבע!
וועה, דאס איז געווען דער האס!

בלאנדזשענדיג האב איך געוואנדעלט
אהן אן אויסקוק אויף א זיעג,
איך האב גוט און שלעכט געהאנדעלט,
פריעדען בענשענדיג און קריעג.

כ'האב געקלאפט אין אלע שויבען,
וואו כ'האב נאר בעמערקט א שיין...
וועה, מיך האט געקוועלט דער גלויבען!
ווילד געקוועלט דעם צווייפעל'ס פיין!

אלט בין איך און נראה געווארען
פון דעם שרעקליכען מיש־מאש.
אין מיין בוזעם טראג איך יאחרען,
טראג איך פלאמען, טראג איך אש...

אליין

איך וואנדעל אליין דורך די איינזאמע נעכט
פון שווארצע חלומות געפאנגען.
איך וויים ניט, איך פיהל ווי דאס האַרץ מיינע ברעכט
און טרויעריג זינג איך געזאנגען.

איך זינג פון אבילות און עלענדקייט בלויז.
ניט ווילענדיג רינען די טרערען,
איך זיפץ און איך זינג אבער וואס קומט ארוים?
ווער ווייל מיינע וועהטאגען הערען?

עס לייכטען די שטערען, וואס קימערט דאס זיי?
עס פרעגט די לבנה קיין פראגע.
מיין אייגענע האַרץ נאר צוניפט זיך פאר וועה.
איין בורא מעג ווייסען מיין לאגע!

א, מיעדער פערד! באלד שטויג איך אב.
ניט זעהר לאנג זיך מיהסטו.
ניט לאז דיך אב, נאך איין גאלאפ
און ס׳ענדיגט זיך די ווייסטע...

שוין באלד

ערגאנגען איז די שענע צייט
פון גליק און הויכען שטרעבען.
איך בין אַריינגעריטען וויט
אין ווייסטענים פון לעבען.

נאָר דערנער זעה איך אַהן אַ צאָהל.
קיין שפור פון יענע בלומען,
וואָס זייער ריח האָט אַמאָל
מיין יונגע הערץ צונומען.

סכנות, וואו עס פיהרט דער וועג!
וויים גאָט, וואו ס'וועט מיך ברינגען?
וואו ביסטו זיסער רויזענשטעג
וואו איך פלעג געהן און זינגען?

איך רייט יעטצט טרויעריג אַליין,
געיאָגט ווי פון א כשוף.
א, וואו פאָרט בלייב איך ענדליך שטעהן?
ווען קום איך צו א ישוב?

נאָר חיות יאָגען אַהן אַ שיעור,
אָט וואו איך זאָל זיך ריהרען!
מיין פערד, ער ברעכט אזש אונטער מיר
פאָר שרעקענס גאַלאָפירען...

מיר דאכט זיך, די זעלביגע טייכלעך און גראזען!
דער זעלביגער הימעל דער בלויער אליין!
די זעלביגע בוימער; די זעלביגע ראזען!
די שענקייטען אלע, ווי פריהער נאך, שען!

ווי זיינען מיר נאהנט און בעפריינדעט די ערטער! —
דאס זעלביגע בוימעלע נאך... דער געדאנק!
פיעל ווארימע קושען און גאלדענע ווערטער
האב איך דא געגעבען אלם ליעבעס געשאנק!

מיר דאכט, אז איך זעה אין די צווייגען נאך ליעגען
דעם הייליגען סוד, אונזער ליעבעס סעקרעט;
מיר דאכט, אז איך קען פון די פויגעל נאך קריגען
דעם הייליגען ווארט אין בעגייסט'רונג נערעדט.

די זעלביגע פויגעל... די זעלביגע בוימער,
די זעלבע בעקאנטע, דער זעלביגער ווינד!
און דאך בין איך מעהר ניט דער זעלביגער טרוימער,
איך גיה אלץ אוים מעהרער, ווען מעהר איך דערגיה.

נאטור און מענש

כי יש לעץ תקוה...
וגבר ימות ויחלש.
(איוב, י"ד).

די וואסערלעך פלוידערן, פויגעלעך זינגען, —
עס שפראצט און עס גרינט אויפ'ן בארג און אין טהאל,
אין גראזיגע פעלדער די לעמעלאך שפרינגען, —
א נייערעס לעבען לעבט אויף מיט א מאל!

ווי זילבערנע שנירעלאך ציהען זיך, רינען
אראב פון די פעלזען די וואסערען ריין,
און דרייען זיך, שלענגלען זיך אוים, און געפינען
א'ן ארט, וואו זיי מאכען א טייכעלע קליין.

דער ווילדער, צולאזענער זשוק מיט זיין זשוזשען,
דער חייז'ריגער גריל, דער בעהאלטענער קנור,
די פראש מיט איהר קוואקען, די ביהן מיט איהר חוזשען, —
אי אונטען אי אויבען, עס לעבט די נאטור!

די טויזענדע סטרונעס אין חארצען ערוואכען,
עס שפיעלט זיך, עס זינגט זיך, דאך זאגט מיר, איך בעם!
חאב איך שוין אמאל ניט בעזונגען די זאכען,
די זעלביגע זאכען, אט די וואס איהר זעהט?

צו א כוואליע

דו אז לויפסטו, ווילדע כוואליע,
אויף דיין צוקאכטען וועג?
עם האט שוין ניט איין פאליע
צובראכען זיך אן ברעג.

אומזיסט דיין ווילדער טרייבען
מיט אימפעט און מיט שאם.
דער ברעג וועט ברעג פערבלייבען,
און ים וועט בלייבען ים.

א, זיי געגריסט, דו ליעבער טאג!
דו זיסער טאג, דו שענער
דו לאנג, א, לאנג בעגעהרטער,
א, לאנג געווינשטער טאג,
געווינשטער טאג.

דער געווינשטער טאג

דער הימעל גרויט, דער מארגען שפאנט.
די שווארצע שאטענס ווייכען,
די טראפענס טהוי צורינען
דער העלער טאג איז נאה'נט,
דער טאג איז נאה'נט.

דער פויגעל וועקט: די זונן גהט אויף.
דעם פאסטוך'ס דודקע הערט זיך,
די זיסע סטאדע ריהרט זיך,
דער העלער טאג איז רייך,
דער טאג איז רייך.

דאס פעלד איז גרין, די טייך איז קלאר,
די פעטע לאנקעס ווינקען,
די גרינע בוימער רוישען,
דער העלער טאג איז שען,
דער טאג איז שען.

דער וואלד קלינגט אן. דער בלייכער וואכט:
די שווארץ־געברעמטע זעהט זיך,
דער ניי־בעלעכטער ווינט אזש:
דער העלער טאג איז ליעב,
דער טאג איז ליעב.

פליגעלע און ראָזע

א פליגעלע אויף א ראָזע.
וואָס טהוסטו, פליגעלע, דאָרט?
וואָס איז דאָס פאר א העזת?
צו איז דען דאָרט דיין אָרט?

„איך פיחל אין מיר א טרייבען,
דאָס מוז אזוי געשעהן, —
איך וועל דא לאַנג ניט בלייבען,
ענדיס איך וואו איך קען."

אמת'ע גליקען

איך וויים ניט ווי די וועלט וועט אויסזעהן שפּעטער,
צו וועלכען ראנג עס וועט דער מענש איהר ברינגען.
איך וויים נאר, אז דער בוים וועט טראגען בלעטער,
די בלומען וועלען בליהען, פויגעל — זינגען.

אין הימעל וועלען גלימצערען די שטערען,
דער מאנד וועט זיס מאכען די נעכט די טריבע,
און טיעף אין הארץ וועט קיינמאל זיך פערצעהרען
דער געטליך־רויגער פלאם פון וואהרע ליעבע.

דאס אלץ, מיין זעעלע, אלץ, וואס דו קענסט וויסען.
וואס דו האסט ליעב, דאס וועט קיין מאכט צושטערען.
און וואס דו קענסט, דאס אלץ זאלסטו געניסען,
דען שענער וועט דאס לעבען מעהר ניט ווערען.

אין דער נאטור געפינסטו דיין פערלאנגען,
און אין דער ליעבע — דיינע גרעסטע פרייד'ען,
דו קענסט דעם העכסטען הימעל נאר דערלאנגען
געניסענדיג די הערליכקייט פון ביידען.

קידוש לבנה

ע"ס שוועבט די לבנה, מיין הערץ שוועבט נאך איהר
אין הימעלס פערקלערטער לאזורע.
מיר דאכט, אז עס שוועבט דארט דיין צורה,
גאליעבטע, מיר דאכט, אז איך שוועב דאם נאך דיר.

א הייליגע פרומקייט לעבט אויף אין מיר באלד,
נשמה'דיג, שטארק, מיט כונה
מחדש בין איך די לבנה,
די נאכטיגאל זאגט קדיש, „אמן" זאגט דער וואלד.

חרטה

דאָס איז א לבנה־נאכט אומעטיג, שטיל.
איך וואַנדעל אַרום ווי א שאַטען.
איך קלאָג אויף מיין ליעבע, און קלאָג אַזוי פיעל,
דער ווינד כליפעט צו ווי אויף נאַטען.

און געהענדיג קום איך אהין אין דער גאַס,
וואו איך האָב די ליעבסטע געטראַפען.
זי זיצט נעבען פענסטער, איהר פנים איז בלאַס,
די אויגען מיט טרעהרען פערלאָפען.

זי זינגט, און איך האַלט אין דעם אָטהעם און הער:
עס ריהרט מיך איהר יעטווידע נאַטע—
„ווי עלענד בין איך און ווי עלענד איז ער"...
איך הער ווי זי האָט שוין חרטה.

זי האָט שוין חרטה, וואָס זי האָט אומזיסט
פערשטויסען מיין הערץ, מיינע ליידען,
איך פיהל ווי איהר ערגערט, ווי טיף איהר פערדריסט,
דען דאַרף זי נאָך דיטליכער ריידען?

דאָך וויעדער בעווענגען זיך שטיל מיינע טריט,
עס ציטערט אין מיר יעדער אבר—
צו שפעט האָט די נאַרין געזונגען איהר ליעד,
איך טראָג שוין אין בוזים א קבר.

א מלאך

אַ יך האָב דאָס געהערט פון א חכם
און האָב אויך פון פרומע פערנומען,
אַז דאָ אויף דער ערד פלעגען קומען
פאַרצייטען פון הימעל מלאכים.

און פלעגען די שטערבליכע בענשען
מיט אַלערליי טייערע ברכות,
און ברינגען זיי גוטע מערכות,
און אָפט זיך פערליעבען אין מענשען.

איך וואָלט ניט געגלויבט דאָס פאַר קרוינען
געשטעה איך פאַר אַלעמען אָפען—
וען איך וואָלט דאָ דיך ניט געטראָפען
צווישען אונז, די פערגיינגליכע, וואוינען.

יעצט גלויב איך די מעשה'לעך שענע
פון הימלישע קינדער אויף דר'ערד דאָ,
דאָך איז פון זיי אַלע ניט מעהר דאָ
געבליעבען, מיין קרוין, ווי דו אייַנע.

און אייַנע ביסטו דאָ געבליעבען
אום מיך, אַ, מיין מלאך, צו בענשען,
מיך אייַנציגען מענש פון די מענשען
מיט הימעלשע ליעבע צו ליעבען.

פערליעבט

לייט איך האב זי אנגעטראפען
איז מיין וואכען און מיין שלאפען,
און מיין שלאפען, און מיין וואכען
און מיין זינגען, און מיין לאכען
אבגעמעסערט, אבגעשניטען,
וועה, ווי האב איך זיך פערביטען!
וער עס קוקט מיך אן,
מוז א ציטער טהאן.

גוטע שטערעלאך אין הימעל!
איהר, וואס וויסט ניט פון קיין דרימעל,
און איהר זעהט מיך שטענדיג טרעטען
קראנק און בלייך אין הייסען בעטען,
אויף די שטענעלעך די שטילע,
תערט מיין הארצענס טיפסטע תפלה:
זאגט דארט נאט אליין,
אז איך ליעב אין חזיק.

אַ, שענע האָר! אַ, אַבגעסערפּטע זאַנגען!
ווי זייט איהר טרוימעריש אַראָבגעהאַנגען
פון קליינעם קאָפּ, ווי יונגע רויזענצווייגען,
ביי זונענאונטערגאַנג און אבענד־שווייגען?
וואָס בלייבט אָהן אייך די פרויענשענהייט איבער?
וואָס בלייבט דעם דיכטער טייערער און ליעבער?

פאר דער חופה

דיין שענע מינע, דיינע זיסע בליקען,
זיי פלעגען ווי דער מאי דאָס האַרץ ערקוויקען,
דיין קוק נאָר פלעגט ערוועקען לוסט און פריידען
האָסט אויסגעזוכט אַ מלאך פון גן עדן.
ווי פּרעכטיג פלעגען דיינע האָר צופאַלען
אַרום דיין ווייסען האַלז, ווי גאָלדנע שטראַהלען!

נו, האָבען זיי דיך שוידערדיג פערביטען:
די לאָקען דיינע זיינען אַבגעשניטען.
דיין קאָפּ איז גלייך אַ קאָהלען בארג, אַ בלויזען,
אַ בלומענקוסט מיט אַבגערים'נע רויזען.
א ווייצענפעלד ווען איהם פערלאָזט דער שניטער.
איך קוק דיך אָן, עס נעהמט מיך דורך אַ ציטער.

אַ, וועמעס בליקען פלעגען ניט פעראירען
אין טיעפען וואַלד, וואָס פלעגט דיין קאָפּ פערציערען,
און וועמעס זעעלע פלעגט ניט שטורמען, ברויזען
זיך קלאַמערנדיג אָן דיינע גאָלד'נע קרויזען?
יעצט זעהט דיין הוילער האַלז אויס אַ מצבה,
דיין קאָפּ — ווי איבערצויגען מיט אַ סיבה.

איהר זייט ווי איהרע ליפּען רויט,
דאָך ניט ווי זיי בע׳טעם׳ט.

עס בלייבט דער שענסטער לשון פּוסט,
פּערמענט קיין וואָרטער ניט
צו שילדערען איהר זיסע ברוסט
די פּרייד, וואָס דאָרטען גליט.

מלאכים, שוויגט אַ ווייל, איך בעט,
האַלט איין אַ׳ן אויגעבליק!—
הערט איין זיך ווי די ליעבסטע רעדט,
און לעהרענט אייך מוזיק!

אָהן איהר וואָלט דאָ דער מאי געפּעהלט,
די רעגונג און די רוה.
אַ, גאָט, האָב מיטלייד אויף דער וועלט,
ניט נעהם די שענהייט צו!

זי...

עס הענגען גאלדיג־רייך אראב
די זונענשטראהלען, דאך
די לאקען פון איהר שענעם קאפ,
זיי זיינען רייכער נאך.

די שטערען לייכטען דורך די נאכט,
דאך וואו בעזיצען זיי
אזא מין ליכט, אזא מין פראכט
ווי איהרע אויגען צוויי?

ווי וויים און קלאר איז עלפאנט ביין,
ווי וויים איז פרישער שנעע,
דאך וויסער זיינען איהרע ציין,
גאר קיין פערגלייך צו זיי.

מחיה'דיגע רויזען איהר,
געפארבט פון זונענבלוט! —
א, איהרע באקען גליהען מיר
מיט שענ'רען רויזענגלוט!

קאראלען רויט געבראכט מיט נויט
פון ים, פון וואו איהר שטאמט,

פריהלינג

עס בליהען אין טויזענד געשטאלטען די בלומען,
די בוימער פערציערען די גוף'ן.
דו זעהסט, מיין געליעבטע, דער מאי איז געקומען
דו הערסט ווי די פויגעלעך רופען?
דו זעהסט ווי עס שפראצט און עס גרינט א מחיה,
ווי האַרציג די וואַסערלעך רוידען?
עס ווינקט די נאַטור, קום ארוים, מיין געטרייע,
דאַס לעבען ערווארטעט אונז ביידען.

אַוועק איז דער ווינטער, שוין אַפען די ריגלען,
דער שטערער דער שנעע איז צוגאַנגען.
עס שוועבט די נשמה מיט נייערע פליעגלען,
דער גייסט הויבט זיך אויף מיט געזאַנגען.
און איבער די פעלדער און איבער די ווידען
צוטראַגען זיך הונדערטע פראַכטען.
א, דאַרטען, מיין חבר'טע, וועלען מיר רוידען
פון אַלץ, וואַס מיר טרוימען און דאַכטען.

דו פרעגסט מיך

דו פרעגסט מיך, געליעבטע, און פרעגסט אזוי ווייך,
און בעטסט מיך, אז איך זאל דיר זאגען
פארוואס איך בין אומעטיג, טרויריג און בלייך,
און שלעפ זיך ארום ווי דערשלאגען;

דו פרעגסט, וואס איך ציה זיך צוריק פון דער וועלט,
און בין מרה־שחורה געווארען;
דו פרעגסט מיט רחמנות, מיין קרוין, וואס מיר פעהלט,
וואס איך האב מיין שמחה פערלארען;

ניט פרעג דאס, מיין טייערס, א, פארש דאס ניט מעהר,
נאר לייג מיר דיין אויער צום הערצען
און חער ווי עס שטורמען און רוישען דארט שווער
מיין ליעבעס געוואלדיגע שמערצען!

ליעבע

זיסער האניג, פרישער מהוי,
זימער, פרישער, ליעבע פרוי,
איז דיין כשר מיילעלע.
קוש נאך, קוש א וויילעלע!

וואס איז יחום, עהרע, געלד?
נאר אויף ליעבע שטעהט די וועלט.
אייביגע קדושין,
ליעבען אין די קושען.

וועו איך נעהם ארום דיין לייב
וועו איך היילוג, טייער וויב!
אלץ וואס אירדיש וויכט מיר,
און מיין זעעלע לייכט מיר.

מאך נאך ניט דערפון קיין סוף,
ניט בעשטראף מיך מיט דער שטראף!
דען מיט דיר פערברינגענדיג
קען איך שטארבען זינגענדיג.

אונרוה

א, זייט איך האָב איהר זים,
איהר ליעב געשטאַלט בעגעגענט
האָב איך מיט יעדע לוסט
אין לעבען זיך געזעגענט.

איך זעה זי אומעטום,
אָט וואו איך זאָל זיך קעהרען,
איהר כשוף יאָגט מיר נאָך,
וועך קען פון איהם זיך וועהרען?

איך רופ די נאַכט צו הילף
מיין וועהטאָג צו פערדעקען,
דאָך זי שוועבט אין מיין טרוים,
איך כאַפ זיך אויף מיט שרעקען...

איך הויב מיין בליק צו גאָט
און וויז איהם מיינע טהרערען,
דאָך זי שפּאַצירט דאָרט אום
בעקראַנצט מיט טויזענד שטערען.

אַלמעכטיגער, איך בעט
בעווייז מיר דיין ערבארמען:
דו האָסט זי מיר געצייגט
מאַ לאָז מיר זי אומארמען!

היליגקייטס קרוין ביסטו,
הימעלם פארשוין ביסטו,
זיסע פיגור!
ליעב מיך, מיין טייבעלע,
קום, זיי מיין וויבעלע,
קינד פון נאטור!

צו דער פּאַסטושקע

שׁענינקע מיידעלע,
ריינינקע, עדעלע,
ליעבינקע בלום!
גיב מיר דיין שענינקע
הערצעלע ריינינקע,
נעהם מיך ארום!

זעהן, זעהט אונז קיינער דאָ,
איך בין נאָר איינער דאָ,
איינער אַצינד —
ריהר דיינע בליהענדע
ליפּעלעך, גליהענדע:
קוש מיך, מיין קינד!

דאָ ביי דעם טייכעלע,
שמעקט דאָס אַ מאכל'ע,
לאָז דאָ די שאָפּ!
לאָז דאָ דיין שטעקעלע,
גיעב מיר דאָס בעקעלע,
מאך שוין אַ סוף!

TAYLOR INST. OXFORD

אן אפענער פאר מיר געלעגען
צו בעטען גאט פון איהרעטוועגען!

אט זעה איך עס, דאם שענע וועזען
אין וועמעם בליק איך האב געלעזען
דער ליעבעם סוד, איהר שם המפורש,
דאם לעבען אין זיין העכסטען פירוש!

אמאל

עס געהט מיר אויף אין מיין זכרון
א בילד פון מיינע יונגע יאהרען.
עס שוועבט פאר מיר דער זיסער חלום,
דער טרוים, וואס איז שוין עליו השלום.

און ווי דאס קומט מיר אין געדאנקען
דערזעה איך יענע הימלען בלאנקען,
און יענע שטערען, יענע זונען,
וואס האבען מיר מיין גליק געשפונען.

א, זיסער צויבער, בלייב דא שטענדיג
און לאז איהר פאר מיין בליק לעבענדיג,
די ליעבע, וואס איז לאנג געשטארבען
נאך איידער איך האב זי ערווארבען!

א, לאז מיר יענע טייכען פליסען,
וואס פלעגען כשוף'דיג מיר גריסען
ווען איך פלעג שטיל ביי זיי'רע זוימען
פון ליעבע און געליעבט זיין טרוימען!

א, וויז מיר יענע שטונדען וויעדער,
ווען די נאטור איז ווי א סידור

פון מיין פרייד און פון מיין קומער
קום איך זיי בעריכטען: —
שמיל פערגאנגען איז מיין זומער,
וינטער מוז איך דיכטען!

וען א בעזער אומעט טראגט זיך
דורך נאטורם רואינען;
וען ניט וועלענדיג גאר קלאגט זיך,
און די טרערען רינען;

וען אין שנעע א'ן איינגעהילטער
שטעהט דער בארג און שלומערט;
וען דער וואלד שטעהט א פערקיחלטער,
אינזאם און פעראומערט;
וען קיין איינציג זיסער טרילער
לאזט דעם וואנד'רער גריסען,
און אין הארצען וועלט דאס קיחלער
און די אויגען שליסען;

דאן, א, דאן, א, מוז איך זינגען,
דען איך זעה איהם קומען,
דעם געשמאקען מאי און ברינגען
פויגעלעך און בלומען. —
דורך דעם ווינטערם טויטען שווייגען
זעה איך דאך פון ווייטען
ווינקען זיינע גרינע צווייגען
ליעב פון אלע זייטען.

דארום זינג איך מיינע ליעדער
נאך א לאנגען שווייגען,
דארום קום איך מיינע בריידער
מיין נשמה צייגען.

וויעדער זינג איך

דיעדער זינג איך מיינע ליעדער
נאך א לאנגען שווייגען;
וויעדער קום איך מיינע ברידער
מיין נשמה צייגען: —
פון מיין פרייד און פון מיין קומער
קום איך זיי בעריכטען, —
שטיל פערגאנגען איז מיין זומער,
ווינטער מוז איך דיכטען!

וען דאם לעבען וועדט פערפאלען
און די לוסט בעגראבען;
וען אנשטאט די נאכטיגאלען
הערען זיך די ראבען;
וען די ווילדע שטורעמס ברומען
און צוברעכען צוויגען;
וען דער פראסט מאלט פאלשע בלומען, —
אך, ווי קען מען שווייגען?

וען דער הימעל איז פערטרויערט
און די זונן בעהאלטען;
וען דער ווינטער דויערט, דויערט,
און די קעלטען וואלטען;

ליעבע און לעבען

שבועות 240
דאָס ליעד פון די פּאָגראָמען 243
צו די פּויגעל 246
וויינאַכטס־גלאָקען 247
נאַכט און מאָרגען 248
א רגע 249
דער אַלטער בוים 251
פערגעסען 252
אין דער פינסטער 255
קונסט און לעבען 257
דער דיכטער 258

הומאָרעסקען און סאַטירען

אומזיסטע כחות 263
צו די פּורים־שפּיעלער 266
דער עגל 268
בלעטלאך פּאָזע וועג 270
גענדיגט! 283
דער טערקישער למנצח 285
„קאָזיאָנסטשינע“ 287
צווינגט מיך נים 289
דער חזיר און די נאַכטיגאַל 290
צוויי מחותנים 293
מאָנאָלאָג פון א סטרייק־ברעכער 298
אן עצה 301
עפּיגראַמען 303
אפאָריזמען 313

אייגענע שולד 168
די אַרבייטער 169
צום אַרבייטער 169
אַ באַרוועסער אינגעלע 172
דערפאַר 174
מאַי גערדאַנקען 176
בעגריסונגען 178
מאַכט מיר פלאַץ 184
ביי די חורבות פון דעלענסי סט. 187
פרייגקעל 190
דער קריעגסצוג 197
דער קוילעטש 199

פערשיעדנע מאַטיוון

דאַס בליטעל 203
די ערשטע בלום 205
הערבסט 207
ווינטער 208
ענטוישונגען 209
אידיש 220
ווי איך זינג 222
אַ טרויסט 223
קינסטלער־ליעד 224
דעם דיכטער'ס דרשה־געשאַנק 226
צו די דיכטערלינגע 228
פייער 229
דזשאַרדזש וואַשינגטאַן 231
אַנטאַניאַ מאַסעאַ 233
פרינץ הייגריך 236
דריי קרוינען 238

יהודא המכבי 96
דער אויביגער פונק 98
ליל שמורים 100
פרינצעסין שבת 105
ברכי נפשי 112
מתן תורה 117
די היסטאָרישע פּעקלאַך 121
מאָמע דבורה'ס 125
מען טאָר ניט 127
דער ווינאַכטס־בוים 129
צום נייעם יאָר 130
דער רעגענבויגען 132

פון דער אַרעמער גאַס

דער בית־עולם־סאָלאָוויי 135
אין דער ארעמער גאַס 137
די זינדיגע 139
די געפּאַלענע 141
צו אַ באָרוועסע מיידעלע 143
דער בלינדער בעטלער 146
די נייע ציוט 149
מיר זיינען פּריוהיוטס־סאָלדאַטען 151
העלדען 153
צום סטרייקענדען מיינער 155
קריזים 157
צו די קרעבצער 159
די ערוואכונג 161
ראש השנה 163
„עס קען ניט זיין“..... 165
די שטילע שנאה 167

שלאַנג און גן עדן 43
דאָס לעבען און דער דיכטער 46
דער אָדלער 48
פּאָעזיע און ברויט 49
לעבען 51
דיכטער און פילאָסאָף 52
מיין זוהן 54
מיין קינד 56
אַלע שווייגען 57
ע ר ד 58
קינדער ליעבע 59
דרײַ ליעדער 60
אַ טויטע האַרץ 63
שטיקלעך שנעע 65
דער סך הכל 67
די לעצטע נסיעה 69

אידישע געזאַנגען

אַליין מיט גאָט 73
שולמית 76
די האַרפּע און דער סידור 77
אידישער פּנקס 78
דער מבול 80
פּאַנטאַזיע 82
ג ל ו ת 84
קריעת ים סוף 86
פ ס ח 89
סוכות 91
דאָס חנוכה ליכטעל 92
מ ש ה 94

אינהאלטס־פערצייכנים

ליעבע און לעבען

ווידער זינג איך 5
אַמאָל 8
צו דער פּאָסטושקע 10
אונרוה 12
ליעבע... 13
דו פרעגסט מיך 14
פריהלינג 15
זי.... 16
פאר דער חופּה 18
פערליעבט 20
אַ מלאך 21
חרטה 22
קדוש לבנה 23
אמת'ע גליקען 24
פליגעלע און רעזע 25
דער געווינשטער טאָג 26
צו אַ כוואַליע 28
נאַטור און מענש 29
שוין באַלד 31
אַליין 33
דער קאַמפּף 34
מינוטען 36
פּאַנאָראַמע 38

Copyright, 1910.
By The International Library Publishing Co.

דיא אינטערנאציאָנאלע ביבליאָטהעק

THE WORKS OF MORRIS ROSENFELD VOL. II.

שריפטען

פון

מארריס ראזענפעלד

צווייטער באַנד

(פּאָעזיע)

ארויסגענעבען פון

די אינטערנאציאנאלע ביבליאטהעק פערלאג קאמפּ.

ניו־יארק.